

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา
ของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

สุนันทา ศรีรัตนา

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2564

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา
ของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา
ของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

สุนันทา ศรีรัตนา

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ พวงงามชื่น)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.นครศ รั้งควัด)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.พุมิสรรค์ เครีอคำ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พหล ศักดิ์คะทัศน์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ญาณิน โอภาสพัฒนกิจ)

รองอธิการบดี ปฏิบัติการแทน

อธิการบดี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา ของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน
ชื่อผู้เขียน	นางสาวสุนันทา ศรีรัตนา
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ พวงงามชื่น

บทคัดย่อ

ปัญหาหนึ่งในยุคแห่งฐานวิถีชีวิตใหม่ คือเกษตรกรโลกลดลงอย่างรวดเร็วรวมถึงประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน แนวทางหนึ่งเพื่อช่วยบรรเทาปัญหาดังกล่าว คือการรอคอยให้นักศึกษาเกษตรที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาในมหาวิทยาลัยหันมาประกอบอาชีพด้านการเกษตรเพื่อมาทดแทนจำนวนเกษตรกรที่ลดลงในปัจจุบัน ดังนั้นการวิจัยนี้จึงพยายามที่จะศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐาน ปัจจัยที่มีผลในการตัดสินใจ การวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจ และแนวทางในการจูงใจเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 370 คน จาก 8 มหาวิทยาลัย ใน 5 จังหวัดของภาคเหนือตอนบน โดยเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 66.50) กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 และ ชั้นปีที่ 4 ในสัดส่วนที่เท่ากัน มีอายุเฉลี่ย 22.21 ปี ส่วนใหญ่บิดา (ร้อยละ 50.30) และมารดา (ร้อยละ 43.80) ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้เฉลี่ยต่อปีจากการทำการเกษตร 120,524.32 บาท และรายได้นอกเหนือจากการทำการเกษตรต่อปีเฉลี่ย 136,821.62 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.40) มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เฉพาะทางด้านพืชมากที่สุด (ร้อยละ 19.30) โดยเคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก (ร้อยละ 34.10) และโครงการต่างๆ ทางกรมเกษตรจากสาขาวิชา (ร้อยละ 41.90) ภาพรวมของทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จักอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.50 และ ค่าเฉลี่ย = 3.30) และแรงจูงใจจากอาจารย์และหลักสูตรภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.51) ในขณะที่การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.53) โดยตัวแปรความรู้เฉพาะทางทางการเกษตร ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม และรายได้นอกเหนือจากการทำการเกษตร เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของนักศึกษา

เกษตรในภาพรวมสูงสุดเป็น 3 อันดับแรก สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจใน 20 ตัวแปร พบค่าความผันผวนของตัวแปรเท่ากับ 0.938 โดยองค์ประกอบด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตรมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งนำไปสู่แนวทางการมุ่งใจและรูปแบบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

คำสำคัญ : การประกอบอาชีพเกษตรกรรม, ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม, นักศึกษาเกษตร, มหาวิทยาลัยทางการเกษตร

Title	FACTORS' AFFECTING THE DECISIONS ON AGRICULTURAL OCCUPATION AFTER GRADUATION OF AGRICULTURAL STUDENTS IN UPPER NORTHERN THAILAND
Author	Miss Sunanta Srirattana
Degree	Master of Science in Agricultural Extension and Rural Development
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr. Jukkaphong Pong- ngamchuen

ABSTRACT

Currently, one of the problems in New Normal era is the rapidly of global farmers decreasing, including Thailand, especially in the upper northern region. One of the solutions to alleviate the said problem is agricultural occupation of agricultural students who were graduated from agricultural university instead of the decreasing farmers. Therefore, this research was trying to study the basic information, factors affecting decision making, components' analysis, and guidelines for decision on agricultural occupation after graduation of 370 agricultural students, who were studying in the 3rd and 4th year from 8 universities in 5 provinces of the Upper Northern Thailand. Online questionnaire was employed for data collection. The descriptive and inferential statistics, Confirmative Component Analysis, and Rational Content Analysis were applied for data analyzed. The results showed that, about two-third (66.50%) of the students were female and studying in the 3rd and 4th year in equal proportion, with an average age of 22.26 years. Majority of their father and mother were farmers (50.30% and 43.80%). An average annual income from agriculture occupation was 120,524.32 baht and 136,821.62 baht from non-agricultural occupation per year, and most of them (75.40%) owned their own land. The students mostly had their specific knowledge on plants science (19.30%). They had participated in agricultural activities by external (34.10%) and internal (41.90%)

agencies. Attitude towards agricultural occupation, and persuasion from friends and acquaintances were at a moderate level (average = 3.50 and average= 3.30). The motivation from teachers was at a high level (average = 3.51), while the decision on agricultural occupation after graduation was at a high level (average = 3.53). Importantly, as a whole, the findings found 7 main factors related to the agricultural student's decision on agricultural occupation after graduation were fathers' occupation, average annual income from agriculture occupation, annual income from non-agricultural occupation, specific knowledge, attitude towards agricultural occupation, Motive of instructors and courses, and persuasion from friends and acquaintance. In terms of components' analysis of 20 variables found the Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) and Bartlett's Test of Sphericity were statistically significant at 0.938 which was "advanced agricultural technology" were the most important, which leads to the guideline and the model of decision on agricultural occupation after graduation of agricultural students in Northern Thailand.

Keywords : Agricultural Occupation, Factor's Affecting the Decisions on Agriculture Occupation, Agricultural Student, Agricultural University

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน” ของข้าพเจ้าได้สำเร็จจุล่งไปด้วยดีนั้นด้วยความกรุณา คำชี้แนะจาก รองศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ พวงงามชื่น อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ถ่ายทอดความรู้ด้านวิธีวิทยาการวิจัย ทักษะการทำวิจัย เทคนิคการเขียนวิทยานิพนธ์ รวมถึงเทคนิคการเขียนบทความวิชาการเพื่อการตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งขอขอบพระคุณที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำปรึกษา แก้ไขข้อบกพร่องในงานวิจัยเล่มนี้ รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีของการศึกษาเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองตลอดเวลา ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นครเศร รังควัต และรองศาสตราจารย์ ดร.พุมิสรร์ ศรีธรรมา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม พร้อมกันนี้ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บงกชมาศ เอกเอี่ยม ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสังคมศาสตร์ที่ให้ความกรุณาตรวจประเมินเครื่องมืองานวิจัย ให้คำปรึกษา ตรวจสอบ แก้ไข ตลอดจนคำแนะนำต่างๆ ที่ชี้แนะให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ภคพงศ์ ปวงสุข อาจารย์สังกัดภาควิชาครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่ให้ความกรุณามาเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำชี้แนะวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของสาขาวิชาในคณะต่างๆ ทั้ง 8 มหาวิทยาลัย ที่ให้คำปรึกษาในการเก็บข้อมูลงานวิจัย และขอขอบใจน้องๆ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ทั้ง 8 มหาวิทยาลัยทุกคนที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามออนไลน์ และการให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ที่ยินดีให้ข้อมูลเชิงลึกในด้านต่างๆ

ขอขอบคุณทุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ “ทุนศิษย์ก้นกุฏิ” ประจำปีการศึกษา 2562 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ทุนการศึกษาจำนวนหนึ่งแก่ข้าพเจ้า

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ พระพ่อ (พระภิญโญ ฐิตกรโก) มารดา (นางกาญจนา อินทวิรัตน์) และพี่ชาย (นายจิรพัฒน์ ศรีรัตนา) ที่ให้การสนับสนุนในการศึกษา ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้การสนับสนุนทุนการศึกษาตลอดระยะเวลาการศึกษาแก่ข้าพเจ้า และขอขอบใจรุ่นพี่รุ่นน้อง เพื่อนพ้อง ทุกคนที่ให้กำลังใจในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีเสมอมา

สุนันทา ศรีรัตนา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ปัญหาทางวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	8
1. สถานการณ์และปัญหาด้านบุคลากรทางการเกษตรของโลก.....	9
1.1 สถานการณ์การใช้แรงงานภาคการเกษตรภูมิภาคทั่วโลก.....	9
1.2 สถานการณ์ปัญหาภาคการเกษตรด้านบุคลากรของโลก.....	13
2. สถานการณ์และปัญหาด้านบุคลากรทางการเกษตรของประเทศไทย.....	16
2.1 สถานการณ์และปัญหาแรงงานภาคการเกษตรประเทศ.....	16
2.2 สถานการณ์และปัญหาแรงงานภาคการเกษตร ภาคเหนือตอนบน.....	17
3. สถาบันการศึกษาด้านการเกษตรของภาคเหนือตอนบน.....	18
3.1 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (Chiang Mai University).....	19

3.2 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (Maejo University).....	22
3.3 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (Chiang Mai Rajabhat University).....	28
3.4 มหาวิทยาลัยแม่โจ้แพร่-เฉลิมพระเกียรติ (Maejo University Phrae Campus)	30
3.5 มหาวิทยาลัยพะเยา (University of Phayao)	32
3.6 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (Lampang Rajabhat University)	35
3.7 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง (Rajamangala University of Technology Lanna Lampang Campus).....	37
3.8 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน (Rajamangala University of Technology Lanna Nan Campus).....	40
4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	43
4.1 แนวคิดและทฤษฎีการเลือกอาชีพของ กิ้นซ์เบิร์ก และคณะ (Ginzberg and Associates)	43
4.2 แนวคิดและทฤษฎีการเลือกอาชีพของโรว์ (Roe)	45
4.3 แนวคิดและทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ (Holland’s Theory).....	48
4.4 แนวคิดและทฤษฎีการตัดสินใจ (Decision Theory)	49
4.5 แนวคิดและทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมของริดเดอร์ (The Multiple Factors Theory of Decision Making).....	52
4.6 แนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ (McClelland’s Achievement Motivation Theory).....	54
4.7 แนวคิดและทฤษฎี 2 ปัจจัยของเฟรดริก เฮอร์ซเบิร์ก (Federick Herzberg)	55
4.8 แนวคิดและทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของ Tiedeman and O’hara (Tiedeman and O’hara’s Theory).....	58
4.9 แนวคิดและทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของมายเออร์-บริกส์ (Myers-Briggs Indicator)	60
4.10 แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสาร	61
4.11 แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารเบอร์โล (Berlo’s theory of communication)	62

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
6. ภาคสรุป.....	68
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	70
8. สมมติฐานของการวิจัย.....	72
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	73
สถานที่ดำเนินการศึกษาวิจัย.....	73
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง.....	74
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	81
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
การทดสอบเครื่องมือ.....	82
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	88
ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา ของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน.....	88
ตอนที่ 2 การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน.....	97
ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน.....	103
ตอนที่ 4 องค์ประกอบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน.....	117
ตอนที่ 5 แนวทางในการจูงใจและรูปแบบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน.....	125
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	130
สรุปผลการวิจัย.....	130

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา ของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน	130
ตอนที่ 2 การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน	131
ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน.....	131
ตอนที่ 4 องค์ประกอบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน	133
ตอนที่ 5 แนวทางในการจูงใจและรูปแบบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน.....	133
อภิปรายผล.....	134
ข้อเสนอแนะ	138
ภาคผนวก.....	142
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	143
ภาคผนวก ข แบบสอบถามออนไลน์.....	151
บรรณานุกรม.....	165
ประวัติผู้วิจัย.....	178

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มเกษตรกรและจำนวนสมาชิกแยกรายจังหวัด.....	18
ตารางที่ 2 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัย เชียงใหม่	21
ตารางที่ 3 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.....	24
ตารางที่ 4 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแม่โจ้.....	26
ตารางที่ 5 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะเทคโนโลยีการประมงและ ทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้	27
ตารางที่ 6 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.....	30
ตารางที่ 7 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิม พระเกียรติ.....	31
ตารางที่ 8 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากร ธรรมชาติ มหาวิทยาลัยพะเยา	34
ตารางที่ 9 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	37
ตารางที่ 10 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง	39
ตารางที่ 11 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน	42
ตารางที่ 12 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละมหาวิทยาลัย.....	75
ตารางที่ 13 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	76

ตารางที่ 14 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยแม่โจ้	77
ตารางที่ 15 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	78
ตารางที่ 16 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยแม่โจ้แพร่-เฉลิมพระเกียรติ	78
ตารางที่ 17 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยพะเยา	79
ตารางที่ 18 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	79
ตารางที่ 19 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง	80
ตารางที่ 20 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน .	80
ตารางที่ 21 ลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน (n = 370)	89
ตารางที่ 22 ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน (n = 370)	90
ตารางที่ 23 ลักษณะทางวิชาการของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน (n = 370)	92
ตารางที่ 24 ลักษณะทางจิตวิทยาด้านทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน	93
ตารางที่ 25 ลักษณะทางจิตวิทยาด้านแรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตรของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน	95
ตารางที่ 26 ลักษณะทางจิตวิทยาด้านการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จักของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน	96
ตารางที่ 27 ระดับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบนในภาพรวม	98
ตารางที่ 28 การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร	98
ตารางที่ 29 การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม	99

ตารางที่ 30 การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ต่อด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร	101
ตารางที่ 31 การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร	102
ตารางที่ 32 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร	105
ตารางที่ 33 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม.....	108
ตารางที่ 34 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร	111
ตารางที่ 35 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร	114
ตารางที่ 36 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ในภาพรวม.....	116
ตารางที่ 37 การตรวจสอบความเหมาะสมโดยใช้ค่า Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) และ Bartlett's Test of Sphericity	118
ตารางที่ 38 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Accumulative Percentage of Variance) ของแต่ละองค์ประกอบ.....	119
ตารางที่ 39 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร	120
ตารางที่ 40 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม	121

ตารางที่ 41 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัด
จำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร 122

ตารางที่ 42 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร.. 123

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 GDP ของประเทศต่างๆ ในทวีปอเมริกา.....	10
ภาพที่ 2 GDP ของประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย	10
ภาพที่ 3 GDP ของประเทศต่างๆ ในทวีปแอฟริกา	11
ภาพที่ 4 GDP ของประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป.....	12
ภาพที่ 5 GDP ของประเทศต่างๆ ในทวีปโอเชียเนีย	12
ภาพที่ 6 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	19
ภาพที่ 7 ตราสัญลักษณ์คณะเกษตรศาสตร์	20
ภาพที่ 8 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยแม่โจ้	22
ภาพที่ 9 ตราสัญลักษณ์คณะผลิตกรรมการเกษตร	23
ภาพที่ 10 ตราสัญลักษณ์คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี	25
ภาพที่ 11 ตราสัญลักษณ์คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ	26
ภาพที่ 12 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.....	28
ภาพที่ 13 ตราสัญลักษณ์คณะเทคโนโลยีการเกษตร.....	29
ภาพที่ 14 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ	30
ภาพที่ 15 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยพะเยา.....	32
ภาพที่ 16 ตราสัญลักษณ์คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ.....	33
ภาพที่ 17 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	35
ภาพที่ 18 ตราสัญลักษณ์คณะเทคโนโลยีการเกษตร.....	36
ภาพที่ 19 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง.....	37
ภาพที่ 20 ตราสัญลักษณ์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร	38
ภาพที่ 21 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน	40

ภาพที่ 22 ตราสัญลักษณ์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร 41

ภาพที่ 23 กรอบแนวคิดในการวิจัย 71

ภาพที่ 24 โมเดลองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา
ของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน 124

ภาพที่ 25 รูปแบบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร
ภาคเหนือตอนบน..... 129

บทที่ 1

บทนำ

ประเทศไทยมีพื้นฐานในการประกอบอาชีพและทำมาหากินจากการทำเกษตรกรรมของประชากรมากที่สุด และมีการพัฒนาจนทำให้ผลผลิตด้านการเกษตรของไทยได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ ส่งผลต่อปริมาณการส่งออกที่เพิ่มขึ้นทุกปี (จักรพงษ์ และคณะ, 2562) อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่ผลิตอาหารจากพืชและสัตว์ ทั้งที่สามารถนำไปประกอบอาหารได้โดยตรงและเป็นวัตถุดิบให้แก่อุตสาหกรรมอาหารต่างๆ ประเทศไทยจัดอยู่ลำดับที่ 45 ของโลก ในฐานะประเทศที่มีความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งวัดจากความสามารถในการผลิตและการเลี้ยงดูประชากรในประเทศ (ศรุดา, 2014) จากรายงานของ The WorldBank (2019) ระบุว่า ภูมิภาคที่มีผลผลิตทางการเกษตรสูงสุด 3 อันดับแรกของโลก ได้แก่ 1) ทวีปอเมริกา 2) ทวีปเอเชีย 3) ทวีปแอฟริกา ตามลำดับ ปัจจุบันโลกมีประชากรมากกว่า 7 พันล้านคน ในขณะที่ World Bank ได้คาดการณ์อนาคตข้างหน้าว่าประชากรโลกจะเพิ่มสูงขึ้นถึง 9.7 พันล้านคนโดยประมาณ ทำให้ความต้องการอาหารของโลกจะเพิ่มขึ้นถึง 60.00% แต่ในทางกลับกันพื้นที่ทำการเกษตรจะลดลง เนื่องจากการขยายตัวของเมืองและประชากร (อัศววิทย์, 2562) ในขณะที่ประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรเป็น 1.21% หรือประมาณ 67.35 ล้านคน โดยปัจจุบันประเทศไทยมีประชากร 66.18 ล้านคน (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) ในทางตรงกันข้ามพบว่ามีแรงงานภาคเกษตรลดลง 7.80% จากปี พ.ศ. 2558 ที่มีแรงงานภาคเกษตรคิดเป็น 38.41% ของประชากรทั้งประเทศ (65.73 ล้านคน) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

จากสภาวะแรงงานภาคการเกษตรลดลงทำให้สภาพเศรษฐกิจการเกษตรของไทยในปี พ.ศ. 2562 มีการขยายตัวเพียง 0.50% ของเศรษฐกิจภาค โดยในสาขาพืชมีการขยายตัว 0.70% สาขาปศุสัตว์มีการขยายตัว 0.80% สาขาประมงมีการหดตัว 1.30% สาขาบริการทางการเกษตรมีการขยายตัว 2.70% และสาขาป่าไม้มีการขยายตัว 2.00% (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562) ส่วนภาวะเศรษฐกิจการเกษตรภาคเหนือในปี พ.ศ. 2562 นั้น พบว่ารายได้ของเกษตรกรหดตัว เนื่องจากผลผลิตหดตัว -17.20% จากสาเหตุการลดพื้นที่ปลูกข้าวของเกษตรกร ขณะที่สินค้าอื่นยังขยายตัวได้ เมื่อมองภาพรวมรายได้ของเกษตรกรลดลงตามปริมาณผลผลิต (นวอร, 2562) และอีกปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรลดปริมาณผลผลิตลง คือ ภาคเหนือมีสัดส่วนประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2555 มีสัดส่วนประชากรสูงอายุ 16.80% และเพิ่มขึ้นเป็น 17.70% ในปี พ.ศ. 2560 ซึ่งสูงกว่าร้อยละ 16.90 ของสัดส่วนผู้สูงอายุระดับประเทศ (สำนักงานเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ, 2562) ทำให้ภาคเหนือ

มีข้อจำกัดด้านแรงงานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

อายุเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นและปริมาณที่ลดลงของเกษตรกรเป็นปัญหาหลักในภาคการเกษตรของประเทศไทยกำลังพัฒนาทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย (จักรพงษ์ และคณะ, 2562) โดยอายุที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตลดลง (วีรนุช และคณะ, 2562) ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกยุคปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (จักรพงษ์ และคณะ, 2562) ส่งผลให้เกิดแนวทางของอาชีพใหม่ๆ ขึ้นมากมาย รวมถึงบริษัทเอกชนเปิดกว้างมากขึ้นในการรับสมัครงาน กล่าวคือ ผู้สมัครไม่ต้องสำเร็จการศึกษาในสาขาที่บริษัทต้องการก็ได้ ดังนั้นบัณฑิตที่จบการศึกษาในทุกสาขาวิชาโดยเฉพาะในสาขาด้านการเกษตรจึงมีโอกาสเลือกสมัครงานและประกอบอาชีพที่ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันภาคการเกษตรได้รับความนิยมน้อยลง ความต้องการประกอบอาชีพน้อยลง และด้วยครอบครัวเกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ต้องการให้ลูกหลานทำงานในภาคเกษตร เพราะเป็นอาชีพที่มีความยากลำบาก มีความเสี่ยงด้านรายได้ต่ำ มีหนี้สิน และไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ประกอบกับแรงงานรุ่นใหม่ไม่ต้องการทำงานในภาคเกษตรเช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) เช่นเดียวกันกับในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนที่มีพื้นที่ในการเกษตรมาก แต่ประชากรในพื้นที่มีความสนใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยลง (จักรพงษ์ และคณะ, 2562) ส่งผลให้ปัจจุบันไทยต้องพึ่งพาแรงงานต่างชาติเพื่อทดแทนแรงงานไทยในภาคเกษตรที่ขาดหายไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) อย่างไรก็ตาม ยังคงมีทางเลือกในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้านการเพิ่มจำนวนเกษตรกร จากจำนวนบัณฑิตที่สำเร็จทางการศึกษาด้านการเกษตรจากมหาวิทยาลัยทั้ง 8 แห่ง ของภาคเหนือตอนบน

มหาวิทยาลัยในภาคเหนือตอนบนจำนวน 38 แห่ง มีเพียง 8 แห่ง เท่านั้น ที่มีการเรียนการสอนในสาขาวิชาด้านการเกษตร คือ 1) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 4) มหาวิทยาลัยแม่โจ้แพร่-เฉลิมพระเกียรติ 5) มหาวิทยาลัยพะเยา 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง 7) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง และ 8) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน ซึ่งได้ผลิตบัณฑิตด้านการเกษตรเฉพาะทางรวมไม่น้อยกว่า 2,000 ราย ในแต่ละปี ดังนั้น การจูงใจหรือการชักนำบัณฑิตเหล่านั้นให้เข้าสู่การประกอบอาชีพทางการเกษตรอย่างเต็มตัวผู้วิจัยมั่นใจว่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาการลดลงของจำนวนเกษตรกรของประเทศไทย

ปัญหาวิจัย

จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น อัตราการขยายตัวของประชากรโลกที่เพิ่มขึ้นในอนาคตอันใกล้ทำให้เกิดความต้องการอาหารของโลกที่เพิ่มขึ้น แต่อาหารที่สามารถผลิตได้ของโลกมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากจำนวนเกษตรกรของโลกลดลง จำนวนเกษตรกรในประเทศไทยลดลงเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยได้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนี้

1. การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรอยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยใดบ้างที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักศึกษาเกษตรมีความต้องการประกอบอาชีพเกษตรกร
3. แนวทางในการชักจูงนักศึกษา และรูปแบบในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรของนักศึกษา ภาคเหนือตอนบน เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์รอง ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา ในการเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน
4. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน
5. เพื่อศึกษาแนวทางในการจูงใจและรูปแบบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยยึดการแบ่งพื้นที่ตามเขตการส่งเสริม การเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งประกอบด้วย 8 จังหวัด มีพื้นที่ทั้งหมด 53,657,750 ไร่ เป็น พื้นที่การใช้ประโยชน์ทางการเกษตร จำนวน 10,658,545 ไร่ (สำนักงานพัฒนาและส่งเสริม การเกษตรที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่, 2560) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน และจังหวัดพะเยา ซึ่ง ประกอบไปด้วย 8 มหาวิทยาลัย ดังนี้ จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่ ใจ้ และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดแพร่ มี มหาวิทยาลัยแม่ใจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดพะเยา มี มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดลำปาง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง และจังหวัดน่าน มี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาแบ่งตามมหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนวิชาด้านการเกษตร โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาในชั้นปีที่ 3 (รหัส 62) และปีที่ 4 (รหัส 61) ซึ่งใน 8 มหาวิทยาลัย มีประชากรรวม 4,865 คน และกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 370 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ทำการศึกษาเนื้อหาด้านการตัดสินใจการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จ การศึกษา ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทาง จิตวิทยาของนักศึกษาเกษตร ตลอดจนค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ เกษตรกรรม และแนวทางในการจูงใจนักศึกษา ตลอดจนรูปแบบในการตัดสินใจประกอบอาชีพ เกษตรกรรมในอนาคตของนักศึกษาเกษตร

4. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ถึง 31 ตุลาคม พ.ศ. 2564

ประโยชน์ที่จะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อองค์กรในระดับประเทศ ระดับภาค ระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ และระดับหลักสูตรวิชา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาด้านการเกษตรไทย ดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปวิเคราะห์ เพื่อนำไปกำหนดนโยบายทางการศึกษา นโยบายการพัฒนาบุคลากรทางการเกษตร คุณภาพชีวิตของเกษตรกร และการเพิ่มจำนวนเกษตรกรได้จากบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาทางการเกษตร

2. มหาวิทยาลัยในภาคเหนือตอนบนทั้ง 8 แห่ง สามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถ และสามารถจูงใจให้นักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาไปประกอบอาชีพให้ตรงตามสาขาวิชาที่เรียน และความรู้เฉพาะทางที่มี

3. มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรด้านการเกษตรได้แนวทางการปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาและกระบวนการในการผลิตบัณฑิต ที่มีความรู้ด้านการเกษตรที่ตรงต่อความต้องการของอุตสาหกรรมเกษตร อีกทั้งคณะและสาขาวิชาด้านการเกษตร สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหาและวิธีการสอน พร้อมทั้งการสร้างทัศนคติ เพิ่มแรงจูงใจ ให้นักศึกษารักในการทำการเกษตร

4. การศึกษาครั้งนี้อาจเป็นทางเลือกหนึ่งในการเสริมสร้างศักยภาพทางอ้อมของกลุ่มเกษตรกร หรือสถาบันทางการเกษตรระดับท้องถิ่น ทั้งในเชิงปริมาณ เช่น ด้านปริมาณของเกษตรกรที่เพิ่มขึ้น และอายุเฉลี่ยของเกษตรกรที่ลดต่ำลง ในด้านเชิงคุณภาพ เช่น คุณภาพของเกษตรกร องค์ความรู้และความสามารถเฉพาะทางการเกษตร เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ด้วยการผสมผสานกับความรู้เชิงวิชาการทางการเกษตรอีกด้วย

5. บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาด้านการเกษตรมีความมั่นใจในความรู้ และสามารถพัฒนาการประกอบอาชีพเกษตรกรของตนเองให้ดีขึ้น เพื่อยกระดับและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรที่มีความรู้ทางด้านการเกษตรเฉพาะทาง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา หมายถึง การตกลงปลงใจว่าจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ปัจจัยทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

แนวทางในการจูงใจ หมายถึง วิธีการ กระบวน กลยุทธ์ หรือแนวทางในการชักจูง เพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งดำเนินการหรือกระทำการในสิ่งที่คาดหวังหรือคาดหวังไว้ ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ หมายถึง แนวทางในการจูงใจให้นักศึกษาประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 แนวทาง คือ 1) แนวทางของมหาวิทยาลัย 2) แนวทางของหลักสูตร และ 3) แนวทางของอาจารย์ผู้สอน

นักศึกษาเกษตร หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 และ ชั้นปีที่ 4 ของสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทางการเกษตรใน 8 มหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

ภาคเหนือตอนบน หมายถึง 8 จังหวัดภาคเหนือ อันได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดแพร่ และจังหวัดน่าน

สถาบันการศึกษาทางการเกษตร หมายถึง มหาวิทยาลัย วิทยาลัย หรือสถาบันทางการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับทางการเกษตรในภาคเหนือตอนบน ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน

ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร หมายถึง สาขาวิชาเอกที่เรียนด้านการเกษตรของนักศึกษาเกษตร หรือสาขาวิชาที่นักศึกษามีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร หมายถึง การพัฒนาขึ้นของเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เกษตรกรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้ทั้งในระดับไร่นา หรือระดับอุตสาหกรรม ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้หมายถึงรวมถึงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตรในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร

รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม หมายถึง รายได้ที่ได้รับจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม หรืออาชีพที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเกษตรในทุกประเภท ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึงรวมถึงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับรายได้จากอาชีพเกษตรกรรมต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของ นักศึกษาเกษตร

ความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร หมายถึง ช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรที่มีมากมายให้เลือกหลายช่องทาง เช่น การขายแบบออฟไลน์ หรือการขายแบบออนไลน์ เป็นต้น โดยการศึกษาครั้งนี้หมายถึงรวมถึงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร

การเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร หมายถึง การเป็นเจ้าของกิจการหรือเป็นผู้ผลิตด้านการเกษตรภายในครอบครัว หรือด้วยตนเอง โดยการศึกษาครั้งนี้หมายถึงรวมถึงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของ นักศึกษาเกษตร

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎีตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา ดังนี้

1. สถานการณ์และปัญหาด้านบุคลากรทางการเกษตรของโลก
 - 1.1 สถานการณ์การใช้แรงงานภาคการเกษตรภูมิภาคทั่วโลก
 - 1.2 สถานการณ์ปัญหาภาคการเกษตรด้านบุคลากรของโลก
2. สถานการณ์และปัญหาด้านบุคลากรทางการเกษตรของประเทศไทย
 - 2.1 สถานการณ์ของประเทศ
 - 2.2 สถานการณ์ของภาคเหนือตอนบน
3. สถาบันการศึกษาด้านการเกษตรของภาคเหนือตอนบน
4. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 แนวคิดและทฤษฎีการเลือกอาชีพของกินซ์เบิร์ก
 - 4.2 แนวคิดและทฤษฎีการเลือกอาชีพของโรว์
 - 4.3 แนวคิดและทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์
 - 4.4 แนวคิดและทฤษฎีการตัดสินใจ
 - 4.5 แนวคิดและทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำของสังคมของรีดเดอร์
 - 4.6 แนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์
 - 4.7 แนวคิดและทฤษฎี 2 ปัจจัยของเฟรเดริก เฮิร์ชเบิร์ก
 - 4.8 แนวคิดและทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของทิตแมนและโอฮารา
 - 4.9 แนวคิดและทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของมายเออร์-บริกส์
 - 4.10 แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสาร
 - 4.11 แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารเบอร์โล
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. ภาคสรุป
7. กรอบแนวความคิดในการวิจัย
8. สมมติฐานของการวิจัย

1. สถานการณ์และปัญหาด้านบุคลากรทางการเกษตรของโลก

1.1 สถานการณ์การใช้แรงงานภาคการเกษตรภูมิภาคทั่วโลก

ความต้องการพื้นฐานที่สำคัญที่สุดที่คนบนโลกมีเหมือนกัน นั่นคือ ความต้องการอาหาร ส่งผลให้การผลิตทางการเกษตรมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจโลก และปัจจัยสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การผลิตทางการเกษตร เช่น สภาพอากาศ ที่ดินทำกิน การเข้าถึงเทคโนโลยี และจำนวนแรงงาน ล้วน มีผลกระทบต่อการผลิตทางการเกษตรในทุกพื้นที่ของโลก ทำให้ส่วนแบ่งผลิตภัณฑ์รวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) หรือ GDP ในแต่ละภูมิภาคทั่วโลกก็แตกต่างกันด้วย ในปี ค.ศ. 2018 ตัวเลขการเกษตรคิดเป็นเพียง 3.00% ของ GDP โลก และเมื่อเทียบกับปี ค.ศ. 2010 มีค่าสถิติ ลดลง 4.00% ถึงแม้ว่าเกษตรกรรมมีส่วนแบ่งไม่มากนักของผลผลิตทางเศรษฐกิจโลก แต่อุตสาหกรรม การเกษตรนี้ใช้แรงงานเกือบ 30.00% ของแรงงานทั้งหมด (Onlinenewstime, 2019a)

The WorldBank (2019) ได้เผยแพร่ฐานข้อมูล GDP ของแต่ละประเทศซึ่งได้แยกตามภาค การเกษตร อุตสาหกรรมการผลิต และบริการ โดยได้ใช้ข้อมูลเพิ่มเติมจากตัวชี้วัดการพัฒนาของ ธนาคารโลกที่สามารถกำหนดได้ว่าการผลิตทางการเกษตร และอัตราแรงงานแตกต่างกันในแต่ละ ประเทศอย่างไร ซึ่ง GDP 3 อันดับแรกของประเทศที่มีผลผลิตทางการเกษตรแบ่งตามภูมิภาค ได้แก่ ทวีปอเมริกา ทวีปเอเชีย และทวีปแอฟริกา ตามลำดับ ส่วนทวีปยุโรป และทวีปโอเชียเนีย มีสัดส่วน GDP น้อยกว่า 3 ทวีปแรกอยู่มาก ซึ่งแสดงได้ไว้ในภาพที่ 1-5 ดังนี้

ข้อมูล GDP และการใช้แรงงานภาคเกษตรในทวีปอเมริกา

ทวีปอเมริกา มีความแตกต่างอย่างมากระหว่างการผลิตทางการเกษตรในประเทศที่พัฒนา แล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้แรงงานทาง การเกษตรน้อย แต่ให้ผลผลิตทางการเกษตรมาก ในขณะที่ประเทศในอเมริกากลาง และประเทศ ชายฝั่งตะวันตกของอเมริกาได้มีสัดส่วนของการใช้แรงงานทางการเกษตรมากกว่า ประเทศในทวีปนี้ที่มี GDP สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา มี GDP เท่ากับ 204.90 พันล้านดอลลาร์ ใช้ แรงงานภาคเกษตรร้อยละ 1.42 รองลงมา คือ ประเทศบราซิล มี GDP เท่ากับ 74.40 พันล้าน ดอลลาร์ ใช้แรงงานภาคเกษตรร้อยละ 9.39 และประเทศเม็กซิโก มี GDP เท่ากับ 36.70 พันล้าน ดอลลาร์ ใช้แรงงานภาคเกษตรร้อยละ 12.99 ตามลำดับ (Onlinenewstime, 2019a)

The Role of Agriculture in America Agriculture as GDP Value Added (\$) & as Share of Total Employment (%)

ภาพที่ 1 GDP ของประเทศต่างๆ ในทวีปอเมริกา

ที่มา: Onlinenewstime (2019f)

ข้อมูล GDP และการใช้แรงงานภาคเกษตรในทวีปเอเชีย

ประเทศในเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการผลิตทางการเกษตรที่สูงที่สุดในภูมิภาคนี้ รวมถึงมีแรงงานในภาคเกษตรสูงสุดเช่นกัน แต่ในทางตรงกันข้ามประเทศในตะวันออกกลาง เช่น ประเทศโอมาน และประเทศเยเมน มีผลผลิตทางการเกษตรต่ำที่สุด และในบางประเทศที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เช่น ประเทศอินเดีย ยังคงต้องพึ่งพาการเกษตรเป็นอย่างมากสำหรับการเติบโต และการดำรงชีพของประชากรในประเทศ ส่วนประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศเนปาล ประเทศพม่า มีประชากรมากกว่าครึ่งเป็นแรงงานในภาคเกษตรกรรม ประเทศในทวีปนี้ที่มี GDP สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศจีน มี GDP เท่ากับ 952.60 พันล้านดอลลาร์ เป็นแรงงานภาคเกษตรร้อยละ 26.77 รองลงมา คือ ประเทศอินเดีย มี GDP เท่ากับ 381.70 พันล้านดอลลาร์ ใช้แรงงานภาคเกษตรร้อยละ 43.86 และประเทศอินโดนีเซีย มี GDP เท่ากับ 135.50 พันล้านดอลลาร์ ใช้แรงงานภาคเกษตรร้อยละ 30.53 ส่วนประเทศไทย มี GDP เท่ากับ 40.40 พันล้านดอลลาร์ ใช้แรงงานภาคการเกษตรร้อยละ 30.70 ตามลำดับ (Onlinenewstime, 2019a)

The Role of Agriculture in Asia Agriculture as GDP Value Added (\$) & as Share of Total Employment (%)

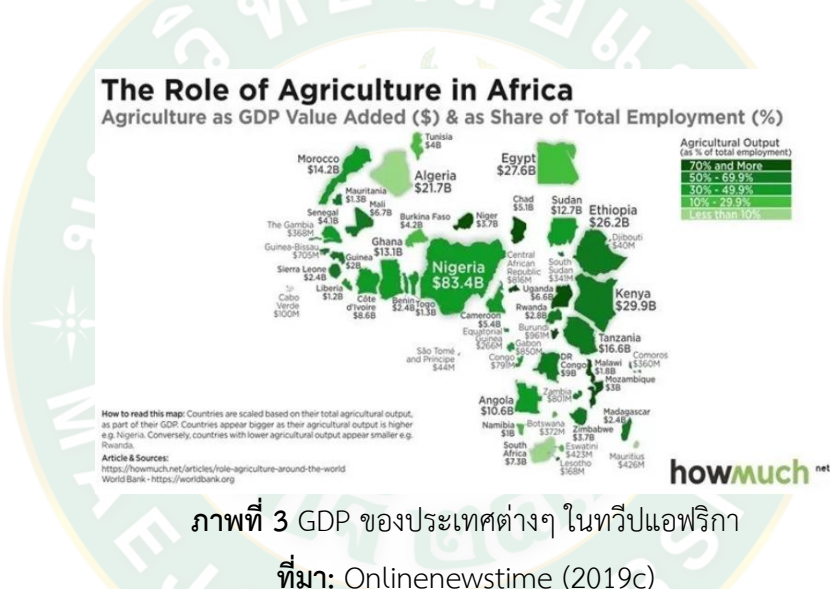

ภาพที่ 2 GDP ของประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย

ที่มา: Onlinenewstime (2019b)

ข้อมูล GDP และการใช้แรงงานภาคเกษตรในแอฟริกา

เศรษฐกิจแอฟริกาส่วนใหญ่อาศัยการผลิตทางการเกษตร ซึ่งใน 8 ประเทศของแอฟริกา รวมถึง ประเทศเซียร์ราลีโอน ประเทศมาลี และประเทศกินี-บิสเซา มากกว่าหนึ่งในสามของ GDP มาจากการผลิตทางการเกษตร และในทำนองเดียวกันอีก 7 ประเทศในแอฟริกา รวมถึง ประเทศไนเจอร์ ประเทศชาด และประเทศยูกันดา ซึ่งประชากรมากกว่าร้อยละ 70 ทำงานในภาคเกษตร ซึ่งประเทศในทวีปนี้ที่มี GDP สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศไนจีเรีย มี GDP เท่ากับ 83.40 พันล้านดอลลาร์ ใช้แรงงานภาคเกษตรร้อยละ 36.62 รองลงมา คือ ประเทศเคนยา มี GDP เท่ากับ 29.90 พันล้านดอลลาร์ ใช้แรงงานภาคเกษตรร้อยละ 57.45 และประเทศอียิปต์ มี GDP เท่ากับ 27.60 พันล้านดอลลาร์ ใช้แรงงานภาคเกษตรร้อยละ 24.87 ตามลำดับ (Onlinenewstime, 2019a)

ภาพที่ 3 GDP ของประเทศต่างๆ ในทวีปแอฟริกา

ที่มา: Onlinenewstime (2019c)

ข้อมูล GDP และการใช้แรงงานภาคเกษตรในทวีปยุโรป

ในทวีปยุโรปใช้ประชากรน้อยกว่าร้อยละ 10 ในงานเกษตรกรรม มีเพียงประเทศฝั่งยุโรปตะวันออก เช่น ประเทศแอลเบเนีย ประเทศอาเซอร์ไบจาน และประเทศจอร์เจีย ที่ยังใช้แรงงานในภาคเกษตรกรรมมากกว่าร้อยละ 30 ประเทศในทวีปยุโรปที่มีผลผลิตทางการเกษตรมากที่สุดส่วนใหญ่อยู่ในยุโรปตะวันตก ยกเว้นประเทศตุรกี ที่ตั้งอยู่ในยุโรปตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้นประเทศที่มี GDP สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส มี GDP เท่ากับ 55.60 พันล้านดอลลาร์ ใช้แรงงานภาคเกษตรร้อยละ 2.60 รองลงมา คือ ประเทศตุรกี มี GDP เท่ากับ 46 พันล้านดอลลาร์ ใช้แรงงานภาคเกษตรร้อยละ 19.20 และประเทศสเปน มี GDP เท่ากับ 42.80 พันล้านดอลลาร์ ใช้แรงงานภาคเกษตรร้อยละ 4.31 ตามลำดับ (Onlinenewstime, 2019a)

The Role of Agriculture in Europe

Agriculture as GDP Value Added (\$) & as Share of Total Employment (%)

ภาพที่ 4 GDP ของประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป

ที่มา: Onlinenewstime (2019e)

ข้อมูล GDP และการใช้แรงงานภาคเกษตรในโอเชียเนีย

ทวีปโอเชียเนียในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์ที่ใช้แรงงานการเกษตรในระดับต่ำ แต่บางประเทศในหมู่เกาะแปซิฟิก เช่น ประเทศปาปัวนิวกินี และประเทศติมอร์-เลสเต มีอัตราการใช้แรงงานการเกษตรมากกว่าครึ่งหนึ่งของแรงงานทั้งหมด ในทวีปนี้ประเทศที่มี GDP สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย มี GDP เท่ากับ 43.00 พันล้านดอลลาร์ ใช้แรงงานทางการเกษตรร้อยละ 2.57 รองลงมาคือ ประเทศนิวซีแลนด์ มี GDP เท่ากับ 14.40 พันล้านดอลลาร์ ใช้แรงงานทางการเกษตรร้อยละ 6.16 และประเทศปาปัวนิวกินี มี GDP เท่ากับ 4.20 พันล้านดอลลาร์ ใช้แรงงานทางการเกษตรร้อยละ 67.66 ตามลำดับ (Onlinenewstime, 2019a)

The Role of Agriculture in Oceania

Agriculture as GDP Value Added (\$) & as Share of Total Employment (%)

ภาพที่ 5 GDP ของประเทศต่างๆ ในทวีปโอเชียเนีย

ที่มา: Onlinenewstime (2019d)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะสังเกตเห็นได้ว่าในทุกๆ ทวีปทั่วโลกเมื่อพิจารณาสัดส่วนของ GDP และสัดส่วนการใช้แรงงานทางการเกษตร พบว่า ประเทศที่มีสัดส่วนของ GDP ที่มากในประเทศและ

นั้นๆ ส่วนใหญ่แล้วล้วนเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งจะมีสัดส่วนการใช้แรงงานทางการเกษตรน้อยกว่าประเทศที่กำลังพัฒนามาก ยกเว้นประเทศอินเดียที่เป็นประเทศที่พัฒนาอย่างก้าวกระโดด แต่ยังคงพึ่งพาการเกษตรเป็นอย่างมากสำหรับการเติบโต และการดำรงชีพของประชากรในประเทศ อาจกล่าวได้ว่าประเทศที่กำลังพัฒนามีแนวโน้มการพึ่งพาการเกษตรมากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว

1.2 สถานการณ์ปัญหาภาคการเกษตรด้านบุคลากรของโลก

ในปัจจุบันนี้ประชากรโลกเพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ประเทศ ทำให้มีความต้องการด้านอาหารเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีการผลิตอาหารสู่ครัวโลกได้มาก แต่ดูเหมือนว่ายังไม่เพียงพอกับความต้องการที่เพิ่มขึ้น และสาเหตุหลักที่ทำให้อาหารไม่เพียงพอ คือ ผู้ผลิตอาหารโลกลดลงเรื่อยๆ หรือจำนวนเกษตรกรลดลงนั่นเอง และแรงงานภาคการเกษตรลดลงด้วยเช่นกัน ทำให้ในหลายประเทศต้องมีการจ้างแรงงานต่างด้าวเพื่อมาทดแทนแรงงานภาคการเกษตรที่ขาดหายไป ถึงแม้จะมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในงานภาคการเกษตรมากขึ้นแล้วก็ตาม

Zahniser et al. (2018) ได้รายงานเรื่องตลาดแรงงานฟาร์มในสหรัฐอเมริกาและเม็กซิโกกับความท้าทายต่อการเกษตรของสหรัฐอเมริกา สรุปได้ว่า ตลาดแรงงานฟาร์มในสหรัฐอเมริกาแสดงให้เห็นถึงสัญญาณของการขาดแคลนแรงงาน ผู้ผลิตได้มีการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างในฟาร์ม การจ้างงานผ่านโครงการ H-2A และการลดลงของแรงงานฟาร์มในชนบทของเม็กซิโก - แรงงานฟาร์มที่เกิดในสหรัฐอเมริกาและตลาดแรงงานฟาร์มของเม็กซิโกมีข้อจำกัดด้านแรงงานในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา แม้ว่าชาวเม็กซิกันมีผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น แต่ชาวเม็กซิกันในชนบทมีโอกาสน้อยที่จะทำงานเป็นเกษตรกรไม่ว่าจะในเม็กซิโกหรือในสหรัฐอเมริกา ขณะที่เศรษฐกิจเม็กซิกันเปลี่ยนไปสู่การมุ่งเน้นในภาคบริการมากขึ้น รายงานนี้แสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้นและการจ้างงานนอกภาคเกษตรที่เพิ่มขึ้นในเม็กซิโก เป็นปัจจัยหลักในการเปลี่ยนแปลงของแรงงานฟาร์มในประเทศ แนวทางแก้ไขที่นายจ้างทางการเกษตรของสหรัฐอเมริกาทำได้ คือ การสำรวจตลาดแรงงานให้มากขึ้น รวมถึงการเพิ่มค่าแรง การใช้เครื่องจักรเพิ่มเติม เพิ่มเงินพิเศษสำหรับแรงงานที่ทำงานดี และสลับไปปลูกพืชที่ใช้แรงงานน้อย

European (2019) ได้รายงานเรื่องการจ้างงานด้านการเกษตรของสหภาพยุโรป: ความท้าทายปัจจุบันและภาพรวมในอนาคต สรุปได้ว่า ในสหภาพยุโรปแรงงานภาคเกษตรกรรมกำลังหดตัวอย่างรวดเร็ว ทั้งในแรงงานประจำและแรงงานตามฤดูกาล แรงงานภาคการเกษตรส่วนใหญ่ในยุโรปเป็นแรงงานครัวเรือน และแรงงานประเภทนี้กำลังลดลงอย่างต่อเนื่อง คาดว่าจะลดลงอีกในอนาคตอันใกล้นี้ เนื่องจากคนรุ่นใหม่หางานทำในภาคอื่นๆ การไม่สืบทอดอาชีพเกษตรกรกรรมในคนรุ่นหลังเป็นอีกหนึ่งในความท้าทายที่สำคัญของภาคเกษตรกรรมทั่วสหภาพยุโรป ซึ่งมีปัจจัยหนุนหลักสอง

ประการ คือ 1) การขาดแรงดึงดูดของงานเกษตรกรรม และคนรุ่นใหม่ในสังคมชนบทมีการศึกษาสูงขึ้น และ 2) ขาดแรงจูงใจสำหรับเกษตรกรที่มีอายุมากที่กำลังจะเกษียณอายุ เนื่องจากปัญหาเงินบำนาญทางการเกษตรมักจะต่ำกว่าที่จะรับประกันได้

Caredioa et al. (2020) ได้วิจัยเรื่อง ขั้นตอนสำคัญและพลวัตของการสืบทอดฟาร์มของครอบครัวในพื้นที่ชายขอบในการทำปศุสัตว์ พบว่า แนวโน้มการสืบทอดการเกษตรลดลงในหลายภูมิภาคในยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีภูมิประเทศเป็นภูเขาทางตอนใต้ของยุโรป งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจพลวัตการสืบทอดฟาร์มของครอบครัวในการทำฟาร์มปศุสัตว์ในพื้นที่ชายขอบ 2 แห่ง ในสเปน ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ทำการสัมภาษณ์เกษตรกร 28 คน ผลปรากฏว่า การสืบทอดฟาร์มของครอบครัวเป็นกระบวนการระยะยาวและหลายมิติ ในการสืบทอดนี้ผ่านกระบวนการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ศักยภาพความเต็มใจและประสิทธิภาพ มิติส่วนบุคคล สถาบันครอบครัว และบริบทที่มีอิทธิพลต่อการสืบทอด ปัจจัยที่กำหนดการสืบทอดสามารถแบ่งออกเป็น 4 มิติ ซึ่งส่งผลต่อขั้นตอนการสืบทอดที่แตกต่างกัน มิติส่วนบุคคลและครอบครัวถือเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือ การกำหนดศักยภาพ และผู้สืบทอดที่เต็มใจ

Phyo et al. (2016) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พลวัตที่เปลี่ยนแปลงในชนบทของพม่า: การพัฒนาภาคเกษตร การขาดแคลนแรงงานการเกษตร และการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร ผลการวิจัยพบว่า ประชากรชนบทของพม่าไม่มีที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง ทำให้เป็นตัวเร่งพลวัตการเปลี่ยนแปลงในชนบท อุตสาหกรรมใหม่เกิดขึ้นในชนบทและมีความเป็นเมืองที่เพิ่มขึ้น สร้างโอกาสใหม่ๆ นอกภาคเกษตรภาค ในขณะที่แผนการพัฒนากการเกษตรกำลังส่งเสริมการเกษตรให้มากขึ้น แต่จำนวนแรงงานในฟาร์มออกไปนอกภาคการเกษตรมากขึ้น เนื่องจากได้รับค่าจ้างที่ดีกว่าทางออกของการขาดแคลนแรงงาน คือ เครื่องจักรกลการเกษตร อย่างไรก็ตาม ฟาร์มยังใช้เครื่องจักรน้อยมาก จากการสำรวจครัวเรือนและการสัมภาษณ์ในภูมิภาค Ayeyarwaddy Delta (AD) และ Central Dry Zone (CDZ) ของพม่า การใช้เครื่องจักรกลแทนการขาดแคลนแรงงานในฟาร์ม ส่วนใหญ่ใช้ทดแทนแรงงานสัตว์ในการเตรียมดินเท่านั้น และไม่สามารถทดแทนแรงงานคนได้ในหลายกิจกรรม เช่น การปลูก และการเก็บเกี่ยว นอกจากนี้คุณภาพและค่าบำรุงรักษาเครื่องจักรกลการเกษตรค่อนข้างสูง

Anandita and Patria (2016) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความท้าทายด้านการเกษตร: การลดลงของเกษตรกรและพื้นที่การเกษตร ผลการวิจัยพบว่า ประการสำคัญภาคเกษตรกรรมในอินโดนีเซียในปัจจุบัน คือ เรื่องเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของที่ดินทำกินที่ส่งผลต่อความมั่นคงของเกษตรกร ซึ่งภาพรวมของเกษตรกรลดลงทุกปี รองลงมา คือ พื้นที่เพาะปลูกลดลงเนื่องจากการปฏิรูปที่ดิน รายได้ของเกษตรกรส่งผลกระทบต่อความเป็นเจ้าของที่ดินของเกษตรกร เกษตรกรเกือบทั้งหมดเลือกที่จะ

ขายที่ดินของตัวเองให้กับนายทุนที่ดิน เนื่องจากมีรายได้น้อย และขาดการสนับสนุน นอกจากนี้คนรุ่นหลังเลือกประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม

ฟาติมา (2019) กล่าวว่ารัฐบาลญี่ปุ่น ได้ใช้เทคโนโลยีในการดึงดูดให้คนรุ่นใหม่ที่ไม่ชอบทำงานในพื้นที่เกษตรโดยตรงแต่มีความสนใจในเทคโนโลยีให้เข้ามาทำการเกษตรมากขึ้น ถือเป็นความพยายามในการฟื้นฟูธุรกิจภาคการเกษตรที่มีจำนวนแรงงานลดลงในเกือบ 10 ปี ที่ผ่านมา จำนวนชาวญี่ปุ่นที่ทำงานเกี่ยวกับการผลิตพืชผลทางการเกษตรลดลงจาก 2.2 ล้านคน เหลือ 1.7 ล้านคน ปัจจุบันอายุเฉลี่ยของแรงงานในภาคการเกษตรของญี่ปุ่นอยู่ที่ 67 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานเต็มเวลา เนื่องด้วยภูมิประเทศของญี่ปุ่นทำให้ทำการเกษตรได้อย่างจำกัด ประเทศญี่ปุ่นสามารถผลิตอาหารได้เพียง 40.00% ของอาหารทั้งหมดที่ประเทศญี่ปุ่นต้องการ

โพสทูเดย์ (2559) ได้รายงานไว้ว่า รัฐบาลญี่ปุ่นได้วางแผนเพิ่มงบประมาณปี 2016 ในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศ เพื่อความสะดวกในการส่งออกสินค้าเกษตรมากยิ่งขึ้น ส่วนปัญหาการขาดแคลนแรงงานในประเทศญี่ปุ่นนั้น ทำให้เจ้าของฟาร์มหลายแห่งในประเทศญี่ปุ่นได้ลักลอบจ้างแรงงานต่างด้าว โดยลักลอบจ้างงานผ่านโครงการฝึกอบรมอาชีพ

จากข้อมูลสถานการณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ทั่วโลกกำลังประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตรอย่างมาก เนื่องจากคนในชนบทมีความรู้มีการศึกษาเพิ่มขึ้นมักเลือกไปประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรที่ได้ค่าตอบแทนมากกว่า ค่าตอบแทนที่แน่นอนกว่า มีสวัสดิการและเหนี่ยวน้อยกว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ที่ทำการเกษตรมีอายุเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น ทำให้การผลิตผลผลิตทางการเกษตรจำเป็นต้องจ้างแรงงานต่างด้าวมาช่วยในการทำการเกษตรของตน ซึ่งมีทั้งการจ้างแรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ในทุกประเทศได้นำเทคโนโลยีด้านการเกษตรมาใช้เพื่อลดการขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตรเพิ่มมากขึ้น ส่วนด้านการลดลงของจำนวนเกษตรกรนั้น ในบางประเทศที่กำลังพัฒนาจำนวนเกษตรกรลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากความเป็นเจ้าของที่ดินทำกินลดลง การขาดการสนับสนุน และคนรุ่นใหม่เลือกประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรมากขึ้น ในบางประเทศที่พัฒนาแล้วก็มีปัญหาการลดลงของจำนวนเกษตรกรเช่นกัน แต่ได้มีนำเทคโนโลยีมาดึงดูดและเพิ่มแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่มาประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากขึ้น อีกทั้งยังได้มีการเพิ่มงบประมาณในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มความสะดวกในการขนส่งสินค้าเกษตรมากยิ่งขึ้น

2. สถานการณ์และปัญหาด้านบุคลากรทางการเกษตรของประเทศไทย

2.1 สถานการณ์และปัญหาแรงงานภาคการเกษตรประเทศ

สถานการณ์แรงงานภาคการเกษตรของประเทศไทยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในยุคปัจจุบัน อาจเนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และการได้รับการศึกษาที่เพิ่มมากขึ้นเป็นสำคัญ ส่งผลให้ภาคการเกษตรได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงนี้อย่างมาก จักรพงษ์ และคณะ (2562) ได้กล่าวว่า อายุเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นและปริมาณที่ลดลงของเกษตรกร เป็นปัญหาหลักในภาคเกษตรของประเทศไทยกำลังพัฒนาทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยด้วยเช่นกัน จากการศึกษาของ กรวิทย์ (2556) พบว่า ในช่วง 22 ปี ที่ผ่านมา แรงงานภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปี พ.ศ. 2533 แรงงานภาคการเกษตรมีสัดส่วนถึงร้อยละ 63.3 ของผู้มีงานทำรวม แต่ในปี พ.ศ. 2555 กลับมีสัดส่วนลดลงอย่างเห็นได้ชัด คือ เพียงร้อยละ 42.10 และยังพบว่ากลุ่มแรงงานอายุตั้งแต่ 40 ปี ขึ้นไปมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

อัญชลี (2562) กล่าวว่าในปี พ.ศ. 2557 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้ทำการสำรวจประชากรเกษตรกร พบว่า ประชากรแรงงานภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลง โดยสัดส่วนแรงงานภาคการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 57.71 ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 36.30 ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 เนื่องจากแรงงานภาคการเกษตรมีการเคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม รวมถึงการขาดสวัสดิการและการคุ้มครองแรงงาน การมีรายได้ที่ไม่แน่นอน เป็นงานหนักและลำบาก ทำให้คนรุ่นใหม่ขาดแรงจูงใจในการเข้าสู่ภาคการเกษตร ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตรขึ้น

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1-12 (2561) ศึกษาเรื่อง ความต้องการแรงงานของครัวเรือนภาคเกษตรตามชนิดสินค้าและขนาดฟาร์ม พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพการใช้แรงงานของครัวเรือนเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวนาปี มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทูเรียน และลำไย มีประสิทธิภาพการใช้แรงงานไปในทิศทางเดียวกัน คือ ในฟาร์มขนาดเล็ก มีค่าประสิทธิภาพของแรงงานน้อยกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ เนื่องจากฟาร์มขนาดเล็กใช้แรงงานครัวเรือนเป็นหลัก ฟาร์มขนาดใหญ่ขึ้นมีการนำแรงงานจ้างมาใช้มากขึ้น ในกรณีของพืชไร่มีการนำเครื่องจักรมาใช้ทดแทนแรงงานด้วย สำหรับการวิเคราะห์ความต้องการแรงงานภาคการเกษตรของเกษตรกรแยกตามชนิดสินค้าในแต่ละกิจกรรมการผลิตและขนาดฟาร์ม ทั้งข้าวนาปี มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทูเรียน และลำไย พบว่า มีการใช้แรงงานรวมต่อไร่ลดลงตามขนาดฟาร์มที่ใหญ่ขึ้นในทุกกิจกรรม (การเตรียมดิน ดูแล รักษา และการเก็บเกี่ยว) เนื่องจากมีการใช้เครื่องจักรมาทดแทนมากขึ้น และในฟาร์มขนาดใหญ่ได้จ้างแรงงานต่างด้าวเข้ามาทดแทนแรงงานไทยที่ขาดหายไป

จากข้อมูลข้างต้นนั้นกล่าวได้ว่า แรงงานภาคการเกษตรของไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญ คือ อายุเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นและปริมาณที่ลดลงของเกษตรกรรุ่นใหม่ การโยกย้ายภาคแรงงานจากแรงงานภาคการเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น รวมถึงการขาดสวัสดิการและการคุ้มครองแรงงาน การมีรายได้ที่ไม่แน่นอน เป็นงานหนักและลำบาก ทำให้คนรุ่นใหม่ขาดแรงจูงใจในการเข้าสู่ภาคการเกษตร ส่งผลทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร ทำให้เกิดการจ้างแรงงานต่างด้าว และการนำเครื่องจักรกลมาทดแทนแรงงานที่ขาดหายไป

2.2 สถานการณ์และปัญหาแรงงานภาคการเกษตร ภาคเหนือตอนบน

จากการรายงานของกรมส่งเสริมสหกรณ์ (2562) ถึงอัตราการคงอยู่และการเพิ่ม/ลดของจำนวนกลุ่มเกษตรกรและสมาชิก ในปี พ.ศ. 2560 มีจำนวนกลุ่มเกษตรกร 4,044 กลุ่ม และสมาชิกจำนวน 506,966 คน ในปี พ.ศ. 2561 มีจำนวนกลุ่มเกษตรกร 3,971 กลุ่ม และสมาชิก จำนวน 481,474 คน และในปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนกลุ่มเกษตรกร 3,879 กลุ่ม และสมาชิก จำนวน 448,369 คน ซึ่งสังเกตได้ว่าทั้งจำนวนกลุ่มเกษตรกรและจำนวนสมาชิกใน 3 ปี ที่ผ่านมา มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาตามรายภาค พบว่า ภาคเหนือมีจำนวนกลุ่มเกษตรกรและจำนวนสมาชิกลดลงอย่างต่อเนื่องเช่นกัน คือ ปีพ.ศ. 2560 มีจำนวนกลุ่มเกษตรกร 1,185 กลุ่ม และมีสมาชิกจำนวน 132,619 คน ปี พ.ศ. 2561 มีจำนวนกลุ่มเกษตรกร 1,162 กลุ่ม และมีสมาชิกจำนวน 127,273 คน และปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนกลุ่มเกษตรกร 1,144 กลุ่ม และมีสมาชิกจำนวน 119,171 คน ในทิศทางเดียวกันภาคเหนือตอนบนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มเกษตรกรและจำนวนสมาชิกแยกรายจังหวัด

จังหวัด	ปี พ.ศ. 2560		ปี พ.ศ. 2561		ปี พ.ศ. 2562	
	จำนวน กลุ่ม	จำนวน สมาชิก	จำนวน กลุ่ม	จำนวน สมาชิก	จำนวน กลุ่ม	จำนวน สมาชิก
	เกษตรกร	ของกลุ่ม	เกษตรกร	ของกลุ่ม	เกษตรกร	ของกลุ่ม
เชียงราย	54	5,850	54	5,698	55	5,650
เชียงใหม่	177	19,431	173	18,263	173	17,465
น่าน	115	8,829	114	9,781	111	9,446
พะเยา	118	12,852	118	12,327	112	11,527
แพร่	131	9,257	129	8,946	129	8,714
แม่ฮ่องสอน	6	576	5	570	5	584
ลำปาง	72	7,120	69	7,203	65	6,495
ลำพูน	62	10,698	52	8,444	49	7,494
รวม	735	74,613	714	71,232	699	67,375
	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง		-2.86	-4.53	-4.90	-9.70

ที่มา: ดัดแปลงจากข้อมูลจำนวนกลุ่มเกษตรกรและสมาชิกแยกตามจังหวัด (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2562)

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า จำนวนกลุ่มเกษตรกรลดลงอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2561 ลดลงจากปี พ.ศ. 2560 ร้อยละ 2.86 และในปี พ.ศ. 2562 ลดลงจากปี พ.ศ. 2561 ร้อยละ 4.90 และสัดส่วนจำนวนสมาชิกของเกษตรกรในแต่ละกลุ่มลดลงเช่นกัน คือ จำนวนสมาชิกในปี พ.ศ. 2561 ลดลงจากปี พ.ศ. 2560 ร้อยละ 4.53 และในปี พ.ศ. 2562 ลดลงจากปี พ.ศ. 2561 ร้อยละ 9.70

3. สถาบันการศึกษาด้านการเกษตรของภาคเหนือตอนบน

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าจำนวนเกษตรกรและจำนวนแรงงานภาคการเกษตรของประเทศไทยและภาคเหนือตอนบนลดลง ทำให้ต้องเร่งหาบุคลากรที่จะนำมาทดแทนและเพิ่มเติมส่วนขาดหายไปทางเลือกที่ดีที่สุด คือ จากสถาบันที่เปิดสอนสาขาวิชาทางการเกษตร โดยภาคเหนือตอนบนมีสถาบันที่เปิดสอนสาขาวิชาทางการเกษตรจำนวน 8 สถาบันด้วยกัน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 4) มหาวิทยาลัยแม่

โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ 5) มหาวิทยาลัยพะเยา 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง 7) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง และ 8) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน ซึ่งในแต่ละสถาบันมีคณะและสาขาวิชาที่สอนด้านการเกษตร ดังนี้

3.1 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (Chiang Mai University)

ภาพที่ 6 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ที่มา: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2562b)

ประวัติความเป็นมา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่ทางราชการจัดตั้งขึ้นในส่วนภูมิภาคของประเทศไทย ตามโครงการพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค ปี พ.ศ. 2501 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งอยู่ ณ ดินแดนล้านนา อันเป็นแหล่งสะสมวัฒนธรรมอันล้ำค่ามานานกว่า 700 ปี มีสภาพภูมิประเทศงดงามท่ามกลางสภาพแวดล้อมอันเป็นธรรมชาติ บริเวณเชิงดอยสุเทพ นับตั้งแต่มีการเรียกร้องให้ขยายการศึกษาระดับอุดมศึกษาออกสู่ภูมิภาค โดยขอให้รัฐบาลจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2493 ในที่สุด ปี พ.ศ. 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขึ้น โดยกำหนดให้เปิดสอนในปีการศึกษา 2507 และ ในวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2507 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2507 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 81 ตอนที่ 7 ลงวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2507 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป วันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2551 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ปรับเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2562a)

สถานที่ติดต่อ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เลขที่ 239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200 โทรศัพท์: +66 5394 1300 โทรสาร: +66 5321 7143 อีเมล: ccarc@cmu.ac.th

(มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2562a) ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาทางการเกษตรในคณะเกษตรศาสตร์ ซึ่งมีดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

คณะเกษตรศาสตร์ (Faculty of Agriculture)

ภาพที่ 7 ตราสัญลักษณ์คณะเกษตรศาสตร์
ที่มา: คณะเกษตรศาสตร์ (2561b)

ประวัติความเป็นมา ในปี พ.ศ. 2507 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้จัดตั้งเป็นภาควิชาวิทยาศาสตร์การเกษตร โดยสังกัดอยู่กับคณะวิทยาศาสตร์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2510 ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นคณะตามประกาศพระราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2510 ให้เป็นหน่วยราชการระดับคณะ โดยได้แบ่งส่วนราชการออกเป็น 5 ภาควิชา ได้แก่ ภาควิชาปฐพีศาสตร์และอนุรักษ์ศาสตร์ ภาควิชาสัตวบาล ภาควิชาพืชศาสตร์ ภาควิชาถนอมผลิตภัณฑ์เกษตร ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร และได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของภาควิชาและสาขาวิชาในการสอนมาจนปัจจุบัน มีการเรียนการสอนการผลิตบัณฑิตทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก (คณะเกษตรศาสตร์, 2561a)

ปัจจุบันคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เปิดให้มีการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีสาขาวิชาทางการเกษตร จำนวน 10 สาขาวิชา ประกอบไปด้วย 1) สาขาวิชากีฏวิทยา 2) สาขาวิชาโรคพืช 3) สาขาวิชาพืชไร่ 4) สาขาวิชาพืชสวน 5) สาขาวิชาปฐพีศาสตร์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ 6) สาขาวิชาสัตวศาสตร์และสัตว์น้ำ 7) สาขาวิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร 8) สาขาวิชาปฐพีศาสตร์ 9) สาขาวิชาเกษตรที่สูงและทรัพยากรธรรมชาติ (ทรัพยากรป่าไม้และวนเกษตร) และ 10) สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 รวมทั้งสิ้น 1,617 คน ดังแสดงในตารางที่ 2 (ฐานข้อมูลนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์, 2019)

สถานที่ติดต่อ Faculty of Agriculture, Chiang Mai University. 239, Huay Kaew Road, Muang District, Chiang Mai, Thailand, 50200 Tel: 0-5394-4009, Fax: 0-5394-4666 (คณะเกษตรศาสตร์, 2561a)

ตารางที่ 2 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สาขาวิชา (หลักสูตร)	จำนวนนักศึกษา (คน)		รวม (คน)
	ปีการศึกษา 2562 (ชั้นปีที่ 3)	ปีการศึกษา 2561 (ชั้นปีที่ 4)	
1. กัญชศึกษา (4 ปี)	38	35	73
2. โรคพืช (4 ปี)	70	71	141
3. พืชไร่ (4 ปี)	66	90	156
4. พืชสวน (4 ปี)	218	214	432
5. ปฐพีศาสตร์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (4 ปี)	5	32	37
6. สัตวศาสตร์และสัตว์น้ำ (4 ปี)	224	260	484
7. ส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร (4 ปี)	76	79	155
8. ปฐพีศาสตร์ (4 ปี)	49	39	88
9. เกษตรที่สูงและทรัพยากรธรรมชาติ (ทรัพยากรป่าไม้และวนเกษตร) (4 ปี)	20	13	33
10. เกษตรศาสตร์ (4 ปี)	8	10	18
รวม	774	843	1,617

ที่มา: ดัดแปลงข้อมูลจากรายการแสดงนักศึกษาแยกตามสาขาวิชา (ฐานข้อมูลนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์, 2562)

3.2 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (Maejo University)

ภาพที่ 8 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ที่มา: มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (2553b)

ประวัติความเป็นมา มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีจุดกำเนิดมาจาก "โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรม หอวัง" ซึ่งจัดตั้งโดยเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงธรรมการ ในปี พ.ศ. 2460 โดยตั้งอยู่ที่ บริเวณหอวัง หรือบ้านสวนหลวงสระประทุม (บริเวณกรีฑาสถานแห่งชาติในปัจจุบัน) โรงเรียนแห่งนี้ ต่อมาเป็นรากฐานความคิดและกิจกรรมของรัฐด้านให้การศึกษาแผนใหม่ทางการเกษตร ต่อมาในปี พ.ศ. 2477 กระทรวงธรรมการได้จัดตั้ง "โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมภาคเหนือ" ขึ้น โดยมีพระช่วง เกษตรศิลปะการ ดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์ใหญ่ และในปี พ.ศ. 2479 กระทรวงธรรมการได้จัดตั้ง "โรงเรียนมัธยมวิสามัญเกษตรกรรมภาคเหนือขึ้นในพื้นที่บริเวณเดียวกัน ปี พ.ศ. 2481 กระทรวงธรรมการได้ยุบโรงเรียนมัธยมวิสามัญเกษตรกรรมภาคใต้ ภาคกลาง ภาคอีสาน และโอนกิจการโรงเรียน เหล่านี้ทั้งหมดมารวมกันที่โรงเรียนมัธยมวิสามัญเกษตรกรรมภาคเหนือที่แม่โจ้เพียงแห่งเดียว และเปลี่ยนสถานะมาเป็น "วิทยาลัยเกษตรศาสตร์แม่โจ้" และได้มีการพัฒนาเรื่อยมาและเปลี่ยนชื่อเป็น "โรงเรียนเกษตรศาสตร์แม่โจ้" ในปี พ.ศ. 2491 และยกฐานะเป็น "วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่" ในปี พ.ศ. 2499 ก่อนที่จะได้รับการสถาปนาเป็น "สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร" ในปี พ.ศ. 2518 จนกระทั่ง พ.ศ. 2525 สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรได้เปลี่ยนชื่อเป็น "สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้" สุดท้ายก็ ได้รับการจัดตั้งเป็น "มหาวิทยาลัยแม่โจ้" เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2553)

สถานที่ติดต่อ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เลขที่ 63 ถนนเชียงใหม่-พร้าว หมู่ 4 ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290 โทรศัพท์: 053 873000 โทรสาร: 053 873015 E-mail: maejo@mju.ac.th (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2553a)

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตสาขาวิชาด้านการเกษตรที่มีชื่อเสียงของประเทศมาโดยตลอด และเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานที่หลากหลายด้านการเกษตรในยุคปัจจุบัน จึงได้มีการพัฒนาวิชาความรู้ด้านการเกษตรที่ทันสมัย และได้จัดตั้งคณะที่เปิดการเรียนการสอนในสาขาวิชาทางการเกษตรจำนวน 3 คณะด้วยกัน ได้แก่ คณะผลิตกรรมการเกษตร (Faculty of Agricultural Production) คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี (Faculty of Animal Science and Technology) และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ (Faculty of Fisheries Technology and Aquatic Resources) ซึ่งแต่ละคณะมีสาขาวิชาทางการเกษตรที่หลากหลายเช่นกัน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

คณะผลิตกรรมการเกษตร (Faculty of Agricultural Production)

ภาพที่ 9 ตราสัญลักษณ์คณะผลิตกรรมการเกษตร

ที่มา: คณะผลิตกรรมการเกษตร (2563)

ประวัติความเป็นมา มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นสถาบันการศึกษาด้านการเกษตรที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย ได้ก่อตั้งคณะผลิตกรรมการเกษตรเป็นคณะแรก คณะผลิตกรรมการเกษตรได้ดำเนินกิจกรรมหลักตามวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้มาตั้งแต่เริ่มต้นถึงปัจจุบัน ซึ่งได้มีการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ในระดับปริญญาตรีมีการจัดการเรียนการสอน มีหลักสูตรที่เปิดสอน 3 หลักสูตร ได้แก่ ปริญญาตรีสหทบ หลักสูตรเทียบเข้าเรียน 2 ปี ปริญญาตรีปกติ หลักสูตรเทียบเข้าเรียน 2 ปี และปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี ซึ่งประกอบไปด้วย หลักสูตรพืชสวน ได้แก่ สาขาวิชาพืชสวน สาขาวิชาพืชสวนประดับ สาขาวิชาพืชผัก และสาขาวิชาไม้ผล หลักสูตรพืชไร่ ได้แก่ สาขาวิชาพืชไร่ หลักสูตรอารักขาพืช ได้แก่ สาขาวิชาอารักขาพืช หลักสูตรปฐพีศาสตร์ ได้แก่ สาขาวิชาปฐพีศาสตร์ หลักสูตรเกษตรเคมี ได้แก่ สาขาวิชาเกษตรเคมี หลักสูตรวิทยาการสมุนไพรร ได้แก่ สาขาวิชาวิทยาการสมุนไพรร และหลักสูตรการพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ ได้แก่ สาขาวิชาการพัฒนาส่งเสริม

และนิเทศศาสตร์เกษตร (คณะผลิตกรรมการเกษตร, 2561) ซึ่งปัจจุบันมีนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 รวมทั้งสิ้น 1,135 คน ดังแสดงในตารางที่ 3 (สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ, 2563)

สถานที่ติดต่อ ชั้น 1 อาคารรัตนโกสินทร์ 200 ปี คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เลขที่ 63 หมู่ 4 ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290 ประชาสัมพันธ์: 05-387-3611 ธุรกิจ: 05-387-3607 แฟกซ์: 05-387-3628 E-mail: facagr200@gmail.com (คณะผลิตกรรมการเกษตร, 2561)

ตารางที่ 3 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สาขาวิชา (หลักสูตร)	จำนวนนักศึกษา (คน)		รวม (คน)
	ปีการศึกษา 2562 (ชั้นปีที่ 3)	ปีการศึกษา 2561 (ชั้นปีที่ 4)	
1. การพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร (2 ปี)	118	11	129
2. การพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร (4 ปี)	0	41	41
3. การส่งเสริมและสื่อสารเกษตร (4 ปี)	44	0	44
4. เกษตรเคมี (4 ปี)	24	21	45
5. ปฐพีศาสตร์ (4 ปี)	32	35	67
6. พืชไร่ (ปกติ 2 ปี)	47	9	56
7. พืชไร่ (4 ปี)	75	77	152
8. พืชสวน (4 ปี)	164	179	343
9. อารักขาพืช (4 ปี)	72	102	174
รวม	576	475	1,051

ที่มา: ดัดแปลงจาก สถิติจำนวนนักศึกษาปัจจุบัน (แยกตามชั้นปี) คณะผลิตกรรมการเกษตร (สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ, 2563)

คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี (Faculty of Animal Science and Technology)

ภาพที่ 10 ตราสัญลักษณ์คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี

ที่มา: คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี (2563)

ประวัติความเป็นมา คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีได้จัดตั้งจากภาควิชาเทคโนโลยีทางสัตว์ สังกัดคณะผลิตกรรมการเกษตร เป็นหน่วยงานซึ่งสภามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้ประกาศจัดตั้งเป็นคณะฯ เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2551 ตั้งอยู่เลขที่ 252 หมู่ 8 ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ทั้งหมด 400 ไร่ เริ่มเปิดสอนครั้งแรกในระดับปริญญาตรี เมื่อปี พ.ศ.2518 ปัจจุบันมีการเรียน การสอนทั้งระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท ในระดับปริญญาตรีมีจำนวน 2 หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตร 2 ปีเทียบเข้าเรียน จำนวน 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาโคนมและโคเนื้อ สาขาวิชาผลิตสุกร และสาขาวิชาสัตว์ปีก และหลักสูตร 4 ปี จำนวน 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาโคนมและโคเนื้อ สาขาวิชาผลิตสุกร และสาขาวิชาสัตว์ปีก และสาขาวิชาอาหารสัตว์ (คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี, 2553) ปัจจุบันมีนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 รวมทั้งสิ้น 369 คน ดังแสดงในตารางที่ 4 (สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ, 2563)

สถานที่ติดต่อ คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เลขที่ 252 หมู่ 8 ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทร: 053 875432 โทรสาร: 053 873830 (คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี, 2553)

ตารางที่ 4 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สาขาวิชา (หลักสูตร)	จำนวนนักศึกษา (คน)		
	ปีการศึกษา	ปีการศึกษา	รวม (คน)
	2562 (ชั้นปีที่ 3)	2561 (ชั้นปีที่ 4)	
1. สัตวศาสตร์ (โคนมและโคเนื้อ) (2 ปี)	33	10	43
2. สัตวศาสตร์ (โคนมและโคเนื้อ) (4 ปี)	0	35	35
3. สัตวศาสตร์ (การผลิตสุกร) (2 ปี)	26	5	31
4. สัตวศาสตร์ (การผลิตสุกร) (4 ปี)	0	40	40
5. สัตวศาสตร์ (สัตว์ปีก) (2 ปี)	20	5	25
6. สัตวศาสตร์ (สัตว์ปีก) (4 ปี)	0	40	40
7. สัตวศาสตร์ (อาหารสัตว์) (4 ปี)	148	0	148
8. สัตวศาสตร์ (4 ปี)	0	22	22
รวม	227	157	384

ที่มา: ดัดแปลงจาก สถิติจำนวนนักศึกษาปัจจุบัน (แยกตามชั้นปี) คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี (สำนักบริหารและพัฒนามหาวิทยาลัย, 2563)

คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ (Faculty of Fisheries Technology and Aquatic Resources)

ภาพที่ 11 ตราสัญลักษณ์คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ

ที่มา: คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ (2563)

ประวัติความเป็นมา คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2527 เดิมเป็นสาขาประมงน้ำจืด สังกัดภาควิชาเทคโนโลยีทางสัตว์ ปีพ.ศ. 2532 ได้แยกตัวออกจากภาควิชาเทคโนโลยีทางสัตว์มาจัดตั้งหน่วยงานใหม่เป็นภาควิชาเทคโนโลยีการประมง สังกัดคณะผลิตกรรมการเกษตร เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2532 ต่อมาในปี พ.ศ. 2536 ได้เปิดสอนนักศึกษาระดับปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) จำนวน 2 หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตร 2 ปีเทียบเข้าเรียน ได้แก่ สาขาวิชาการประมง และหลักสูตร 4 ปี จำนวน 2 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาการประมง และสาขาวิชาวัตกรรมการจัดการธุรกิจประมง คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ ได้รับการอนุมัติจัดตั้งจากสภามหาวิทยาลัยแม่โจ้ให้เป็นหน่วยงานระดับคณะ เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2548 ปัจจุบันมีการจัดการเรียนการสอนทั้งในระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท ทางด้านเทคโนโลยีการประมง มีภารกิจหลัก 4 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ, 2563) ปัจจุบันมีนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 รวมทั้งสิ้น 306 คน ดังแสดงในตารางที่ 5 (สำนักบริหารและพัฒนามหาวิทยาลัย, 2563)

สถานที่ติดต่อ คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 63 หมู่ 4 ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290 โทรศัพท์: 053-875100-3 โทรสาร: 053-875100-3 ต่อ 130 อีเมลล์: fishtech.mju@gmail.com (คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ, 2563)

ตารางที่ 5 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สาขาวิชา (หลักสูตร)	จำนวนนักศึกษา (คน)		
	ปีการศึกษา (ชั้นปีที่ 3)	ปีการศึกษา (ชั้นปีที่ 4)	รวม (คน)
1. การประมง (ปกติ 2 ปี)	22	12	34
2. การประมง (4 ปี)	82	103	185
3. วัตกรรมการจัดการธุรกิจประมง (4 ปี)	55	40	95
รวม	159	155	314

ที่มา: ดัดแปลงจาก สถิติจำนวนนักศึกษาปัจจุบัน (แยกตามชั้นปี) คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี (สำนักบริหารและพัฒนามหาวิทยาลัย, 2563)

3.3 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (Chiang Mai Rajabhat University)

ภาพที่ 12 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ที่มา: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (2558)

ประวัติความเป็นมา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้พัฒนามาจากโรงเรียนฝึกหัดครูกรรมศาสตร์ประจำมณฑลพายัพ ซึ่งสถาปนาขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2467 โดยมหาเสวกโทพระยาสุรดิษฐ์สุรินทรภาไชย (อุปราชา) อำมาตย์เอกพระยาพายัพพิริยกิจ (สมุหเทศาภิบาล) และอำมาตย์ตรีหลวงวิมลรัตนคุณากร (ศึกษาธิการ มณฑลพายัพ) ได้ร่วมกันจัดตั้งโรงเรียน ฝึกหัดครูกรรมศาสตร์ประจำมณฑลพายัพขึ้นตามแนวคิดหลักของกระทรวงธรรมการในขณะนั้น ได้ซื้อที่ดินที่บ้านเวียงบัว ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 แปลง มีเนื้อที่ประมาณ 15 ไร่ โดยได้มีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนจนเป็นสถาบันมาโดยลำดับ จนในปี พ.ศ. 2547 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2547 อันมีผลให้สถาบันราชภัฏเปลี่ยนชื่อเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมีสถานภาพเป็นนิติบุคคลโดยสมบูรณ์ ยังความปลาบปลื้มยินดีแก่ชาวราชภัฏทุกคน (มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2556)

สถานที่ติดต่อ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เลขที่ 202 ถนนช้างเผือก ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ 50300 โทรศัพท์: 0-5388-5555 โทรสาร: 0-5388-5319 (มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2556) ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ได้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาทางการเกษตรในคณะเทคโนโลยีการเกษตร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

คณะเทคโนโลยีการเกษตร (Faculty of Agricultural Technology)

ภาพที่ 13 ตราสัญลักษณ์คณะเทคโนโลยีการเกษตร
ที่มา: กิจกรรมนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร (2562)

ประวัติความเป็นมา คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้พัฒนามาจากโรงเรียนฝึกหัดครูกสิกรรมประจำมณฑลพายัพ ซึ่งสถาปนาขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2467 โดยได้มีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนสถาบันมาโดยลำดับเป็นระยะเวลากว่า 74 ปี และได้ทำการเปิดการเรียนการสอนวิชาทางการเกษตรในคณะเทคโนโลยีการเกษตร ซึ่งปี พ.ศ. 2521 เดิมเป็นหมวดเกษตรกรรม สังกัดวิทยาลัยครูเชียงใหม่ ต่อมาได้ยกฐานะเป็นภาควิชาเกษตรศาสตร์ สังกัดคณะวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จนในปี พ.ศ. 2540 ภาควิชาเกษตรศาสตร์ได้เสนอโครงการจัดตั้งคณะเทคโนโลยีการเกษตร มาจนถึงปัจจุบัน (คณะเทคโนโลยีการเกษตร, 2561)

ปัจจุบันคณะเทคโนโลยีการเกษตร ได้มีการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต 4 ปี จำนวน 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ สาขาวิชาสัตวศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ซึ่งปัจจุบันมีนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 รวมทั้งสิ้น 585 คน ดังแสดงในตารางที่ 6 (สารสนเทศเพื่อการบริหาร กองนโยบายและแผน, 2558)

สถานที่ติดต่อ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สำนักงานคณบดี วิทยาเขตสะลวง-ชี้เหล็ก โทร. 053-885400 ศูนย์ประสานงาน วิทยาเขตเวียงบัว โทร. 053-885408 (มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2556)

ตารางที่ 6 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

สาขาวิชา (หลักสูตร)	จำนวนนักศึกษา (คน)		
	ปีการศึกษา	ปีการศึกษา	รวม
	2562 (ชั้นปีที่ 3)	2561 (ชั้นปีที่ 4)	(คน)
1. เกษตรศาสตร์ (4 ปี)	98	112	210
2. สัตวศาสตร์ (4 ปี)	69	110	179
3. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (4 ปี)	84	112	196
รวม	251	334	585

ที่มา: ดัดแปลงจาก รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ประจำปีการศึกษา 2560 และ รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ประจำปีการศึกษา 2561 (สารสนเทศเพื่อการบริหาร กองนโยบายและแผน, 2558)

3.4 มหาวิทยาลัยแม่โจ้แพร่-เฉลิมพระเกียรติ (Maejo University Phrae Campus)

ภาพที่ 14 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ

ที่มา: Maejo University Phrae Campus (2020)

ประวัติความเป็นมา เมื่อปี พ.ศ. 2538 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ดำเนินการขยายพื้นที่การศึกษาของมหาวิทยาลัยไปยังภูมิภาคตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2538 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้เสนอโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เพื่อรับผิดชอบภาระหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา โดยการกระจายโอกาสทางการศึกษาไปยังจังหวัดแพร่และจังหวัดใกล้เคียง และ

ได้รับการเห็นชอบจากทบวงมหาวิทยาลัย จึงได้จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นใน ปีพ.ศ. 2542 ในชื่อว่า มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ (Maejo University Phrae Campus) (มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่-เฉลิมพระเกียรติ, 2563)

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ ได้จัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี จำนวน 2 หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตร 2 ปี เทียบเรียน ได้แก่ สาขาวิชาเกษตรป่าไม้ และ หลักสูตร 4 ปี จำนวน 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาเกษตรป่าไม้ สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ และสาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพทางอุตสาหกรรมเกษตร มีนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 รวมทั้งสิ้น 272 คน ดังแสดงในตารางที่ 7 (สำนักบริหารและพัฒนานิชาการ, 2563)

สถานติดต่อ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ เลขที่ 17 หมู่ที่ 3 ถนนยันตรกิจโกศล ตำบลแม่ทราย อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ 54140 เบอร์โทรศัพท์: 0 5464 8593-5 เบอร์โทรสาร: 0 5464 8374, 0 5464 8596 (มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่-เฉลิมพระเกียรติ, 2563)

ตารางที่ 7 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ

สาขาวิชา (หลักสูตร)	จำนวนนักศึกษา (คน)		
	ปีการศึกษา 2562 (ชั้นปีที่ 3)	ปีการศึกษา 2561 (ชั้นปีที่ 4)	รวม (คน)
1. เกษตรป่าไม้ (ปกติ 2 ปี)	11	8	19
2. เกษตรป่าไม้ (4 ปี)	51	55	106
3. เทคโนโลยีการผลิตพืช (4 ปี)	20	20	40
4. เทคโนโลยีการผลิตสัตว์	26	27	53
5. เทคโนโลยีชีวภาพทางอุตสาหกรรมเกษตร	11	5	16
รวม	119	115	234

ที่มา: ดัดแปลงจาก สถิติจำนวนนักศึกษาปัจจุบัน (แยกตามชั้นปี) คณะมหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ (สำนักบริหารและพัฒนานิชาการ, 2563)

3.5 มหาวิทยาลัยพะเยา (University of Phayao)

ภาพที่ 15 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยพะเยา

ที่มา: มหาวิทยาลัยพะเยา (2563)

ประวัติความเป็นมา เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2538 คณะรัฐมนตรี มีมติให้ขยายเขตการศึกษาไปยังส่วนภูมิภาคได้ใน 11 จังหวัด มหาวิทยาลัยนเรศวรจึงได้จัดทำโครงการกระจายโอกาสทางการศึกษาไปยังส่วนภูมิภาค (จังหวัดพะเยา) ของมหาวิทยาลัยนเรศวร ขึ้นเพื่อสนองนโยบายดังกล่าว โดยใช้อาคารเรียนของโรงเรียนพะเยาพิทยาคมเป็นอาคารเรียนชั่วคราว ในวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2553 ขึ้น และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 มหาวิทยาลัยพะเยาจึงได้แยกตัวออกจากมหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (มหาวิทยาลัยพะเยา, 2563)

สถานที่ติดต่อ มหาวิทยาลัยพะเยา เลขที่ 19 หมู่ 2 ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา 56000 โทร. 0 5446 6666 โทรสาร. 0 5446 6690 อีเมล uppr@up.ac.th อีเมลสำหรับส่งหนังสือ edocument@up.ac.th (มหาวิทยาลัยพะเยา, 2563) ปัจจุบันมหาวิทยาลัยพะเยามีคณะที่เปิดสอนด้านการเกษตร คือ คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ (School of Agriculture and Natural Resources)

ภาพที่ 16 ตราสัญลักษณ์คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ

ที่มา: คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ (2562a)

ประวัติความเป็นมา คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ เป็นหน่วยงานซึ่งมุ่งที่จะเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำองค์ความรู้ นวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการเกษตร สัตวศาสตร์ การประมง อุตสาหกรรมเกษตร เทคโนโลยีชีวภาพ การผลิตพืช อุตสาหกรรม และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มาผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคมในเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งนอกจากจะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของภาคเหนือตอนบนได้แล้ว ยังช่วยสกัดกั้นและลดค่าใช้จ่ายของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในภูมิภาคเหนือตอนบนที่ประสงค์จะเข้าศึกษาในสาขาวิชาด้านเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ โดยไม่ต้องเข้าไปศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนกลางหรือภูมิภาคอื่น (คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ, 2562b)

ปัจจุบันคณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ ได้ทำการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาทางการเกษตรระดับปริญญาตรี จำนวน 6 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาการประมง สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ สาขาวิชาความปลอดภัยทางอาหาร สาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร และสาขาวิชาสัตวศาสตร์ ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 รวมทั้งสิ้น 281 คน ดังแสดงในตารางที่ 8 (กองบริการการศึกษา, 2020)

สถานที่ติดต่อ คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยพะเยา เลขที่ 19 หมู่ 2 ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000 Call Us: 054 466 666 – 3156 Fax: 054 466 716 (คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ, 2562b)

ตารางที่ 8 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยพะเยา

สาขาวิชา (หลักสูตร)	จำนวนนักศึกษา (คน)		รวม (คน)
	ปีการศึกษา	ปีการศึกษา	
	2562 (ชั้นปีที่ 3)	2561 (ชั้นปีที่ 4)	
1. การประมง (4 ปี)	11	15	26
2. เกษตรศาสตร์ (4 ปี)	30	34	64
3. ความปลอดภัยทางอาหาร (4 ปี)	16	17	33
4. เทคโนโลยีชีวภาพ (4 ปี)	0	2	2
5. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (4 ปี)	42	37	79
6. สัตวศาสตร์ (4 ปี)	34	43	77
รวม	133	148	281

ที่มา: ดัดแปลงข้อมูลจากรายงานสถิติจำนวนนิสิตปัจจุบัน จำแนกตามคณะ, สาขาวิชา, หลักสูตร (กองบริการการศึกษา, 2020)

3.6 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (Lampang Rajabhat University)

ภาพที่ 17 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ที่มา: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (2561a)

ประวัติความเป็นมา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางมีชื่อเดิมว่า "วิทยาลัยครูลำปาง" ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2514 ตั้งอยู่เลขที่ 119 หมู่ที่ 9 ถนนลำปาง-แม่ทะ ตำบลชมพู อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เริ่มเปิดสอนในระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) มีการประกาศใช้ "พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518" ปี พ.ศ. 2519 วิทยาลัยครูลำปาง จึงได้เปิดสอนในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษา ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้ "พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527" กฎหมายกำหนดให้วิทยาลัยครูสามารถผลิตบัณฑิตสาขาวิชาชีพอื่น นอกเหนือจากสาขาวิชาการศึกษา ในปี พ.ศ. 2529 ต่อมาในวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2547 ได้มีการประกาศใช้ "พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547" ทำให้สถาบันราชภัฏลำปางปรับเปลี่ยนฐานะเป็น "มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง" ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2561b)

สถานที่ติดต่อ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เลขที่ 119 ลำปาง-แม่ทะ หมู่ที่ 9 ตำบลชมพู อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52100 (LPRU): โทร 054-237399 โทรสาร 054-237389 (มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2561b) ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางมีการเรียนการสอนในคณะที่หลากหลาย และได้มีการจัดการเรียนการสอนคณะทางการเกษตรด้วยเช่นกัน คือ คณะเทคโนโลยีการเกษตร ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คณะเทคโนโลยีการเกษตร (Agricultural Technology)

ภาพที่ 18 ตราสัญลักษณ์คณะเทคโนโลยีการเกษตร
ที่มา: คณะเทคโนโลยีการเกษตร (2562)

ประวัติความเป็นมา คณะเทคโนโลยีการเกษตร เดิมเป็นหมวดเกษตรกรรม สังกัดวิทยาลัยครูลำปางใน ได้เปลี่ยนชื่อเป็นคณะเทคโนโลยีการเกษตร และโอนหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต โปรแกรมวิทยาศาสตรและเทคโนโลยีการอาหาร มาสังกัดคณะเทคโนโลยีการเกษตร โดยจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหารมาจนถึงปัจจุบัน (คณะเทคโนโลยีการเกษตร, 2563)

คณะเทคโนโลยีการศึกษามีการเรียนการสอนสาขาวิชาทางการเกษตรในระดับปริญญาตรี จำนวน 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 รวมทั้งสิ้น 50 คน ดังแสดงในตารางที่ 9 (งานประกันคุณภาพการศึกษา, 2560)

สถานที่ติดต่อ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง 119 หมู่ที่ 9 ถนนลำปาง-แม่ทะ ตำบลชมพู อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52100 โทร. 054 241 298 (คณะเทคโนโลยีการเกษตร, 2563)

ตารางที่ 9 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

สาขาวิชา (หลักสูตร)	จำนวนนักศึกษา (คน)		
	ปีการศึกษา	ปีการศึกษา	รวม
	2562 (ชั้นปีที่ 3)	2561 (ชั้นปีที่ 4)	(คน)
1. เกษตรศาสตร์ (4 ปี)	12	12	24
2. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (4 ปี)	15	11	26
รวม	27	23	50

ที่มา: ดัดแปลงข้อมูลจาก จำนวน นักศึกษา ปีการศึกษาปัจจุบัน (งานประกันคุณภาพการศึกษา, 2560)

3.7 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง (Rajamangala University of Technology Lanna Lampang Campus)

ภาพที่ 19 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

ที่มา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง (2563a)

ประวัติความเป็นมา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปาง ตั้งอยู่ กิโลเมตรที่ 719 ถนนพหลโยธิน หมู่ที่ 17 ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยเปิดรับนักศึกษา เข้าเรียนตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา วิทยาเขตลำปาง มีพื้นที่ทั้งหมด 1,381 ไร่ ใช้

ประโยชน์ร่วมกับสถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง ซึ่งเป็นหน่วยงานในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2548 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่รัชกาลที่ 9 ได้ทรงพระปรมาภิไธยพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ดังนั้นสถาบันแห่งนี้จึงได้รับพระราชทานนามใหม่ว่า “มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปาง” จนถึงปัจจุบัน (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง, 2563b) และได้มีการจัดการเรียนการสอนคณะและสาขาวิชาทางด้านการเกษตร คือ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร (Faculty of Science and Agricultural Technology)

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ภาพที่ 20 ตราสัญลักษณ์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร

ที่มา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร (2563a)

ประวัติความเป็นมา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร เป็นส่วนราชการหนึ่งใน 14 ส่วนราชการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศในกฎกระทรวง ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 โดยมีคณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบภารกิจด้านการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ รับผิดชอบภารกิจการศึกษาในระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา โดยมีภารกิจหลัก ด้านการเรียนการสอน ด้านงานวิจัย ด้านการบริการวิชาการ ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ด้านบริหารจัดการ ตลอดจนด้านอัตลักษณ์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร เป็น 1 ใน 4 คณะแรกตั้งของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทแบ่งออกเป็น 4 สาขา ได้แก่ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาพืชศาสตร์ สาขาวิชาสัตวศาสตร์และประมง และสาขาวิชาอุตสาหกรรมเกษตร (คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร, 2563b)

ในระดับปริญญาตรีมีการจัดการเรียนการสอน จำนวน 2 หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตร 2 ปีเทียบเรียน มีจำนวน 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาพืชศาสตร์ สาขาวิชาประมง สาขาวิชาสัตวศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาหาร และหลักสูตร 4 ปี มีจำนวน 5 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาพืชศาสตร์ สาขาวิชาประมง สาขาวิชาสัตวศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร และสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ปัจจุบันมีนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 รวมทั้งสิ้น 234 คน ดังแสดงในตารางที่ 10 (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, 2558)

สถานที่ติดต่อ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง เลขที่ 200 หมู่ 17 ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52000 โทรศัพท์: 0 5434 2547-8 โทรสาร: 0 5434 2549 (คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร, 2563b)

ตารางที่ 10 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

สาขาวิชา	จำนวนนักศึกษา (คน)		รวม (คน)
	ปีการศึกษา 2562 (ชั้นปีที่ 3)	ปีการศึกษา 2561 (ชั้นปีที่ 4)	
1. พืชศาสตร์ (2 ปี)	16	22	38
2. พืชศาสตร์ (4 ปี)	9	10	19
3. ประมง (2 ปี)	4	4	8
4. ประมง (4 ปี)	7	8	15
5. สัตวศาสตร์ (2 ปี)	11	14	25
6. สัตวศาสตร์ (4 ปี)	30	31	61
7. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (2 ปี)	33	14	47
8. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (4 ปี)	9	11	20
9. เกษตรศาสตร์ (4 ปี)	-	1	1
รวม	119	115	234

ที่มา: ดัดแปลงข้อมูลจากรายงานสรุปจำนวนนักศึกษาคงอยู่ รายหลักสูตร ปีพ.ศ.2560 และ ปีพ.ศ. 2561 งานประกันคุณภาพการศึกษา ระบบทะเบียนกลาง มทร.ล้านนา (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, 2558)

3.8 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน (Rajamangala University of Technology Lanna Nan Campus)

ภาพที่ 21 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน
ที่มา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน, (2563a)

ประวัติความเป็นมา จากโรงเรียนเกษตรกรรมสู่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน 75 ปี สถาบันแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนเกษตรกรรมน่าน ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2481 ซึ่งในขณะนั้นนโยบายการศึกษาของรัฐบาลในสมัยนั้นได้กำหนดให้มีการศึกษาวิชาชีพซึ่งจัดให้เหมาะสมกับภูมิประเทศ เช่น กสิกรรม หัตถกรรม และพาณิชยกรรม เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับประกอบการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมต่างๆ จากแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่สถาบันศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาของรัฐบาลดำเนินการโดยอิสระ และมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลจึงได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2548 เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2548 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิทยาเขตน่าน จึงได้รับการสถาปนาเป็น “มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน” (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน, 2563b)

สถานที่ติดต่อ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน เลขที่ 59 หมู่ 13 ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน 55000 โทร. 0 5471 0259 โทรสาร. 0 5477 1398 (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน, 2563b) ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน มีการจัดการเรียนการสอนคณะและสาขาวิชาทางด้านการเกษตร คือ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร (Faculty of Science and Agricultural Technology)

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ภาพที่ 22 ตราสัญลักษณ์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร

ที่มา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร (2563a)

ประวัติความเป็นมา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ลำปาง เป็นส่วนราชการหนึ่งใน 14 ส่วนราชการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศในกฎกระทรวง ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 โดยมี คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบภารกิจด้านการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ รับผิดชอบภารกิจการศึกษาในระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา โดยมีภารกิจหลัก ด้านการเรียนการสอน ด้านงานวิจัย ด้านการบริการวิชาการ ด้านทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ด้านบริหารจัดการ ตลอดจนด้านอัตลักษณ์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร เป็น 1 ใน 4 คณะแรกตั้งของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เปิดสอน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทแบ่งออกเป็น 4 สาขา ได้แก่ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาพืชศาสตร์ สาขาวิชาสัตวศาสตร์และประมง และ สาขาวิชาอุตสาหกรรมเกษตร (คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร, 2563c)

ในระดับปริญญาตรีมีการจัดการเรียนการสอน จำนวน 2 หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตร 2 ปีเทียบเรียน มีจำนวน 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาสัตวศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาหาร และสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ และหลักสูตร 4 ปี มีจำนวน 5 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาพืชศาสตร์ สาขาวิชาประมง สาขาวิชาสัตวศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร และ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ปัจจุบันมีนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 รวมทั้งสิ้น 124 คน ดังแสดงใน ตารางที่ 11 (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, 2558)

สถานที่ติดต่อ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล้านนา น่าน เลขที่ 59 หมู่ 13 ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน 55000 โทรศัพท์: 0 54711
574 โทรสาร: 0 5477 1398 (คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร, 2563c)

ตารางที่ 11 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
การเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน

สาขาวิชา (หลักสูตร)	จำนวนนักศึกษา (คน)		รวม (คน)
	ปีการศึกษา	ปีการศึกษา	
	2562 (ชั้นปีที่ 3)	2561 (ชั้นปีที่ 4)	
1. พืชศาสตร์ (4 ปี)	18	18	36
2. ประมง (4 ปี)	6	6	12
3. สัตวศาสตร์ (2 ปี)	2	2	4
4. สัตวศาสตร์ (4 ปี)	5	5	10
5. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (2 ปี)	1	2	3
6. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (4 ปี)	11	3	14
7. เกษตรศาสตร์ (2 ปี)	8	0	8
8. เกษตรศาสตร์ (4 ปี)	27	1	28
รวม	78	37	115

ที่มา: ดัดแปลงข้อมูลจากรายงานสรุปจำนวนนักศึกษาคงอยู่ รายหลักสูตร ปีพ.ศ. 2560 และ ปีพ.ศ.
2561 งานประกันคุณภาพการศึกษา ระบบทะเบียนกลาง มทร.ล้านนา (สำนักวิทยบริการและ
เทคโนโลยีสารสนเทศ, 2558)

4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

หลักการและแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพในงานวิจัยนี้จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ทฤษฎีการเลือกอาชีพ และแนวคิดทฤษฎีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

4.1 แนวคิดและทฤษฎีการเลือกอาชีพของ กินซ์เบิร์ก และคณะ (Ginzberg and Associates)

กินซ์เบิร์ก และคณะ (Ginzberg and Associates) กล่าวว่า อาชีพมีมากมายหลายอาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล ครู อาจารย์ วิศวกร ค้าขาย เกษตรกร เป็นต้น การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะเลือกประกอบอาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจของตนเอง เศรษฐกิจของครอบครัว เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นนั้น มีแนวทางการเลือกและองค์ประกอบในการเลือกประกอบอาชีพหลายอย่าง เช่น ระดับการศึกษา สภาพแวดล้อม ความพร้อมของตัวบุคคล ความต้องการ ความชอบ การยอมรับในสังคม ฯลฯ ซึ่งในแต่ละบุคคลจะมีเหตุผลที่แตกต่างกันออกไป เพื่อค้นหาแนวคิดและทฤษฎีในการเลือกประกอบอาชีพจึงมีนักจิตวิทยา นักวิเคราะห์ ได้ทำการศึกษาและให้แนวคิดและทฤษฎีการเลือกประกอบอาชีพไว้หลายท่าน ดังนี้

Ginzberg et al. (1951 อ้างใน น้ำทิพย์ และ วรณภา, 2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประกอบอาชีพของบุคคล กับคณะวิจัยอันได้แก่ นักเศรษฐศาสตร์ นักสังคมวิทยา นักจิตวิทยา และนักจิตบำบัด ซึ่งได้ผลการวิจัยในกระบวนการเลือกอาชีพของบุคคล ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นรากฐานของทฤษฎี คือ

1. สภาพความจริงของบุคคล (Reality) เป็นการตอบสนองของบุคคลต่อสภาพความเป็นจริงของสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความสามารถ ความถนัด และโอกาสในสังคม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก บุคคลที่ไม่มีความสามารถหรือไม่มีโอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียน ย่อมมีโอกาสน้อยที่จะประกอบอาชีพที่มีรายได้ดี มีเกียรติในสังคม

2. กระบวนการศึกษาของแต่ละบุคคล (Education Process) ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดการเลือกอาชีพของเขา เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับโอกาสการเลือกอาชีพของบุคคล ถ้าได้รับการศึกษาสูงก็ย่อมมีช่องทางในการเลือกประกอบอาชีพได้มาก

3. ปัจจัยทางอารมณ์ (Emotional Factor) อารมณ์เป็นสิ่งที่เกี่ยวกับการเลือกชนิด หรือประเภทของอาชีพ ซึ่งบางคนมีความใฝ่ฝันที่จะประกอบอาชีพทางศิลปะ เช่น อาชีพนักแสดง อาชีพนักร้อง เป็นต้น

4. ค่านิยมของแต่ละบุคคล (Personal Values) ค่านิยมของแต่ละบุคคลจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ซึ่งค่านิยมนี้เป็นสิ่งสำคัญในการเลือกประกอบอาชีพของบุคคล

Ginzberg et al. (1951 อ้างใน ภาณุพงศ์, 2560) ได้แบ่งขั้นตอนการเลือกอาชีพของบุคคลออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะเพ้อฝันถึงอาชีพ (Fantasy Period) เป็นช่วงเวลาก่อนนอน ที่เด็กอายุ 11 ปี จะมีความเพ้อฝันถึงอาชีพต่างๆ ที่ตนชอบ และอยากจะประกอบอาชีพนั้นๆ เมื่อโตขึ้น โดยได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม เช่น โทรทัศน์ หนังสือ หรืออาชีพของบุคคลในครอบครัว

2. ระยะพิจารณาอาชีพ (Tentative Period) เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 11-17 ปี การพัฒนาการเลือกอาชีพในระยะนี้แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนย่อยๆ ได้แก่

2.1 ขั้นเกิดความสนใจ (Interest Stage) เป็นขั้นที่เด็กเริ่มมีความรู้สึกว่าเขาสนใจบางสิ่งบางอย่างมากกว่าสิ่งอื่นๆ

2.2 ขั้นแห่งความสามารถ (Capacity Stage) ในขั้นนี้เด็กจะตระหนักถึงความสามารถของตนเองในการทำงานหรือทำกิจกรรมต่างๆ

2.3 ขั้นของค่านิยม (Value Stage) เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเข้าใจค่านิยมของตนเอง และของสังคม เช่น รายได้ ชื่อเสียง เกียรติยศ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ

2.4 ขั้นของการเปลี่ยนแปลง (Transition Stage) เป็นขั้นที่เด็กตระหนักถึงภาระหน้าที่ของตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพ เด็กจะพยายามรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง

3. ระยะเลือกอาชีพตามความเป็นจริง (Realistic Period) เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 17 ปี จนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น การพัฒนาการเลือกอาชีพในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้น ได้แก่

3.1 ขั้นสำรวจอาชีพ (Exploration Stage) เป็นขั้นที่บุคคลสำรวจอาชีพต่างๆ เพื่อเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตัวเอง ที่ทราบในระยะพิจารณาอาชีพ ในขั้นนี้บุคคลจะทดลองเรียนวิชาการ และวิชาชีพในสาขาต่างๆ ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนการทดลองทำงานนอกเวลาเรียน โดยเลือกเรียนหรือเลือกทำงานเฉพาะที่ตนเองสนใจ

3.2 ขั้นรวบรวมความคิด (Crystallization Stage) เป็นขั้นที่บุคคลมีความพร้อมที่จะเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่ง จากอาชีพที่บุคคลมีความสนใจอยู่ประมาณ 2-3 อาชีพ เนื่องจากได้รวบรวมความคิดไว้พอสมควร

3.3 ขั้นตัดสินใจเลือกอาชีพ (Specification Stage) เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการเลือกอาชีพในขั้นนี้บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจงอาชีพเดียว เช่น วิศวกร หรือทันตแพทย์

กระบวนการพัฒนาการด้านอาชีพของ Ginzberg et al. (1951 อ้างใน อรุณช, 2559) ตั้งแต่ระยะเพ้อฝันจนถึงขั้นสุดท้ายของระยะเลือกอาชีพตามความเป็นจริง กินเวลาประมาณ 10-15 ปี ทุกระยะและทุกขั้นตอนของการเลือกอาชีพดังกล่าว ซึ่งกินซ์เบิร์ก และคณะตระหนักดีว่าเป็นไปได้

โดยประมาณเท่านั้น ทั้งนี้เพราะสังคมทุกสังคมในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น และมีอาชีพเพิ่มขึ้นอีกเป็นอันมาก นอกจากนี้บุคคลแต่ละคนยังมีความแตกต่างกันมาก ทั้งในด้านสภาพแวดล้อม สภาพร่างกาย และจิตใจอีกด้วย และขั้นตอนการเลือกอาชีพทั้งสามระยะอาจเกิดกับบุคคลนั้นเร็วกว่าที่กินซ์เบิร์ก และคณะ ได้กล่าวไว้ในแนวคิด แต่ระยะขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการพัฒนาอาชีพได้รับการยอมรับจากงานวิจัยหลายแห่ง แนวคิดของ กินซ์เบิร์ก และคณะ จึงนับว่ามีประโยชน์ต่อการแนะแนวอาชีพ โดยเฉพาะการช่วยให้เด็กแนะแนวได้ตระหนักว่าการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลไม่ได้ทำได้ในช่วงระยะเวลาอันสั้น แต่จะต้องเป็นกระบวนการที่ใช้เวลาอันยาวนาน

สรุป ทฤษฎีของ กินซ์เบิร์ก และคณะ ระบุว่า การเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลมีกระบวนการเลือกอาชีพ ได้แก่ สภาพความเป็นจริงของบุคคลต่อสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล ระดับการศึกษา ปัจจัยทางอารมณ์ และค่านิยมของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถแบ่งขั้นตอนการเลือกอาชีพของบุคคลออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) ระยะเพื่อฝัน เป็นระยะในช่วงวัยเด็ก 2) ระยะพิจารณาอาชีพ เป็นระยะที่เด็กมีความสนใจในอาชีพที่ตนชอบและเริ่มพัฒนาตนเอง 3) ระยะเลือกอาชีพตามความเป็นจริง เป็นระยะที่เด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ ซึ่งระยะนี้จะมีการพัฒนาในการเลือกอาชีพมากขึ้นโดยการคัดเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง รวบรวมความคิดเพื่อเลือกอาชีพ จนกระทั่งตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งในการเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันเนื่องจากสภาพแวดล้อม สภาพร่างกายและจิตใจ ซึ่งในการเลือกอาชีพต้องใช้เวลาพอสมควร

4.2 แนวคิดและทฤษฎีการเลือกอาชีพของโรว์ (Roe)

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Roe (1957 อ้างถึงใน สมปอง, 2540) Roe เป็นนักจิตวิทยาคลินิก ได้สร้างทฤษฎีการเลือกอาชีพขึ้น เมื่อปี ค.ศ. 1957 โดยอาศัยผลงานวิจัยทางด้านจิตวิทยาที่ทำไว้หลายโครงการ งานวิจัยส่วนใหญ่เกี่ยวกับ 1) บุคลิกภาพมีความแตกต่างกันตามพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม แบบแผน ความสนใจและแรงจูงใจอันจะนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผล 2) ความแตกต่างของบุคลิกภาพของบุคคลในการเข้าสู่อาชีพนั้นเป็นผล มาจากประสบการณ์บางอย่างในวัยเด็ก

Roe ได้ปรับปรุงทฤษฎีใหม่ในปี ค.ศ. 1964 โดยใช้ความเข้าใจตาม ทฤษฎีของ Maslow เป็นพื้นฐาน จึงจัดทฤษฎีของ Roe อยู่ในประเภท “ทฤษฎีความต้องการ” (Needs Theory) เพราะได้ให้ความสนใจต่อความต้องการของบุคคล Roe เห็นว่าทุกคนในสังคมอยู่ภายใต้อิทธิพลของความต้องการซึ่งบุคคลพยายามหาทางตอบสนองความต้องการของตน อาชีพในทัศนะของ Roe นั้นไม่ได้หมายถึงแต่เพียงกิจกรรมที่บุคคลทำเพื่อหาเลี้ยงชีพเท่านั้น แต่หมายถึงวิถีชีวิตหรือกิจกรรมที่บุคคลกระทำเกือบตลอดชีวิต เพื่อให้ได้รับการตอบสนองความต้องการของตนทุกระดับ วิถีชีวิตหรือรูปแบบของการดำเนินชีวิตของบุคคลจึงเป็นผลของพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมในวัยเด็ก การเลือกรูปแบบการ

ดำเนินชีวิตเพื่อให้ตอบสนองความต้องการในระดับต่างๆ จึงเกิดเป็นอุปนิสัยในการเลือกอาชีพของบุคคล

ทฤษฎีของ Roe ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบด้วยกันคือ

1. อิทธิพลของพันธุกรรม จะเป็นตัวกำหนดและจำกัดการพัฒนา คุณลักษณะต่างๆ ของมนุษย์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคคลเกิดความต้องการ

2. อิทธิพลของทฤษฎีความต้องการของ Maslow (Maslow Hierarchical Needs Theory) ซึ่งได้จัดลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์จากต่ำสุดไปถึงขั้นสูงสุดไว้ ดังนี้

2.1 ความต้องการด้านสรีระ (Physiological)

2.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs)

2.3 ความต้องการความรักความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs)

2.4 ความต้องการเห็นตนเองมีคุณค่า (Esteem Needs)

2.5 ความต้องการที่จะเข้าใจตนเอง (Needs for Self-Actualization)

2.6 ความต้องการที่จะรู้และเข้าใจ (Desire to know and Understand)

2.7 ความต้องการทางด้านสุนทรียะ (Aesthetic Needs)

3. อิทธิพลของประสบการณ์ในวัยเด็กตอนต้น (Early Childhood Experiences) ซึ่งเป็นผลมาจากการเลี้ยงดูเด็กของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง Roe ได้แบ่งแบบฉบับของการเลี้ยงดูเด็กซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคลออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

3.1 การเลี้ยงดูแบบไม่สนใจหรือหลีกเลี่ยง (Avoidance of the Child) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

3.1.1 การเลี้ยงดูแบบไม่ยอมรับเด็ก พ่อแม่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเด็ก ละเลยไม่ให้ความสนใจต่อความคิดเห็นหรือความต้องการของเด็ก ปฏิบัติต่อเด็กแบบเย็นชา แต่จะคอยดูว่าและลงโทษเด็ก ชอบตั้งกฎเกณฑ์ ทำให้เด็กขาดความสุขและมองโลกในแง่ร้าย ไม่ชอบสังคม และมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลน้อย เช่น อาชีพด้านวิทยาศาสตร์ อาชีพการเกษตร และอาชีพด้านเทคนิค เป็นต้น

3.1.2 การเลี้ยงดูแบบละเลยเด็กหรือทอดทิ้ง พ่อแม่จะละเลยไม่เอาใจใส่ ไม่รับผิดชอบ ทอดทิ้งให้เด็กดิ้นรนตามลำพัง ไม่สัมผัสและไม่ตอบสนองในด้านต่างๆ ของเด็ก แต่จะให้เฉพาะปัจจัยขั้นพื้นฐานบ้าง เด็กจะขาดความสุขและมักมองโลกในแง่ร้าย ไม่ชอบสังคม และมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลน้อย

3.2 การเลี้ยงดูด้วยอารมณ์ (Emotional Concentration on the Child) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.2.1 การเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป พ่อแม่มีความรักเอ็นดูต่อเด็กมากให้ ความสุขความอบอุ่น ปกป้อง ระวังระวังทุกฝีก้าว ถูกจำกัดอิสรภาพ และไม่ยอมให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ทำให้เด็กต้องพึ่งแต่พ่อแม่ เด็กมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่สัมพันธ์กับบุคคลน้อย

3.2.2 การเลี้ยงดูแบบเข้มงวดเรียกร้องจากเด็กมาก พ่อแม่จะวางมาตรฐานไว้สูง ความหวังสูงเกินกว่าเด็กจะทำได้ บังคับให้เด็กกระทำการต่างๆ ที่สังคมยอมรับ เด็กจะได้รับความรักก็ ต่อเมื่อสามารถทำตามสิ่งที่ผู้ปกครองคาดหวังไว้ได้สำเร็จ การเลี้ยงดูแบบนี้จะทำให้เด็กเกิดความเครียดสูง ซึ่งทำให้เด็กเป็นคนก้าวร้าวและเก็บตัว เด็กจะมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลน้อย

3.3 การเลี้ยงดูแบบยอมรับ ให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก (Acceptance of the Child) ซึ่งแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ

3.3.1 การเลี้ยงดูแบบไม่เข้มงวดต่อเด็ก ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็ก ตั้ง กฎเกณฑ์เพื่อควบคุมความประพฤติของเด็กเพียงเล็กน้อย และไม่เข้มงวดต่อกฎเกณฑ์ เด็กได้รับความ อบอุ่นและชอบเข้าสังคมกับบุคคลอื่น เด็กมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่มี ความสัมพันธ์กับบุคคล เช่น อาชีพธุรกิจ อาชีพบริการและอาชีพการแสดง เป็นต้น

3.3.2 การเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ผู้ปกครองให้ความรักความอบอุ่น ให้กำลังใจ ให้ การสนับสนุน เด็กมีความสุข มีอิสระ ได้รับการตอบสนองความต้องการ ชอบสังคม และมีแนวโน้มที่ จะเลือกอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลมาก

Roe มีความเชื่อว่า องค์ประกอบดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับอาชีพของบุคคล ดังนี้ คือ

1. แบบฉบับของการเลี้ยงดูเด็กมีอิทธิพลต่อการเลือกประเภทอาชีพ
2. ความต้องการในระดับต่างๆ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากอิทธิพลของพันธุกรรมที่มีผลต่อระดับ ความสำเร็จในการประกอบอาชีพของบุคคล ความสำเร็จจะมีมากน้อยเพียงไรย่อมขึ้นอยู่กับ ความสามารถและภูมิหลังทางด้านเศรษฐกิจสังคมของบุคคล

สรุป ทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Roe's Theory กล่าวว่า การเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับการได้รับการเลี้ยงดูมาตั้งแต่เด็กแล้วมีอิทธิพลต่อการเลือกประกอบอาชีพในอนาคตทั้งสิ้น ซึ่งแบ่งสามารถลักษณะทางอาชีพได้ 2 ประเภท คือ 1) อาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลมาก กลุ่มนี้ จะเป็นกลุ่มที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบการให้ความรัก การเอาใจใส่ การไม่บังคับ การไม่ยึดกฎเกณฑ์ที่ตั้ง ไว้มากเกินไป และ 2) อาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลน้อย กลุ่มนี้จะได้รับการเลี้ยงดูแบบไม่สนใจ ไม่ ยอมรับ ละเลย ต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ เลี้ยงดูด้วยอารมณ์ หรือแม้กระทั่งให้ความรักความอบอุ่นในแบบ เข้มงวดมากเกินไป ส่วนความสำเร็จในการประกอบอาชีพจะมีมากน้อยเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับ ความสามารถและภูมิหลังทางด้านเศรษฐกิจสังคมของบุคคลนั้นๆ

4.3 แนวคิดและทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ (Holland's Theory)

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของ ดร. จอห์น แอล ฮอลแลนด์ Holland (1973) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน แห่งมหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์ ได้สร้างทฤษฎีการเลือกอาชีพ (A Theory of Vocational Choice) โดยเชื่อว่าการเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลจะสะท้อนถึงบุคลิกภาพของบุคคลนั้นๆ ประกอบด้วยเหตุผลที่ช่วยในการเลือกอาชีพ โดยตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้ (อิติมา, 2548)

1. การเลือกอาชีพเป็นการแสดงออกถึงบุคลิกภาพของบุคคล ความสนใจในอาชีพแสดงให้เห็นถึงบุคลิกภาพในการทำงาน การใช้เวลาว่าง และงานอดิเรกของบุคคล
2. การสำรวจความสนใจในอาชีพเป็นการวัดบุคลิกภาพของบุคคล
3. ถ้าบุคคลเลือกประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง อันเนื่องมาจากประวัติ และบุคลิกภาพของเขา อาชีพอย่างเดียวกันนั้นก็จะดึงดูดความสนใจของบุคคลที่มีบุคลิกภาพ หรือลักษณะที่ตรงหรือคล้ายคลึงกัน
4. บุคคลแต่ละคนมีความสนใจต่ออาชีพอยู่ 2-3 อาชีพ ซึ่งจะมีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพมาก
5. ความพึงพอใจ ความมั่นคง และความสำเร็จในการประกอบอาชีพขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างบุคลิกภาพของบุคคลกับสภาพแวดล้อมของงาน

Holland ได้สรุปทฤษฎีของเขาไว้ 4 ประการ ดังนี้ (Holland, 1973 อ้างใน จีรันนท์, 2552)

1. ในสังคมของวัฒนธรรมตะวันตกสามารถแบ่งบุคคลออกตามลักษณะของบุคลิกภาพ ได้ 6 ประเภท คือ พวกชอบเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ป็นรูปธรรม (Realistic) พวกที่มีสติปัญญาดี (Intellectual) พวกชอบเข้าสังคม (Social) พวกชอบระเบียบแบบแผน (Conventional) พวกที่มีความทะเยอทะยาน (Enterprising) และพวกชอบศิลปะ (Artistic)
2. บรรดาอาชีพต่างๆ นั้นสามารถแบ่งตามลักษณะและสภาพแวดล้อมได้ 6 ชนิด ซึ่งสอดคล้องกับบุคลิกภาพของคนทั้ง 6 ประเภท
3. บุคคลย่อมแสวงหาสภาพแวดล้อมและอาชีพ ซึ่งเปิดโอกาสให้เขาได้ใช้ความสามารถและทักษะ เพื่อแสดงออกถึงค่านิยมและทัศนคติ ตลอดจนการมีบทบาทที่เหมาะสม และหลีกเลี่ยงบทบาทที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง
4. พฤติกรรมของบุคคลสามารถอธิบายได้จากปฏิกริยาระหว่างแบบฉบับแห่งพฤติกรรมของเขากับสภาพแวดล้อมของเขา

สรุป ทฤษฎีการเลือกอาชีพของ ดร. จอห์น แอล ฮอลแลนด์ ในการเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลนั้น จะเป็นไปตามลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลนั้นๆ โดยอาชีพจะแบ่งออกตามลักษณะบุคลิกภาพ ได้ 6 ประเภท ได้แก่ พวกที่ชอบสิ่งที่ป็นรูปธรรม พวกที่มีสติปัญญาดี พวกชอบเข้าสังคม

พวกชอบระเบียบแบบแผน พวกที่มีความทะเยอทะยาน และพวกที่ชอบศิลปะ ซึ่งบุคคลจะแสวงหาสภาพแวดล้อมและอาชีพที่เหมาะสมกับตน

4.4 แนวคิดและทฤษฎีการตัดสินใจ (Decision Theory)

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการตัดสินใจ (Decision Making) ไว้มากมาย ดังเช่นต่อไปนี้

กวี (2550) ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า หมายถึง การพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดจากทางเลือกหลายๆทางที่ผู้นำต้องตัดสินใจด้วยหลักการและเหตุผล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งการตัดสินใจดังกล่าวจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สมคิด (2548) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจเลือกเป็นทางปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งจะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายๆ สิ่งเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ การปฏิบัตินั้นมักเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อน และมีวิธีแก้ไขปัญหานั้นๆ มากกว่าหนึ่งทางเสมอ

พจณี (2547) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจมีความเป็นเหตุเป็นผลในตัวของมันเอง ซึ่งในแต่ละขั้นตอนในการตัดสินใจนั้นๆ มีความเป็นเหตุเป็นผล มีลักษณะเป็นลำดับขั้นตอนที่มีผลนำไปสู่การปฏิบัติ

Barnard (1983) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่า คือ "เทคนิคในการที่จะพิจารณาทางเลือกต่างๆ ให้เหลือทางเลือกเดียว"

Griffiths (1959) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ เป็นการศึกษาทางเลือกทางการปฏิบัติโดยการคิดการเลือกทางเลือกที่แตกต่างกัน

Simom (1996) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ เป็นกระบวนการของการหาโอกาสที่จะตัดสินใจ การหาทางเลือกที่พอเป็นไปได้ และทางเลือกจากงานต่างๆ ที่มีอยู่

Moody (1995) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจเป็นการกระทำที่ต้องทำเมื่อไม่มีเวลาที่จะหาข้อเท็จจริงอีกต่อไป ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ เมื่อใดถึงจะตัดสินใจว่าควรหยุดหาข้อเท็จจริง แนวทางแก้ไขจะเปลี่ยนแปลงไปตามปัญหาที่ต้องการแก้ไข ซึ่งการรวบรวมข้อเท็จจริง เกี่ยวพันกับการใช้จ่ายและการใช้เวลา

Jones and George (2014) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจองค์การว่าเป็นกระบวนการที่จะแก้ไขปัญหาขององค์กร โดยการค้นหาทางเลือก และเลือกทางเลือกหรือแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ได้กำหนดไว้

องค์ประกอบของการตัดสินใจ

ปัญหาในการตัดสินใจจะประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ส่วน ด้วยกัน คือ (พัชฎาภรณ์, 2556 อ้างใน กัลยา, 2550)

1. ผู้ตัดสินใจ (Decision Maker) อาจเป็นผู้บริหารบุคคลคนเดียว หรือเป็นกลุ่มบุคคล หรือองค์กรก็ได้

2. ทางเลือกในการตัดสินใจ (Alternative) ผู้ตัดสินใจต้องวิเคราะห์ห่อออกมาให้ได้ว่าปัญหานี้มีกี่ทางเลือก อะไรบ้างที่เป็นไปได้ อาจใช้ข้อมูลในอดีตที่เคยเกิดขึ้น หรือจากการศึกษาข้อมูลอื่น ๆ ให้รอบด้านประกอบการวิเคราะห์ทางเลือก ภายใต้เหตุการณ์หรือสภาวะทางธรรมชาติที่แตกต่างกัน

3. เหตุการณ์ทางธรรมชาติ (States of Nature or Event) คือ เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เมื่อเลือกทางเลือกแล้วอาจเกิดเหตุการณ์ต่างๆ เนื่องจากผลของการตัดสินใจเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง โดยผู้ที่ตัดสินใจไม่สามารถควบคุมเหตุการณ์นั้นได้

4. ผลตอบแทน (Payoff) ซึ่งอาจอยู่ในรูปของกำไร (Profit) ยอดขาย (Sales) ต้นทุน (Cost) หรือค่าเสียโอกาส (Opportunity)

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความหมายของการตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจเป็นกระบวนการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดในการนำไปสู่การปฏิบัติที่บุคคลคิดว่าถูกต้องตามหลักข้อเท็จจริง ซึ่งต้องใช้เวลาในการเลือกทางเลือก และเกี่ยวข้องกับการใช้จ่าย เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการตัดสินใจมีองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ ผู้ตัดสินใจ ทางเลือกในการตัดสินใจ เหตุการณ์ทางธรรมชาติ และผลตอบแทน

ประเภทการตัดสินใจ

การตัดสินใจสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยที่เราตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ ดังนี้ (Stonner, 1978 อ้างถึงใน ณัชชา, 2546)

1. ตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน (Condition of Certainty) เป็นการตัดสินใจที่มีผู้ตัดสินใจมีข้อมูลประกอบในการตัดสินใจพอสมควร ค่อนข้างแน่นอนเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์

2. ตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่เสี่ยง (Condition of Risk) เป็นการตัดสินใจโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นมาเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบการคาดการณ์นั้นๆ ซึ่งเป็นการตัดสินใจที่อาจจะมีข้อมูลที่ประกอบการตัดสินใจเพียงบางส่วน เป็นการตัดสินใจที่มีสภาวะที่อาจจะเกิดขึ้นได้หรือไม่ได้เกิดขึ้นก็ได้

3. ตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน (Condition of Uncertainty) เป็นการตัดสินใจที่อาศัยดุลยพินิจ สัญชาติญาณ และประสบการณ์ ของบุคคลนั้นๆ หรือเป็นการตัดสินใจที่ปราศจากข้อมูลที่แน่นอนชัดเจน

กระบวนการตัดสินใจ

ในการตัดสินใจนั้นๆ ทั้งการตัดสินใจที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่มีประสิทธิภาพล้วนแต่มีกระบวนการตัดสินใจ โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนได้ ดังนี้ (ชนงกรณ์, 2547)

1. หาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ทั้งจากสภาพแวดล้อม สิ่งที่เกี่ยวข้องในทุกๆ ด้าน มาวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ
2. คาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นในภายหน้า
3. ค้นหาวิธีการ พร้อมพิจารณาทางเลือก เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ ซึ่งจะกำหนดแนวทางการตัดสินใจไว้หลายทาง
4. เลือกแนวทางและวิธีการที่ดีที่สุด
5. ลงมือปฏิบัติจากแนวทางที่ตัดสินใจเลือก
6. ประเมินผลแนวทางที่ได้ปฏิบัติโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์คะแนนที่ได้กำหนดไว้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

ศิริวรรณ และคณะ (2552) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจในแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและลักษณะทางกายภาพ โดยมีปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนั้นๆ ของบุคคล ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Cultural Factor) วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ยอมรับมาปฏิบัติต่อกันมาในสังคม เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรม ความต้องการพื้นฐานในสังคมที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น ค่านิยม ความเชื่อ ทักษะคติ ความรับรู้ เป็นต้น บุคคลที่อยู่ในวัฒนธรรมที่ต่างกันย่อมมีพฤติกรรมในการตัดสินใจที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยด้านสังคม (Social Factor) ปัจจัยด้านสังคมเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมตัดสินใจ ได้แก่ ครอบครัว บทบาทและสถานะ กลุ่มอ้างอิง
3. ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factor) ได้แก่ อายุ วงจรชีวิตครอบครัว รายได้หรือโอกาสทางเศรษฐกิจ การศึกษา ค่านิยมหรือคุณค่าและรูปแบบการดำรงชีวิต
4. ปัจจัยด้านจิตวิทยา (Psychological Factor) หรือปัจจัยภายใน ประกอบด้วย การมุ่งใจ การรับรู้ การเรียนรู้ ความเชื่อ ทักษะคติ บุคลิกภาพ แนวคิดของตนเอง

อัษฎายุธ (2547) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ มี 4 ด้าน คือ ปัจจัยทางด้านสังคม ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านผู้ตัดสินใจ และปัจจัยทางด้านเวลา สถานที่ และข้อเท็จจริง

กล่าวโดยสรุป คือ การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน การตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง และการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน นั้นล้วนขึ้นอยู่กับกระบวนการตัดสินใจที่บุคคลผู้ตัดสินใจจะต้อง หาข้อมูล คาดการณ์ผล คำนวณวิธีการ เลือกแนวทาง และตัดสินใจพร้อมทั้งประเมินผลที่ได้ตัดสินใจไปแล้ว ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนั้นมีทั้งอิทธิพลภายในและภายนอก อันได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านจิตวิทยา อีกทั้งยังมีปัจจัยด้านเวลา สถานที่ และข้อเท็จจริง อีกด้วย

4.5 แนวคิดและทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมของรีตเตอร์ (The Multiple Factors Theory of Decision Making)

รีตเตอร์ (Reeder, 1974 อ้างถึงใน สุภากร, 2554) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลและได้แสดงให้เห็นว่า การกระทำของบุคคลนั้นเป็นผลมาจากการที่บุคคลมีความเชื่อหรือไม่เชื่อ (Belief of Disbelief) ในสิ่งนั้นๆ ดังนั้น ในการตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลทุกเรื่องจึงเป็นผลมาจากการที่มีความเชื่อและไม่เชื่อ โดยเฉพาะพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวกับการตัดสินใจนั้น Reeder ได้เสนอความคิดและแนวทางการวินิจฉัยในพฤติกรรม โดยมีปัจจัยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) ปัจจัยผลัก (Push Factors) และปัจจัยสนับสนุน (Able Factors) ดังนี้

ปัจจัยดึง (Pull Factors) ประกอบด้วย

1. เป้าประสงค์ (Goals) ความมุ่งประสงค์ที่ให้บรรลุและให้สัมฤทธิ์ประสงค์ในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ผู้กระทำจะมีกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ไว้ก่อนล่วงหน้าและผู้กระทำพยายามกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์

2. ความเชื่อ (Belief Orientation) ความเชื่อนั้นเป็นผลมาจากการที่บุคคลได้รับรู้ไม่ว่าจะเป็นแนวความคิด หรือความรู้ ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ วาสินี (2539) ได้นิยามไว้ว่าเป็น การยอมรับข้อเสนอใดข้อเสนอหนึ่งว่า เป็นจริง ความเชื่อจะก่อให้เกิดภาวะทางจิตใจในบุคคล ซึ่งอาจเป็นพื้นฐานสำหรับการกระทำโดยสมัครใจของบุคคลนั้น แต่อย่างไรก็ตาม ความเชื่อนี้จะทำให้บุคคลได้กระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมก็เป็นได้

3. ค่านิยม (Value Standards) เป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง ค่านิยมนั้นเป็นความเชื่ออย่างหนึ่ง มีลักษณะถาวร ค่านิยมของมนุษย์แสดงออกทางทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์ในเกือบทุกรูปแบบ ค่านิยมมีผลในการตัดสินใจในกรณีที่ว่า การกระทำทางสังคมของบุคคลพยายามที่จะกระทำให้สอดคล้องกับค่านิยมที่ยึดถืออยู่

4. นิสัยและขนบธรรมเนียม (Habits and Custom) คือ แบบอย่างที่ยึดถือปฏิบัติแล้ว สืบต่อกันมาด้วยประเพณี และถ้ามีการละเมิดก็จะถูกบังคับด้วยการที่สังคมไม่เห็นด้วยในการตัดสินใจที่จะเลือกพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของมนุษย์นั้น ส่วนหนึ่งมาจากแบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้ให้แล้ว

ปัจจัยผลักดัน (Push Factors) ประกอบด้วย

1. ความคาดหวัง (Expectation) คือ ท่าทีของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเองโดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นถือปฏิบัติ และกระทำในสิ่งที่ตนต้องการ ดังนั้นในการเลือกกระทำพฤติกรรม (Social Action) ส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับความคาดหวังและท่าทีของบุคคลอื่นด้วย

2. ข้อผูกพัน (Commitments) คือ สิ่งที่ผู้กระทำเชื่อว่าเขาถูกผูกมัด ที่จะต้องกระทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์นั้นๆ ข้อผูกพันจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำของสังคมเพราะผู้กระทำตั้งใจจะกระทำในสิ่งนั้นๆ เนื่องจากเขารู้ว่าเขามีข้อผูกพันที่จะต้องกระทำ

3. การบังคับ (Force) คือ ตัวช่วยกระตุ้นให้ผู้กระทำตัดสินใจกระทำได้เร็วขึ้นเพราะขณะที่ผู้กระทำตั้งใจจะกระทำสิ่งต่างๆ นั้น เขาอาจจะยังไม่แน่ใจว่าจะกระทำพฤติกรรมนั้นดีหรือไม่ แต่เมื่อมีการบังคับก็จะทำให้ตัดสินใจกระทำพฤติกรรมนั้นได้เร็วขึ้น

ปัจจัยสนับสนุน (Able Factors) ประกอบด้วย

1. โอกาส (Opportunity) เป็นความคิดของผู้กระทำที่เชื่อว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นช่วยให้มีโอกาสเลือกกระทำ

2. ความสามารถ (Ability) คือ การที่ผู้กระทำรู้ถึงความสามารถของตนเองซึ่งก่อให้เกิดผลสำเร็จในเรื่องนั้นๆ ได้ การตระหนักถึงความสามารถนี้จะนำไปสู่การตัดสินใจ และการกระทำทางสังคม โดยทั่วไปแล้วการที่บุคคลกระทำพฤติกรรมใดๆ บุคคลจะพิจารณาความสามารถของตนเองเสียก่อน

3. การสนับสนุน (Support) คือ สิ่งที่ผู้กระทำรู้ว่าจะได้รับหรือคิดว่าจะได้รับจากคนอื่น ดังนั้นบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อเขารู้ว่าได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น

สรุป ทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำของริดเดอร์ เป็นการตัดสินใจเลือกจากการกระทำพฤติกรรมทางสังคมของบุคคล อันเป็นผลมาจากความเชื่อและไม่เชื่อ ซึ่งได้แบ่งปัจจัยจากพฤติกรรมออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยดึงดูด ปัจจัยผลัก และปัจจัยสนับสนุน เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของบุคคล

4.6 แนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory)

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1962 อ้างใน ศุภาลักษณ์, 2548) เป็นนักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจของมนุษย์ในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม ผลการศึกษาสรุปได้ว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่ 3 ประการ คือ 1) ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (need for achievement: nAch) เป็นแรงขับเพื่อจะทำงานที่กระทำประสบผลสำเร็จดีที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐาน 2) ความต้องการความรักและความผูกพัน (need for affiliation: nAff) เป็นความปรารถนาที่จะส่งเสริมและรักษาสัมพันธ์ภาพอันอบอุ่นเพื่อเป็นมิตรกับผู้อื่น คล้ายกับความต้องการทางสังคมของมาสโลว์ 3) ความต้องการมีอำนาจ (need for power: nPow) เป็นความต้องการที่จะทำให้คนอื่นมีความประพฤติดีหรือมีพฤติกรรมตามที่ต้องการหรือต้องการที่มีอำนาจในการบังคับบัญชาและมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น

จากการศึกษาของแมคเคลแลนด์ พบว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจทางด้านความสำเร็จโดยตัวของเขาเอง จะมีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) พวกเขาต้องการกำหนดเป้าหมายของตนเองไม่ต้องการความเลื่อนลอย ไร้เป้าหมาย 2) พวกเขาจะไม่กำหนดเป้าหมายที่ยากหรือง่ายต่อความสำเร็จมากจนเกินไป และ 3) พวกเขาต้องย้อนกลับเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของพวกเขา ซึ่งต้องการรู้ว่าเขาทำงานได้ดีแค่ไหน สำหรับผู้บริหารแล้วความต้องการอำนาจบารมีเป็นความต้องการที่สูงกว่าความต้องการความสัมฤทธิ์ผลและความต้องการผูกพัน

แมคเคลแลนด์ได้เน้นสาระสำคัญด้านแรงจูงใจไว้ว่า ผู้ที่จะทำงานได้ประสบความสำเร็จต้องมีแรงจูงใจด้านความต้องการสัมฤทธิ์ผลอยู่ในระดับสูง ความสำเร็จของงานจะทำได้โดยการกระตุ้นความต้องการด้าน nAch เป็นสำคัญ บุคคลแต่ละคนเมื่อมี nAch สูง ก็จะสามารถทำงานได้สำเร็จและช่วยให้งานของหน่วยงานสำเร็จได้ด้วย

สรุป ทฤษฎีแรงจูงใจของแมคเคลแลนด์ อธิบายว่ามนุษย์มีความต้องการทำงานให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งมนุษย์มีความต้องการ 3 อย่าง คือ ความต้องการสัมฤทธิ์ ต้องการความรักความผูกพัน และต้องการมีอำนาจ โดยผู้ที่มีแรงจูงใจทางด้านความสำเร็จจะมีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน ไม่กำหนดเป้าหมายที่ยากหรือง่ายจนเกินไป และต้องการการตอบรับจากผลการปฏิบัติงานของเขา นอกจากนี้สิ่งสำคัญในทฤษฎีนี้ คือ บุคคลที่ต้องการความสำเร็จของงานจะต้องกระตุ้นความต้องการด้านผลสัมฤทธิ์ เมื่อบุคคลมีความต้องการด้านผลสัมฤทธิ์สูงก็จะทำงานได้สำเร็จ

4.7 แนวคิดและทฤษฎี 2 ปัจจัยของเฟรดริก เฮอร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg)

ทฤษฎี 2 ปัจจัยของ เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg's Two-Factor Theory) (Herzberg et al., 1959 อ้างใน กมลพร, 2559) ได้มีการพัฒนาโดยเฟรดริก เฮอร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg) ในปี ค.ศ.1950-1959 และในช่วงแรกของปี ค.ศ. 1960-1969 Herzberg et al. (1959 อ้างใน ศิริวรรณ และสมชาย, 2550) ได้เสนอแนะว่าความพึงพอใจในการทำงาน ประกอบด้วย 2 แนวคิด คือแนวคิดที่มีขอบเขตจากความพึงพอใจ (Satisfaction) ไปยังความไม่พึงพอใจ (No Satisfaction) และการได้รับอิทธิพลจากปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) และแนวคิดที่มีขอบเขตจากความไม่พึงพอใจ (Dissatisfaction) ไปยังการไม่มีความไม่พึงพอใจ (No Dissatisfaction) และได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอนามัย (Hygiene Factors) หรือกล่าวได้ว่า ทฤษฎี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยจูงใจหรือปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นในการทำงาน และ 2) ปัจจัยสุขอนามัยหรือปัจจัยที่ช่วยลดความไม่พึงพอใจในการทำงาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัจจัยจูงใจหรือปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นในการทำงาน (Motivation Factors or Motivators) เป็นปัจจัยภายในหรือความต้องการภายในของบุคลากรที่มีอิทธิพลในการสร้างความพึงพอใจในการทำงาน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง เป็นกลุ่มปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงาน ทำงานด้วยความพึงพอใจ และเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ทัศนคติทางบวกและการจูงใจที่แท้จริง ประกอบด้วยปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่

1.1 ความสำเร็จในการทำงาน (Achievement) คือ การที่สามารถทำงานได้สำเร็จทันตามเป้าหมาย การมีส่วนร่วมในการทำงานของหน่วยงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ การรู้จักป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น และเมื่องานสำเร็จก็เกิดความรู้สึกพอใจในความสำเร็จนั้น ได้แก่ การได้ใช้ความรู้ทางวิชาการในการปฏิบัติตามเป้าหมายที่คาดไว้ การเปิดโอกาสให้ตัดสินใจในการทำงานของตนเองได้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

1.2 การได้รับการยอมรับ (Recognition) คือ การได้รับความยอมรับนับถือจากบุคคลรอบข้าง หรือได้รับการยกย่องชมเชยในความสามารถ รวมทั้งการให้กำลังใจหรือการแสดงออกอื่นใด

ที่แสดงให้เห็นถึงการยอมรับในความสามารถ ได้แก่ การยกย่องชมเชยภายในองค์กร ความภาคภูมิใจในอาชีพ การได้รับการยอมรับจากองค์กร การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน และการมีเกียรติศักดิ์ศรีในอาชีพ เป็นต้น

1.3 ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน (Advancement) หรือโอกาสในการเจริญเติบโต (Possibility of Growth) คือ การมีโอกาสได้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น การได้รับการเลื่อนขั้นเมื่อปฏิบัติงานสำเร็จ การมีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหรือการได้รับการฝึกอบรม เป็นต้น

1.4 ลักษณะงานที่ทำ (Work Itself) คือ ความน่าสนใจของงาน ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความสำคัญ มีคุณค่า เป็นงานที่ใช้ความคิด มีความท้าทายความสามารถในการทำงาน ความมีอิสระในการทำงาน เป็นงานที่ตรงกับความถนัดและความรู้ที่ได้ศึกษามา เป็นต้น

1.5 ความรับผิดชอบ (Responsibility) คือ การได้มีโอกาสได้รับมอบหมายงานหรือมีส่วนร่วมในงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ควบคุมมากเกินไปจนขาดอิสระในการทำงาน ได้แก่ ความเหมาะสมของปริมาณงาน การได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจในงานที่รับผิดชอบ และได้รับมอบหมายงานสำคัญ เป็นต้น

2. ปัจจัยอนามัยหรือปัจจัยที่ช่วยลดความไม่พึงพอใจในการทำงาน (Maintenance or Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง เป็นเพียงสิ่งที่สกัดกั้นไม่ให้เกิดความไม่พอใจ แต่ไม่สามารถสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นได้ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นที่ต้องได้รับการสนองตอบ เพราะถ้าไม่มีให้หรือให้ไม่เพียงพอจะทำให้บุคลากรเกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าถ้าให้ปัจจัยเหล่านี้แล้วจะทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 10 ด้าน ได้แก่

2.1 นโยบายและการบริหารขององค์กร (Company Policy and Administration) คือ การจัดการและการบริหารงานขององค์กร การติดต่อสื่อสารภายในองค์กร ได้แก่ นโยบายการควบคุม ดูแล ระบบขั้นตอนของหน่วยงาน ข้อบังคับ วิธีการทำงาน การจัดการ วิธีการบริหารงานขององค์กร มีการแบ่งงานไม่ซับซ้อน มีความเป็นธรรม มีการเขียนนโยบายที่ชัดเจน และมีการแจ้งนโยบายให้ทราบอย่างทั่วถึง

2.2 การบังคับบัญชาและการควบคุมดูแล (Supervision) คือ ลักษณะการบังคับบัญชาของหัวหน้างาน ความยุติธรรมในการแบ่งและกระจายงานของผู้บังคับบัญชา ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการบริหารงาน การให้คำแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การสั่งงาน การมอบหมายงาน มีความชัดเจน วิธีการดูแลควบคุมการปฏิบัติงาน การรับฟังข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา การสอนงาน และความยุติธรรมในการมอบหมายงาน เป็นต้น

2.3 ความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน (Interpersonal Relations with Supervision) หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกิริยาหรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างดีต่อกัน เช่น ความสนิทสนม ความจริงใจ ความร่วมมือ และการได้รับความช่วยเหลือจากหัวหน้างาน

2.4 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Interpersonal Relations with Peers) หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกิริยาหรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เช่น ความสนิทสนม ความจริงใจ ความร่วมมือและการได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน

2.5 ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา (Interpersonal Relations with Subordinators) หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกิริยาหรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เช่น ความสนิทสนม ความจริงใจ ความร่วมมือและการได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใต้บังคับบัญชา

2.6 ตำแหน่งงาน (Status) คือ อาชีพนั้นๆ ต้องเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคม มีเกียรติ และศักดิ์ศรีมีความสำคัญของงานต่อองค์กร เป็นต้น

2.7 ความมั่นคงในการทำงาน (Job Security) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในการทำงาน ความยั่งยืนของหน้าที่การงาน ความมั่นคง ภาพพจน์ชื่อเสียง หรือขนาดขององค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน

2.8 ชีวิตส่วนตัว (Personal Life) คือ ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีอันเป็นผลที่ได้รับจากการทำงานหรือหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ความสะดวกในการเดินทางมาทำงาน

2.9 สภาพการทำงาน (Working Conditions) คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ทำงาน เช่น ห้องทำงาน เสียง แสงสว่าง อุณหภูมิการระบายอากาศ กลิ่น บรรยากาศในการทำงาน ชั่วโมงในการทำงาน รวมทั้งลักษณะสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เช่น อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อผู้ทำงานและเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงาน

2.10 ค่าตอบแทน (Compensations) และสวัสดิการ (Welfares) คือ ผลตอบแทนที่องค์กรจ่ายให้แก่บุคลากรสำหรับการทำงานให้องค์กร ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของเงินเดือน ค่าจ้าง รวมทั้งการเลื่อนขั้นเงินเดือนในหน่วยงานให้เหมาะสม การเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นไปอย่างเป็นธรรมเป็นที่พอใจของบุคลากร นอกจากนี้ ยังรวมถึงรางวัลที่ให้กับบุคลากรที่เป็นผลมาจากการทำงานในตำแหน่งต่างๆ ขององค์กร หรือเป็นผลตอบแทนชนิดใดชนิดหนึ่งซึ่งบุคลากรได้รับเพิ่มเติม นอกเหนือจากเงินเดือน ค่าจ้าง ได้แก่ สวัสดิการด้านสุขภาพและการประกันชีวิต วันหยุดพักผ่อนหรือ

พักร้อน เงินช่วยค่าครองชีพ เงินโบนัส เป็นต้น

สรุป ทฤษฎี 2 ปัจจัยของเฟรเดอริก เฮอร์ซเบิร์ก ประกอบด้วย 2 แนวคิด คือ แนวคิดที่มีขอบเขตจากความพึงพอใจ และแนวคิดที่มีขอบเขตจากความไม่พึงพอใจ หรือ ทฤษฎี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยจูงใจหรือปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นในการทำงาน และปัจจัยสุขอนามัยหรือปัจจัยที่ช่วยลดความไม่พึงพอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมเชิงบวกเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีแรงกระตุ้นในการทำงาน มีความร่วมมือในการทำงาน และมีแรงจูงใจในการทำงานในเชิงบวกจะทำให้ตัวบุคคลเองเจริญก้าวหน้าในการทำงานได้อย่างมั่นคง ซึ่งส่งผลสำเร็จให้องค์กรเจริญก้าวหน้าไปอย่างมั่นคงด้วยเช่นกัน

4.8 แนวคิดและทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของ Tiedeman and O'hara (Tiedeman and O'hara's Theory)

ทฤษฎีของ Tiedeman and O'Hara (1963 อ้างใน จีรนนท์, 2552) เห็นว่าพัฒนาการด้านอาชีพเป็นกระบวนการสร้างเอกลักษณ์ด้านอาชีพเมื่อบุคคลต้องเผชิญกับงาน เขาได้อธิบายว่าประสบการณ์ใหม่ๆ ทำให้บุคคลสร้างเอกลักษณ์ด้านอาชีพขึ้น การสร้างเอกลักษณ์ด้านอาชีพดังกล่าวเป็นการสร้างเอกลักษณ์ ในการทำงานของตนเองเพื่อให้ตนเองสามารถอยู่ในสังคมได้ การสร้างเอกลักษณ์ของตนเองเป็นปรากฏการณ์ทางด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยา พัฒนาการด้านอาชีพที่เน้นการตัดสินใจเลือกอาชีพ และการปรับตัวในอาชีพ ประกอบด้วยขั้นต่างๆ หลายขั้น ซึ่งบางครั้งอาจจะเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า ตลอดชีวิตของบุคคลเมื่อบุคคลต้องเปลี่ยนงานใหม่อยู่เสมอ

ทฤษฎีของ Tiedeman and O'Hara แบ่งออกเป็นระยะใหญ่ๆ ได้ 2 ระยะคือ

1. ระยะเตรียมเลือกอาชีพ (Period of Anticipation or Preoccupation) ในระยะนี้แบ่งออกเป็นขั้นย่อยๆ ได้ 4 ขั้นคือ

1.1 ขั้นการสำรวจ (Exploration Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะทำการสำรวจข้อมูลต่างๆ และประเมินตนในด้านความสนใจ ความถนัด ความสามารถ ประสบการณ์ ลักษณะสาขาวิชาและลักษณะอาชีพต่างๆ ตลอดจนการประเมินความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ

1.2 ขั้นการก่อตัวความคิด (Crystallization Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะนำเอาข้อมูลในขั้นสำรวจมาพิจารณาร่วมกับค่านิยมและเป้าหมายในชีวิตของตนเอง ประเภทของอาชีพและ ทางเลือกอื่นๆ จะชัดเจนขึ้น

1.3 ขั้นการทดลองเลือกอาชีพ (Choice Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะทดลองตัดสินใจ เลือกอาชีพ การตัดสินใจเลือกอาชีพครั้งนี้จะเป็นการตัดสินใจอย่างชั่วคราวหรือถาวรนั้นขึ้นอยู่กับข้อมูลที่บุคคลได้ทราบในขั้นการสำรวจและขั้นการก่อตัวความคิด

1.4 ขั้นการพิจารณารายละเอียด (Clarification Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อขจัดความสงสัยและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดและชัดเจนเพียงพอเพื่อการตัดสินใจเลือกอาชีพที่แน่นอน

2. ระยะเวลาประกอบอาชีพและการปรับตัว (Period of Implementation and adjustment) ในระยะนี้บุคคลพร้อมและเริ่มประกอบอาชีพที่ได้เลือกสรรมาแล้วระยะเวลาประกอบ อาชีพและการปรับตัวแบ่งออกเป็นขั้นย่อยๆ ได้ 3 ขั้นคือ

2.1 ขั้นการเข้าสู่การศึกษาหรืออาชีพ (Induction Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะเข้าศึกษา ในสาขาวิชาชีพเพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพหรือเริ่มประกอบอาชีพที่ได้เลือกไว้แล้ว โดยทั่วไป บุคคลจะยอมรับและปรับตัวเองเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่

2.2 ขั้นการปรับปรุง (Reformation Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะได้รับการยอมรับในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาหรืออาชีพที่ได้เลือกแล้ว บุคคลจะพยายามประนีประนอมกันระหว่างเป้าหมายของตนเองกับของคนกลุ่มใหญ่ และในที่สุดเขาก็จะคล้อยตามกลุ่ม

2.3 ขั้นความมั่นคง (Integration Stage) ในขั้นนี้บุคคลมีความมั่นคงและมีความ สำเร็จในการศึกษาหรือการประกอบอาชีพและเห็นว่าอาชีพนั้นเหมาะสมกับตนเอง

สรุป ทฤษฎีของ Tiedeman and O'Hara กล่าวว่า การพัฒนาการด้านอาชีพเป็น กระบวนการสร้างเอกลักษณ์ด้านอาชีพ ซึ่งพัฒนาการด้านอาชีพเน้นการตัดสินใจเลือกอาชีพและการปรับตัวในอาชีพ ซึ่งบางครั้งอาจเกิดซ้ำแล้วซ้ำเล่าตลอดชีวิตของบุคคลเมื่อบุคคลต้องเปลี่ยนอาชีพใหม่ อยู่เสมอ สามารถแบ่งออกเป็นระยะใหญ่ๆ 2 ระยะ คือ 1) ระยะเตรียมเลือกอาชีพ เป็นระยะการประเมินตนเองในด้านต่างๆ เช่น ความถนัด ความสนใจ ประสบการณ์ จากนั้นก็จะก่อเกิดเป็นความคิด พิจารณาเลือกอาชีพ ทดลองเลือกอาชีพ และพิจารณารายละเอียดอาชีพนั้นๆ 2) ระยะเวลาประกอบอาชีพและการปรับตัว ระยะนี้เป็นการเข้าสู่การศึกษาอาชีพ ปรับปรุงด้านความรู้ในอาชีพที่เลือก จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาในการศึกษาอาชีพ หรือการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง ตามที่ตนเลือก

4.9 แนวคิดและทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของมายเออร์-บริกส์ (Myers-Briggs Indicator)

มายเออร์ และบริกส์ (Myers and Briggs, 1990 อ้างใน จันจลี และ สมฤดี, 2561) อธิบายสาระสำคัญของทฤษฎีว่า การรับรู้ ยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลง เป็น ลักษณะตามธรรมชาติ แสวงหาข้อมูล เพื่อเป็นทางเลือกเกิดจากองค์ประกอบ 2 ประการ ซึ่งตรงกันข้ามกัน คือ

1. การสัมผัส (Sensing) ที่เกิดจากอวัยวะสัมผัสทางร่างกาย ได้แก่ การมองเห็น การฟัง การได้กลิ่น การลิ้มรส และผิวสัมผัส ซึ่งเป็นปัจจุบันและอยู่กับความเป็นจริง

2. การหยั่งรู้ภายใน (Intuition) หรือสัญชาตญาณ หรือญาณที่เป็นการรับรู้ที่เกิดจากจินตนาการ ความคิดฝัน หรือแรงบันดาลใจที่เกิดจากจิตไร้สำนึก เป็นการรับรู้คาดการณ์ทางอ้อม บวกกับการสัมผัสจากภายนอก แล้วนำมาสรุปการรับรู้ส่วนตน ซึ่งอาจจะไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความจริง

ส่วนการตัดสินใจ เป็นลักษณะชอบการตัดสินใจ วิพากษ์วิจารณ์ และยึดมั่นในแบบแผน ประกอบด้วย 2 ประการที่ตรงข้ามกัน คือ

1. การคิดเป็นเหตุผล (Thinking) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและนำมาประมวลเป็นความคิดอย่างมีเหตุมีผล ไม่มีอคติ หรือความลำเอียงและมีการจัดระบบเป็นขั้นตอน

2. ความรู้สึก (Feeling) เป็นการใช้ความรู้สึกส่วนตัวเกี่ยวกับค่านิยม ความเชื่อ มโนคติหรือความลำเอียง ชอบการประจบเอาใจ อ่อนไหว ชอบช่วยเหลือ ชี้แจงสาร

การผสมผสานการรับรู้และการตัดสินใจ

การสัมผัสและใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล บางคนมักจะเชื่อและมั่นใจจากสิ่งที่ตนได้สัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสของตนเองทางการมองเห็น การฟัง การได้กลิ่น การลิ้มรส และสัมผัสทางกาย ซึ่งถือเป็นการรับข้อเท็จจริงและทำการตัดสินใจสิ่งนั้น จึงมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่ต้องใช้เหตุผลโดยผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาด้วยตนเองหรือฟังพูดคุยกับคนอื่น ได้แก่ อาชีพนักกฎหมาย นักบัญชี ผู้ตรวจบัญชี นักตรวจบัญชี นักธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการซื้อขาย เป็นต้น

การสัมผัสและใช้ความรู้สึก ถึงแม้ว่าบางคนจะมั่นใจในการรับรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 แล้วก็ตามแต่บางคนก็จะใช้ความรู้สึกส่วนตนในการตัดสินใจสิ่งนั้น โดยเขาจะตระหนักและอ่อนไหวต่อความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น เพราะเขาจะให้ความสำคัญต่อจิตใจของคนมากกว่าวัตถุ จึงมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของคนอื่น และตนเองก็มีความพึงพอใจ ได้แก่ อาชีพด้านการบริการลูกค้า นักสังคมสงเคราะห์ ครู พยาบาล เกษีกร เป็นต้น

การหยั่งรู้คาดการณ์จากภายในและการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล บางคนอาจจะใช้การหยั่งรู้ภายในด้วยตนเอง และใช้การคิดวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจบนพื้นฐานของการมองไปยังอนาคต โดย

การคาดการณ์หรือสังหรณ์ใจ และจะมีความสุขต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามหลักวิชาการ จึงมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่ต้องอาศัยการหยั่งรู้และการคิดเพื่ออนาคต ได้แก่ อาชีพนักธุรกิจ นักเศรษฐศาสตร์ทางการเงิน นักวิจัย เป็นต้น

การหยั่งรู้คาดการณ์จากภายในและใช้ความรู้สึก บางคนจะพยายามหยั่งรู้ความรู้สึกของผู้อื่นที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน (Emanating) มากกว่าการสังเกตและรับรู้จากภายนอก จึงชอบที่จะพบปะกันแบบเผชิญหน้า (Face to Face) มากกว่า และจะพยายามหลีกเลี่ยงด้านวัตถุให้น้อยที่สุด เขาจึงต้องปรับบุคลิกภาพให้อบอุ่น และพยายามสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้น จึงมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้สึกของการบริการ เช่น นักจิตวิทยา นักแนะแนว ผู้ให้คำปรึกษา จิตแพทย์ นักโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่จัดหางาน เป็นต้น

สรุป ทฤษฎีของมายเออร์-บริจจ์ (Myers-Briggs Indicator) อธิบายว่า การรับรู้ ยึดหยุ่นเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะธรรมชาติ ซึ่งมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ การสัมผัสที่เกิดจากอวัยวะสัมผัสทางร่างกาย และการหยั่งรู้ภายในหรือสัญชาตญาณ ส่วนการตัดสินใจมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ การคิดเป็นเหตุเป็นผลและความรู้สึก เมื่อการรับรู้และการตัดสินใจมาผสมผสานกันทำให้เกิดทางเลือกอาชีพเป็นกลุ่มๆ คือ กลุ่มที่ใช้การสัมผัสและใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล บุคคลกลุ่มนี้จะมีแนวโน้มเลือกอาชีพที่ต้องใช้เหตุผลการวิเคราะห์ กลุ่มที่ใช้การสัมผัสและใช้ความรู้สึก บุคคลกลุ่มนี้จะมีแนวโน้มในการเลือกอาชีพที่ต้องอาศัยการหยั่งรู้และการคิดเพื่ออนาคต กลุ่มที่ใช้การหยั่งรู้คาดการณ์จากภายในและใช้ความรู้สึก บุคคลกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของการบริการ

4.10 แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสาร

การสื่อสารในที่นี้จะกล่าวถึงเพียงการสื่อสารที่เป็นพฤติกรรมพื้นฐานของมนุษย์ที่มีต่อมนุษย์ด้วยกัน ในการสื่อความหมายของข้อความ โดยมีวิธีการ มีกระบวนการ มีองค์ประกอบ และมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร การสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการสื่อสารกับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด หรือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย

ความหมายของการสื่อสาร

Dance and Larson (1976) ได้รวบรวมคำนิยาม คำจำกัดความ เกี่ยวกับการสื่อสารไว้หลายร้อยนิยามที่แสดงถึงความไม่ชัดเจน คลุมเครือ ดังนั้น การสื่อสารจึงขึ้นอยู่กับผู้ส่งสาร ผู้ที่ศึกษาสารนั้น เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เหตุการณ์ การสื่อสารจึงมีลักษณะที่ไม่ตายตัว

Ruesch and Bateson (1951) ได้อธิบายไว้ว่า การสื่อสารนั้นไม่ได้หมายความเพียงแค่การสื่อโดยการพูดหรือเขียน และการแสดงเจตนาอย่างชัดเจนในการสื่อความเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกระบวนการที่ทำให้บุคคลมีอิทธิพลต่อกัน ทั้งเหตุการณ์ พฤติกรรม ที่แสดงให้เห็นถึงการสื่อความหมายให้บุคคลนั้นๆ เข้าใจ และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่บุคคลอีกฝ่ายมีอยู่ ซึ่งมีอิทธิพลต่อบุคคลนั้นๆ ด้วย

วีรัช (2546) กล่าวว่า การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการในการส่งผ่านข้อความ หรือการสื่อข้อความสื่อความหมายระหว่างบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง โดยแสดงออกในรูปแบบของ ความปรารถนา ความต้องการ ความรู้สึก ความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ เพื่อสื่อความหมายให้อีกฝ่ายหนึ่งเข้าใจ

Rungkawat (2012) กล่าวว่า การสื่อสาร (Communication) คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อความจากผู้ส่งสารหรือผู้ส่งข้อความผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ ไปยังผู้รับข้อความหรือผู้รับสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนทัศนคติหรือพฤติกรรมเฉพาะของผู้รับข้อความหรือผู้รับสาร การสื่อสารมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการดังนี้

1. แหล่งที่มา หรือผู้ส่ง (sender, communicator, source) อาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หรือสถาบัน ประสิทธิภาพของผู้ส่งคือ ความสามารถในการสื่อสารเพื่อให้ผู้รับเข้าใจสารนั้นๆ ตลอดจนเข้าใจความรู้ ทัศนคติระบบสังคม และวัฒนธรรมนั้นๆ ได้
2. ข้อความ (message) อาจเป็นเนื้อหาหรือเรื่องราวที่ส่งไปยังผู้รับนั้นๆ
3. ช่องทาง หรือสื่อ (media or channel) หมายถึง ช่องทางในการส่งข้อความไปยังผู้รับ ซึ่งเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดสารในรูปแบบต่างๆ
4. ผู้รับสาร หรือกลุ่มเป้าหมาย (receiver) คือ ผู้สามารถรับข้อความหรือสารผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยประสิทธิภาพของผู้รับขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทัศนคติ และระดับความรู้
5. ผลกระทบ (effect) ข้อความหรือสารที่ได้รับอาจเป็นไปในทางบวกหรือในทางลบ หรืออาจส่งผลกระทบระยะยาวหรือส่งผลกระทบสั้น กับผู้รับสารได้
6. คำติชม หรือข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เป็นปฏิกิริยาต่อข้อความหรือสารที่ได้รับ

4.11 แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารเบอร์โล (Berlo's theory of communication)

เดวิด เค. เบอร์โล (Berlo, 1960) ได้พัฒนาทฤษฎีผู้ส่งสารและผู้รับสาร จะทำได้อย่างไร คือ ผู้ส่งจะส่งสารอย่างไร และผู้รับสารจะรับสาร แปลความหมายของสาร และมีการตอบกลับสารนั้นๆ

อย่างไร ทฤษฎีนี้ประกอบด้วย ผู้ส่งสาร (Sender or Source) ข้อมูลข่าวสาร (Message) ช่องทางในการส่ง (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) หรือเรียกย่อๆ ว่า ทฤษฎี S M C R

Berlo (1960) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการสื่อสารของมนุษย์ว่า สามารถพิจารณาได้ใน 2 มิติ ได้แก่

1. วัตถุประสงค์ “โดยใคร” (The “who” of purpose) เป็นการมุ่งศึกษาวัตถุประสงค์ของทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร ต้องการอะไรในการสื่อสารนั้นๆ เมื่อทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารมีความต้องการที่สอดคล้องกันการสื่อสารนั้นได้บรรลุผลระดับหนึ่ง และในทางตรงกันข้ามถือว่าการสื่อสารนั้นเกิดความล้มเหลว

2. วัตถุประสงค์ “อย่างไร” (The “how” purpose) (Berlo, 1960) หรือทำให้เกิดผลทางตรงหรือทางอ้อม คือ

2.1 วัตถุประสงค์ที่เกิดผลทันที (Consummatory purpose) เป็นการสื่อสารที่ก่อให้เกิดผลกับทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารโดยตรง และสารนั้นทำให้เกิดอิทธิพลต่อผู้รับสารทันที ซึ่งผลที่เกิดขึ้นลักษณะนี้ แชรรมม์ (Schramm, 1949) เรียกว่า การเกิดความพึงพอใจแบบทันทีทันใด (Immediate reward)

2.2 วัตถุประสงค์ที่ใช้เป็นเครื่องมือ (Instrumental purpose) เป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสารไม่ได้คาดหวังให้เกิดผลต่อทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารโดยตรงในทันที แต่ผู้ส่งสารมุ่งหวังให้ผู้รับสารได้นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นเครื่องมือในกระบวนการคิด ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความรู้ พฤติกรรม หรืออาจนำเครื่องมือนั้นไปเป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหา ซึ่งวัตถุประสงค์นี้จะส่งผลทางอ้อมแก่ผู้รับสารและผู้ส่งสาร ซึ่งผลที่เกิดขึ้นลักษณะนี้ แชรรมม์ (Schramm, 1949) เรียกว่า การเกิดความพึงพอใจแบบช้า (delayed reward)

สรุป การสื่อสาร คือ การถ่ายทอด การส่งข้อความ การแลกเปลี่ยนข้อความหรือสารผ่านกระบวนการต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสารได้รับรู้และเข้าใจในข้อความหรือสารนั้นๆ ซึ่งผลของการรับสารสามารถมีผลได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลของการรับสารนั้นๆ อาจเป็นในเชิงบวกและเชิงลบก็ได้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร และทัศนคติ ความรู้ และพฤติกรรมของผู้รับสารนั้นๆ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิลัยวรรณ และเพ็ญณี (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสนใจและความต้องการของเยาวชนในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแท่น อำเภอ

บ้านแพ้น จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างที่สนใจอาชีพการเกษตร (ร้อยละ 58.33) และไม่สนใจอาชีพการเกษตร (ร้อยละ 41.67) 2) ความต้องการรับการสนับสนุน พบว่า ต้องการมากที่สุด คือ ด้านงบประมาณ (ร้อยละ 54.28) รองลงมา คือ สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ (ร้อยละ 22.86) และน้อยสุด คือ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ (ร้อยละ 5.72) สำหรับการสนับสนุนกลุ่ม เยาวชนที่สนใจอาชีพการเกษตรจะเป็นเพศชายจะมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการเกษตร มากกว่าเพศหญิง ประเภทการเกษตรที่สนใจ จะเป็นการปลูกพืชผัก การทำไร่นาสวนผสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และแนวนโยบายของรัฐบาล หากแต่เยาวชนกลุ่มตัวอย่างยังไม่เข้าใจความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้งจึงต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองในอนาคต

สุภัทร (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความท้าทายการเปลี่ยนแปลงของแรงงานภาคการเกษตร พบว่า การเปลี่ยนแปลงแรงงานภาคการเกษตรที่มีประชากรแรงงานเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้น ประกอบกับคนรุ่นใหม่ขาดแรงจูงใจในการเข้าสู่ภาคการเกษตร แรงงานภาคการเกษตรโดยส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบที่ไม่ได้รับความคุ้มครอง หรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน เช่นเดียวกับแรงงานในระบบ ล้วนส่งผลต่อวิกฤติการขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตรในอนาคต

คันสนีย์ และคณะ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจของทายาทเกษตรกรในการสานต่ออาชีพการเกษตรในอำเภอสนป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ทายาทเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 19 ปี ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา ครอบครัวของทายาทเกษตรกรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนเกษตรกรรม ต้องการให้ทายาทเกษตรกรสืบทอดอาชีพการเกษตร ส่วนคนในชุมชนเห็นว่าอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพที่ทำแล้วเห็นเหนื่อย ต้องใช้ความอดทนสูง มีความเสี่ยงจากภาวะสินค้าล้นตลาด เสี่ยงจากภัยธรรมชาติ มีรายได้น้อย ทำแล้วยากจน ต้องกู้ยืมเงินมาประกอบอาชีพ แต่คนในชุมชนเกินกว่าครึ่งยังคงต้องการให้ลูกหลานประกอบอาชีพการเกษตร ด้านทัศนคติของทายาทเกษตรกรเห็นว่าเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อชุมชนและประเทศชาติ สอดคล้องกับบริบทและสภาพแวดล้อมของชุมชน ทำให้มีอาหารไว้บริโภคในครัวเรือน และควรสืบทอดอาชีพต่อจากบรรพบุรุษ ส่วนแรงจูงใจในการสานต่ออาชีพการเกษตรนั้น ทายาทเกษตรกรให้ความสำคัญต่อแรงจูงใจด้านความสำเร็จในชีวิตมากที่สุด แรงจูงใจด้านการยอมรับหรือความผูกพัน แรงจูงใจด้านสุขภาพร่างกาย แรงจูงใจด้านความมั่นคงปลอดภัย และแรงจูงใจด้านการได้รับการยกย่องนับถือ การมีความรู้ความสามารถ ตามลำดับ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการสานต่ออาชีพการเกษตรของทายาทเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือต่ำกว่า ได้แก่ 1) ระยะเวลาในการทำการเกษตรของครอบครัว 2) การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งต่างๆ และ 3) ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพการเกษตรของทายาทเกษตรกร

กมลฉัตร และคณะ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่ออาชีพเกษตรกรของยุวเกษตรกรในอำเภอตำบมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ยุวเกษตรกรมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรโดยรวมอยู่ในระดับมากและปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่ออาชีพเกษตรกรของยุวเกษตรกรในอำเภอตำบมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี มีทั้งสิ้น 12 ปัจจัย ได้แก่ การสนับสนุนจากผู้ปกครอง การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่การเกษตร การสนับสนุนจากทางโรงเรียน ความเป็นผู้นำกลุ่ม ความต้องการพวกพ้องของสมาชิก รายได้ตอบแทน การรับข่าวสาร การติดต่อสื่อสารภายในกลุ่ม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสำเร็จของกลุ่ม ด้านความรู้ทางการเกษตร และด้านการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

พรรณรวิทย์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีอัตโนมัติเพื่อเพิ่มผลิตภาพสินค้าเกษตรแปรรูปของไทย พบว่า การแปรรูปสินค้าเกษตรด้วยการนำเทคโนโลยีอัตโนมัติจะต้องใช้ทุนที่สูงกว่าการผลิตสินค้าเกษตรในรูปแบบปฐมภูมิ แต่หากพิจารณาผลประโยชน์ในระยะยาวที่เกษตรกรจะได้รับแล้วจะพบว่า จะช่วยสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรให้สูงยิ่งขึ้นอันจะทำให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้นในระยะยาว รวมถึงจะช่วยให้เกษตรกรที่แปรรูปสินค้าเกษตรโดยการนำเทคโนโลยีอัตโนมัติเกิดผลิตภาพในการผลิตมากยิ่งขึ้น จากการใช้ปัจจัยการผลิตตามทฤษฎีการผลิตในทางเศรษฐศาสตร์ซึ่งมองว่าเป็นการใช้ปัจจัยการผลิตซึ่งประกอบด้วยที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการหรือการประกอบการได้อย่างเต็มที่ เพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ฐานทางเศรษฐกิจ คือ ปัญหาว่าจะผลิตอะไรเพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีมาผลิตเป็นสินค้า ผลิตสินค้าด้วยวิธีใด และสินค้าที่ผลิตออกมาจะนำไปขายให้กับใคร ดังนั้นในการแปรรูปสินค้าเกษตรด้วยการนำเทคโนโลยีระบบอัตโนมัติซึ่งเป็นประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับโดยตรง

อรนิภา และชัยชาญ (2560) ทำการศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรในอนาคตของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรดีเด่นในจังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ประเด็นที่เป็นแรงจูงใจของสมาชิกกลุ่มในระดับมากในแต่ละด้านมีดังนี้ 1) ด้านส่วนบุคคลในประเด็น การมีอิสระ ความชอบ ความรู้ และความสามารถ 2) ด้านสังคมในประเด็น การรักบ้านเกิด ชุมชนมีส่วนร่วมและเอื้อเฟื้อ ไม่ต้องทำงานต่างถิ่น และการยกย่อง 3) ด้านเศรษฐกิจในประเด็น ผลผลิตบริโภคได้ สร้างรายได้ ลงทุนน้อย และไม่ตกงาน 4) ด้านสภาพการผลิตในประเด็นมีพื้นที่ มีอุปกรณ์ ดินดี มีแหล่งน้ำ แหล่งจำหน่าย และมีเงินทุน 5) ด้านการดำเนินงานกลุ่มในประเด็น การทำเกษตรในพื้นที่ตนเอง ความรู้จากที่ปรึกษากลุ่ม การเข้าร่วมและมีกลุ่มในชุมชน การศึกษาดูงาน และมีส่วนร่วมในกลุ่มย่อย 6) ด้านการสนับสนุนที่ดินจากผู้ปกครอง พื้นที่สาธารณะ ที่ดินของรัฐ และกลุ่ม 7) ด้านการสนับสนุนเงินทุนจากผู้ปกครอง กองทุนภาครัฐ และกลุ่ม 8) ด้านการสนับสนุนความรู้จากผู้ปกครอง มีชุมชนต้นแบบ การฝึกอบรม ความรู้จากผู้นำชุมชนและโทรทัศน์ และ 9) ด้านขวัญกำลังใจจากผู้ปกครอง ที่

ปรึกษากลุ่ม เจ้าหน้าที่ คู่ครองในอนาคต และเพื่อน และผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจของสมาชิกพบว่า สมาชิกที่มี เพศ อาชีพบิดา การนำความรู้ไปปฏิบัติ จำนวนความรู้จากผู้ปกครอง และความสนใจในอาชีพแตกต่างกัน มีระดับแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1-12 (2561) ศึกษาเรื่อง ความต้องการแรงงานของครัวเรือนภาคเกษตร ตามชนิดสินค้าและขนาดฟาร์ม พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพการใช้แรงงานของครัวเรือนเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวนาปี มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทูเรียน และลำไย มีประสิทธิภาพการใช้แรงงานไปในทิศทางเดียวกัน คือ ในฟาร์มขนาดเล็ก มีค่าประสิทธิภาพของแรงงานน้อยกว่า ฟาร์มขนาดใหญ่ขึ้นไป เนื่องจากฟาร์มขนาดเล็กใช้แรงงานครัวเรือนเป็นหลัก ฟาร์มขนาดใหญ่ขึ้นมีการนำแรงงานจ้างมาใช้มากขึ้น ในกรณีของพืชไร่มีการนำเครื่องจักรมาใช้ทดแทนแรงงานด้วย สำหรับการวิเคราะห์ความต้องการแรงงานภาคการเกษตรของเกษตรกรแยกตามชนิดสินค้าในแต่ละกิจกรรมการผลิตและขนาดฟาร์ม ทั้งข้าวนาปี มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทูเรียน และลำไย พบว่า มีการใช้แรงงานรวมต่อไร่ลดลงตามขนาดฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น ในทุกกิจกรรม (การเตรียมดิน ดูแล รักษา และการเก็บเกี่ยว) เมื่อพิจารณาความต้องการแรงงานรายสินค้า พบว่า ข้าวนาปี ในปัจจุบันมีแนวโน้ม ความต้องการแรงงานลดลงตามขนาดฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น เนื่องจากมีการใช้เครื่องจักรมาทดแทนมากขึ้น มันสำปะหลัง มีแนวโน้มความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นตามขนาดฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น และยังคงต้องการเฉพาะแรงงานไทย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีแนวโน้มต้องการแรงงานทั้งแรงงานไทยและแรงงานคนต่างด้าว ยางพารา มีแนวโน้มต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นทั้งแรงงานไทยและแรงงานคนต่างด้าว ปาล์มน้ำมัน ส่วนใหญ่พึ่งพิงแรงงานคนเป็นหลัก และมีความต้องการทั้งแรงงานไทยและแรงงานคนต่างด้าว โดยความต้องการจะเพิ่มขึ้นตามขนาดฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น ทูเรียน ปัจจุบันการเก็บเกี่ยวส่วนใหญ่พึ่งพิงแรงงานคนเป็นหลัก เกษตรกรมีความต้องการทั้งแรงงานไทยและแรงงานคนต่างด้าว แนวโน้มในอนาคตความต้องการแรงงานยังมีเพิ่มขึ้นตามขนาด ฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น ลำไย ฟาร์มขนาดเล็กส่วนใหญ่ใช้แรงงานครัวเรือน ฟาร์มขนาดใหญ่ขึ้นจะมีทั้งแรงงานครัวเรือนและแรงงานจ้าง แนวโน้มความต้องการแรงงานยังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยังคงพึ่งพิงแรงงานคนต่างด้าว โดยเฉพาะช่วงเก็บเกี่ยว ฟาร์มขนาดใหญ่จะใช้แรงงานคนต่างด้าวเกือบทั้งหมด ส่วนฟาร์มขนาดกลาง และขนาดเล็กยังมีแรงงานไทยร่วมด้วย

ศิริกาญจน์ และคณะ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง โมเดลการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตรสำหรับเยาวชน พบว่า โมเดลการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตรสำหรับเยาวชนเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมด้านการเกษตร ซึ่งมีทรัพยากรบุคคล เทคโนโลยี การจัดการความรู้ด้านการเกษตร การสนับสนุนจากผู้สอนและผู้ปกครองโดยเป็นปัจจัยนำเข้า ผ่านกระบวนการยอมรับ

นวัตกรรมโดยใช้หลัก PSMMCY เป็นกรอบในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ หลักการเรียนรู้ ผู้ส่งสาร ตัวสาร วิธีการเรียนรู้ และช่องทางการเรียนรู้ ไปยังเยาวชนผู้รับ เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ด้านการเกษตร มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพเกษตร ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน ในด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โมเดลที่สำคัญคือการถ่ายทอดความรู้ไปยังเยาวชนผ่านหลักการสื่อสาร

จักรพงษ์ และคณะ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม หลังจบการศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักศึกษาที่คาดว่าจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษามากที่สุดมาจากคณะผลิตกรรมการเกษตร โดยเหตุจูงใจสูงสุด คือ ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร นอกจากนี้การศึกษาในภาพรวมยังพบ 5 ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ เพศ ที่ดินทำกิน (5-10 ไร่) การเรียนกลุ่มวิชาสหกิจศึกษา ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร (พืชไร่) และทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม และ 7 สาเหตุหลักที่ส่งผลให้นักศึกษาไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ การเข้าร่วมกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ความไม่เชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรของรัฐบาล รายได้จากการทำการเกษตร ความไม่มั่นใจในความรู้ด้านการเกษตรที่เรียนมา ความไม่ชัดเจนของหลักสูตรที่เรียน โอกาสในการประกอบอาชีพอื่นๆ และความสะดวกสบายในการประกอบอาชีพอื่นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับการเป็นเกษตรกร

ศุภวัจน์ และรุ่งนภา (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและการเพิ่มผลิตภาพของเศรษฐกิจไทย พบว่า เศรษฐกิจไทยในช่วงระหว่าง ปีพ.ศ. 2541-2559 มีอัตราการเติบโตผลิตภาพเฉลี่ยร้อยละ 1.5 ต่อปี การเติบโตผลิตภาพถูกขับเคลื่อนด้วยการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการเติบโตอย่างก้าวหน้าเฉลี่ยร้อยละ 4.2 ต่อปี แต่ถูกฉุดรั้งด้วยการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพเชิงเทคนิคที่มีการเติบโตอย่างถดถอยเฉลี่ยร้อยละ 2.6 ต่อปี สาขาอุตสาหกรรมเป็นสาขาหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศในช่วงเวลาดังกล่าว การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ผ่านมาเกิดปัญหาการไล่ให้ทันสมัย หรือกล่าวได้ว่า มีการใช้ทรัพยากรการผลิต เช่น แรงงาน และทุน อย่างไม่มีประสิทธิภาพ รวมถึงนโยบายการแทรกแซงของภาครัฐ ส่งผลให้การผลิตในสาขาเกษตรกรรมเกิดความไม่มีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจจะปรากฏการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศที่ผ่านมา แต่การลงทุนวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

โชคชัยชาญ และคณะ (2562) ได้วิจัยเรื่อง ผลกระทบของสังคมสูงวัยต่อผลิตภาพแรงงานในภาคการเกษตรไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการเข้าสู่สังคมสูงวัยและปัจจัยอื่นๆ ที่มีต่อผลิตภาพแรงงานในภาคการเกษตรของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลแบบ Panel ครอบคลุม

4 ภูมิภาคของไทย (ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้) ในช่วงปี พ.ศ. 2537 ถึง 2558 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลอาศัยแบบจำลองทางเศรษฐมิติสำหรับข้อมูลแบบ Panel ซึ่งประกอบด้วยแบบจำลอง Fixed Effect และ Random Effect ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบจำลอง Fixed Effect เป็นแบบจำลองที่เหมาะสมกับชุดข้อมูล และตัวแปรสังคมสูงวัยซึ่งวัดจากอัตราการพึ่งพิงของผู้สูงวัยส่งผลกระทบต่อผลิตภาพแรงงาน ในขณะที่ปัจจัยด้านที่ดิน ทุน และค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาทางการเกษตร เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลิตภาพแรงงานในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น นโยบายภาครัฐจึงควรเน้นเรื่องการขยายขนาดฟาร์ม การส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกล และการวิจัยทางการเกษตร เพื่อบรรเทาผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของแรงงานสูงอายุ และยกระดับผลิตภาพแรงงานภาคการเกษตรให้สูงขึ้นในยุคที่ภาคเกษตรเข้าสู่สังคมสูงวัย

6. ภาคสรุป

จากการตรวจเอกสารจากข้อมูลสถานการณ์ภาคการเกษตรของโลก สถานการณ์ของประเทศไทย ตลอดจนสถานการณ์ภาคเหนือตอนบน ที่กล่าวมานั้นแสดงให้เห็นว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของทุกๆ ประเทศ และสังเกตได้ว่าสัดส่วนการใช้แรงงานภาคการเกษตรในประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีการใช้แรงงานภาคการเกษตรน้อยกว่าประเทศที่กำลังพัฒนา เนื่องจากได้มีการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในการทำการเกษตร อย่างไรก็ตาม แรงงานมนุษย์ยังสำคัญต่อภาคการเกษตรอยู่มาก จากข้อมูลการใช้แรงงานภาคการเกษตรของโลกในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่าเกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร และจำนวนเกษตรกรรุ่นใหม่ลดลงอย่างต่อเนื่องเมื่อเทียบกับสัดส่วนประชากรในทุกๆ ทวีปทั่วโลก จำนวนเกษตรกรและแรงงานภาคการเกษตรของไทยมีปัญหานี้เช่นกัน ในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบนี้ด้วย จากรายงานของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ระบุชัดเจนว่าจำนวนกลุ่มเกษตรกรและจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในประเทศไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2562 ลดลงจากปี พ.ศ. 2561 จำนวนกลุ่มเกษตรกรลดลงร้อยละ 4.90 และจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรลดลงร้อยละ 9.70

จากการตรวจเอกสารจากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน สามารถสรุปเนื้อหาสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยสามารถแบ่งได้เป็นข้อๆ 2 ประการ คือ ทฤษฎีการเลือกอาชีพ และแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ประการแรก ทฤษฎีการเลือกอาชีพ คือ วิธีการกระบวนการ และขั้นตอนในการเลือกอาชีพของแต่ละบุคคล ซึ่งแต่ละบุคคลมีวิธีการที่คล้ายคลึงกัน โดยการเลือกอาชีพจะเริ่มในวัยเด็กจากความชอบ ความฝันที่ต้องการจะประกอบอาชีพเมื่อโตขึ้น เมื่อ

โตขึ้นเป็นวัยรุ่นวัยที่ซึ่งมีระบบความคิดเป็นเหตุเป็นผลและเริ่มมีกระบวนการเรียนรู้ในศาสตร์ต่างๆ ที่ตนเองสนใจและศาสตร์ที่นำไปซึ่งใกล้เคียงกับอาชีพที่ตนได้เลือกไว้ ในการเลือกอาชีพวัยนี้ จะเลือกอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ เมื่อเรียนจบกระบวนการในศาสตร์นั้นๆ บุคคลจะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ต้องตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพจริงๆ

ประการที่สอง แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ ได้แก่ 1) ทฤษฎีการตัดสินใจ เป็นกระบวนการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดที่นำไปสู่การประกอบอาชีพจริง ซึ่งมีองค์ประกอบในการตัดสินใจ คือ ผู้ตัดสินใจ ทางเลือกในการตัดสินใจ เหตุการณ์ทางธรรมชาติ และผลตอบแทนที่จะได้รับ ในการประกอบอาชีพนั้นๆ ซึ่งในการทำงานต้องมีแรงจูงใจ 2) ทฤษฎีแรงจูงใจ การทำงานต้องมีแรงจูงใจเพื่อก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์จากการทำงาน การมีผลสัมฤทธิ์ได้นั้นต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และเป้าหมายนั้นไม่ยากและไม่ง่ายจนเกินไปต่อความสามารถของตนเอง 3) ทฤษฎี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยจูงใจเป็นตัวกระตุ้นในการทำงานในเชิงบวก และปัจจัยสุขอนามัยเป็นตัวที่ช่วยลดความไม่พึงพอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นการแสดงพฤติกรรมเชิงบวกเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้บุคคลเจริญก้าวหน้าในการทำงานได้อย่างมั่นคง 4) ทฤษฎีการพัฒนาด้านอาชีพ การประกอบอาชีพนั้นๆ ของบุคคลจำเป็นต้องมีการพัฒนาการด้านอาชีพ ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างเอกลักษณ์ด้านอาชีพ พัฒนาการด้านอาชีพเน้นการตัดสินใจเลือกอาชีพและการปรับตัวในอาชีพ ซึ่งบางครั้งอาจเกิดขึ้นแล้วซ้ำแล้วตลอดชีวิตของบุคคลเมื่อบุคคลต้องเปลี่ยนอาชีพใหม่อยู่เสมอ 5) ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ เป็นการรับรู้ ยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะธรรมชาติ แยกได้ 2 กลุ่มคือ กลุ่มคิดเป็นเหตุเป็นผล บุคคลกลุ่มนี้จะมีแนวโน้มเลือกอาชีพที่ต้องใช้เหตุผลการวิเคราะห์ และกลุ่มความรู้สึก บุคคลกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของการบริการ และ 6) แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสาร ซึ่งการสื่อสารที่ดีต้องมีองค์ประกอบครบถ้วนชัดเจน และมีวัตถุประสงค์ที่สามารถถ่ายทอดข้อความหรือสารนั้นๆ ให้เข้าใจกันทั้งสองฝ่าย และที่สำคัญสารนั้นยังนำไปเป็นเครื่องมือประกอบในการตัดสินใจ การจูงใจ หรือการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของอีกฝ่ายได้

ดังนั้นจากสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาได้ก็คือ การหาบุคลากรทางการเกษตรที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งสามารถหาได้จากสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนทางด้านเกษตรโดยเฉพาะ โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาในภาคเหนือตอนบน มหาวิทยาลัยในภาคเหนือตอนบนมีทั้งหมด 8 มหาวิทยาลัย ที่มีการเรียนการสอนในหลักสูตรทางด้านเกษตร ประกอบไปด้วย 1) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 4) มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ 5) มหาวิทยาลัยพะเยา 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง 7) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง และ 8) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน โดยการศึกษาจะไปศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 3

และชั้นปีที่ 4 ของนักศึกษาทั้ง 8 มหาวิทยาลัย ในการเลือกประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา ทางด้านการเกษตรว่าเป็นอย่างไร นอกจากนี้ ผลงานวิจัยนี้ยังจะช่วยเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาและหามาตรการในการแก้ไขปัญหาให้กับภาครัฐได้

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากสถานการณ์และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปกรอบแนวคิดของงานวิจัยได้ดังนี้ คือ ได้นำแนวคิดทฤษฎีการเลือกอาชีพ ทฤษฎีการตัดสินใจ ทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎี 2 ปัจจัย ทฤษฎีการพัฒนาด้านอาชีพ ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ และแนวคิดทฤษฎีการสื่อสาร ซึ่งในการเลือกอาชีพของนักศึกษานั้นต้องมีกระบวนการในการเรียนรู้ด้านวิชาการต่างๆ รวมถึงประสบการณ์ที่ตนเองรับรู้มา จนกระทั่งมีการตัดสินใจในการเลือกอาชีพ และอะไรที่เป็นสิ่งจูงใจในการเลือกอาชีพนั้นๆ ของนักศึกษา อะไรที่เป็นตัวกระตุ้นและเป็นตัวตัดความไม่พอใจในอาชีพที่นักศึกษาเลือก และนักศึกษาได้มีการพัฒนาด้านอาชีพที่ตนคิดว่ากำลังจะเลือกหรือเลือกไว้แล้วหรือไม่ ตลอดจนนักศึกษาคิดว่าอาชีพที่ตนเลือกนั้นได้มีพัฒนาการทางอาชีพอย่างไร ซึ่งทฤษฎีทั้งหมดนี้สามารถเป็นแนวทางในการศึกษางานวิจัยนี้ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

อีกทั้งผู้วิจัยอยากทราบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน เพื่อมาเยียวยาปัญหาเรื่องของบุคลากรทางการเกษตรของภาคเหนือที่ลดต่ำลง โดยทำการศึกษาตัวแปรอิสระใน 4 กลุ่ม ด้วยกัน คือ ลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ และชั้นปีการศึกษา ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ซึ่งประกอบไปด้วย อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้ครอบครัวจากการทำการเกษตร รายได้นอกเหนือจากการทำการเกษตร สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว และขนาดการถือครองที่ดินของครอบครัว ลักษณะทางวิชาการ ประกอบไปด้วย ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก และการเข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ด้านเกษตรที่สาขาวิชาจัดขึ้น และลักษณะทางจิตวิทยา ประกอบไปด้วย ทศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอน และหลักสูตร และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก โดยเงื่อนไขในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผู้วิจัยสนใจศึกษาใน 4 ประการ คือ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม ความหลากหลายของช่องทางจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร และด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร ทั้งนี้ทั้งนั้นเพื่อต้องการทราบว่าตัวแปรใดเป็นปัจจัยที่สำคัญ และเป็นปัจจัยที่แท้จริงที่ทำให้นักศึกษาตัดสินใจประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษาตามเงื่อนไขทั้ง 4 ประเด็น อย่างไรก็ตามข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักศึกษาแต่ละกลุ่ม

รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการเลือกอาชีพ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์แนวทางในการ
 จูงใจนักศึกษาเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาในอนาคต

ภาพที่ 23 กรอบแนวคิดในการวิจัย

8. สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยออกเป็น 2 ประเด็น ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยาของนักศึกษาเกษตรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ใน 4 ด้าน คือ ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร และความเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร

2. องค์กรประกอบ ทั้ง 20 องค์กรประกอบ สามารถวิเคราะห์การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบนได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา ของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบวัดครั้งเดียว โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ของสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร ในมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนในคณะที่เกี่ยวข้องกับทางการเกษตร ของพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา เพื่อให้การวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์จึงได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการศึกษา ดังต่อไปนี้

สถานที่ดำเนินการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ซึ่งมีเขตพื้นที่ทั้งหมด 8 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดพะเยา แต่ได้คัดเลือกมาเพียง 5 จังหวัดเท่านั้น โดยพิจารณาจากจังหวัดที่มีสถาบันการศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีการเรียนการสอนทางด้านเกษตร จากการพิจารณาแล้วพบว่า มีเพียง 8 มหาวิทยาลัยเท่านั้น ซึ่งประกอบไปด้วย 1) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (ทั้ง 3 มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่) 4) มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ (มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดแพร่) 5) มหาวิทยาลัยพะเยา (มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา) 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง 7) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง (ทั้ง 2 มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดลำปาง) และ 8) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน (มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน) โดยจากการรายงานของ (กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2562) พบว่าทั้ง 8 มหาวิทยาลัยสามารถผลิตบัณฑิตทางการเกษตรได้รวมกันปีละไม่ต่ำกว่า 2,000 คน แต่ในทางตรงกันข้าม จำนวนเกษตรกรในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนกลับลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ดังนั้น พื้นที่ภาคเหนือตอนบนจึงถือเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการขาดแคลนบุคลากรทางการเกษตร หรือเกษตรกรในอนาคต

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 (รหัส 62) และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 (รหัส 61) ของคณะที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรของแต่ละมหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2563 รวมจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 4,865 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 4,865 คน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่เรียนสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร ผู้วิจัยกำหนดให้มีความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จากสูตรของ Yamane (1973 อ้างใน จักรพงษ์ และคณะ, 2558) ซึ่งสามารถแสดงวิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด (4,865 คน)

e^2 = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ให้มีค่าเท่ากับ 0.05

แทนค่า

$$n = \frac{4,865}{1 + 4,865(0.05)^2}$$

$$n = 369.61$$

$$\approx 370 \text{ คน}$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณ เท่ากับ 370 คน

ขั้นตอนที่ 2

สุ่มจำนวนนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างในคณะ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทางการเกษตรของทั้ง 8 มหาวิทยาลัย โดยใช้สูตรทแยบสัดส่วน (Slovin, 1960 อ้างใน Pong-ngamchuen and Namvises, 2012) ดังนี้

สูตร

$$n_i = \frac{N_i n}{N}$$

เมื่อ

n_i = ขนาดของตัวอย่างที่จะทำการสุ่มแต่ละกลุ่ม

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด

N_i = ขนาดของประชากรในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

การสุ่มจำนวนนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างในแต่ละคณะ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทางการเกษตรของทั้ง 8 มหาวิทยาลัย เมื่อใช้สูตรทแยบสัดส่วนแล้วได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละมหาวิทยาลัยทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1,617*	122
2. มหาวิทยาลัยแม่โจ้	1,749*	140
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	585**	42
4. มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ	234*	20
5. มหาวิทยาลัยพะเยา	281*	19
6. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	50***	4
7. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง	234*	16
8. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน	115*	7
รวม	4,865	370

หมายเหตุ: * หมายถึง ข้อมูลจากส่วนกลางของมหาวิทยาลัย ปี 2563

*** หมายถึง ข้อมูลจากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษายในคณะ ปี 2563

**** หมายถึง ข้อมูลจากงานประกันคุณภาพการศึกษาของคณะ ปี 2563

เมื่อคำนวณตามสูตรแล้วปรากฏว่าได้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามมหาวิทยาลัย คณะสาขาวิชา หลักสูตร จำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ดังแสดงในตารางที่ 13-20 ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะเกษตรศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวน 122 คน ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สาขาวิชา (หลักสูตร)	นักศึกษา ชั้นปีที่ 3	กลุ่ม ตัวอย่าง	นักศึกษา ชั้นปีที่ 4	กลุ่ม ตัวอย่าง
คณะเกษตรศาสตร์				
1. กัญชศึกษา (4 ปี)	38	3	35	3
2. โรคพืช (4 ปี)	70	5	71	5
3. พืชไร่ (4 ปี)	66	5	90	7
4. พืชสวน (4 ปี)	218	16	214	16
5. ปฐพีศาสตร์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (4 ปี)	5	0	32	2
6. สัตวศาสตร์และสัตว์น้ำ (4 ปี)	224	17	260	20
7. ส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร (4 ปี)	76	6	79	6
8. ปฐพีศาสตร์ (4 ปี)	49	4	39	3
9. เกษตรที่สูงและทรัพยากรธรรมชาติ (ทรัพยากรป่าไม้ และวนเกษตร) (4 ปี)	20	2	13	1
10. เกษตรศาสตร์ (4 ปี)	8	0	10	1
รวม	774	58	843	64

2. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ และคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวน 140 คน ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

สาขาวิชา (หลักสูตร)	นักศึกษา ชั้นปีที่ 3	กลุ่ม ตัวอย่าง	นักศึกษา ชั้นปีที่ 4	กลุ่ม ตัวอย่าง
คณะผลิตภัณฑ์การเกษตร				
1. การพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร (2 ปี)	118	9	11	1
2. การพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร (4 ปี)	0	0	41	4
3. การส่งเสริมและสื่อสารเกษตร (4 ปี)	44	3	0	0
4. เกษตรเคมี (4 ปี)	24	2	21	2
5. ปฐพีศาสตร์ (4 ปี)	32	3	35	3
6. พืชไร่ (2 ปี)	47	4	9	1
7. พืชไร่ (4 ปี)	75	6	77	6
8. พืชสวน (4 ปี)	164	13	179	14
9. อารักขาพืช (4 ปี)	72	5	102	8
คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ				
1. ประมง (2 ปี)	22	2	12	1
2. ประมง (4 ปี)	82	7	103	8
3. นวัตกรรมจัดการธุรกิจประมง (4 ปี)	55	4	40	3
คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี				
1. โคนมและโคเนื้อ (2 ปี)	33	3	10	1
2. โคนมและโคเนื้อ (4 ปี)	0	0	35	3
3. ผลิตสุกร (2 ปี)	26	2	5	0
4. ผลิตสุกร (4 ปี)	0	0	40	3
5. สัตว์ปีก (2 ปี)	20	2	5	0
6. สัตว์ปีก (4 ปี)	0	0	40	3
7. อาหารสัตว์ (4 ปี)	148	12	0	0
8. สัตวศาสตร์ (4 ปี)	0	0	22	2
รวมทั้ง 3 คณะ	874	77	787	63

3. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คณะเทคโนโลยีการเกษตร กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวน 42 คน ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

สาขาวิชา (หลักสูตร)	นักศึกษา ชั้นปีที่ 3	กลุ่ม ตัวอย่าง	นักศึกษา ชั้นปีที่ 4	กลุ่ม ตัวอย่าง
คณะเทคโนโลยีการเกษตร				
1. เกษตรศาสตร์ (4 ปี)	98	7	112	8
2. สัตวศาสตร์ (4 ปี)	69	5	110	8
3. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (4 ปี)	84	6	112	8
รวม	251	18	334	24

4. มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวน 20 คน ดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่-เฉลิมพระเกียรติ

สาขาวิชา (หลักสูตร)	นักศึกษา ชั้นปีที่ 3	กลุ่ม ตัวอย่าง	นักศึกษา ชั้นปีที่ 4	กลุ่ม ตัวอย่าง
แม่โจ้-แพร่-เฉลิมพระเกียรติ				
1. เกษตรป่าไม้ (2 ปี)	11	1	8	0
2. เกษตรป่าไม้ (4 ปี)	74	5	65	5
3. เทคโนโลยีการผลิตพืช (4 ปี)	20	1	27	2
4. เทคโนโลยีการผลิตสัตว์ (4 ปี)	27	2	37	3
5. เทคโนโลยีชีวภาพทางอุตสาหกรรมเกษตร (4 ปี)	12	1	5	0
รวม	119	10	115	10

5. มหาวิทยาลัยพะเยา คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวน 19 คน ดังแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยพะเยา

สาขาวิชา	นักศึกษา ชั้นปีที่ 3	กลุ่ม ตัวอย่าง	นักศึกษา ชั้นปีที่ 4	กลุ่ม ตัวอย่าง
คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ				
1. การประมง (4 ปี)	11	1	15	1
2. เกษตรศาสตร์ (4 ปี)	30	2	34	2
3. ความปลอดภัยทางอาหาร (4 ปี)	16	1	17	1
4. เทคโนโลยีชีวภาพ (4 ปี)	0	0	2	0
5. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (4 ปี)	42	3	37	3
6. สัตวศาสตร์ (4 ปี)	34	2	43	3
รวม	133	9	148	10

6. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง คณะเทคโนโลยีการเกษตร กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวน 4 คน ดังแสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

สาขาวิชา	นักศึกษา ชั้นปีที่ 3	กลุ่ม ตัวอย่าง	นักศึกษา ชั้นปีที่ 4	กลุ่ม ตัวอย่าง
คณะเทคโนโลยีการเกษตร				
1. เกษตรศาสตร์ (4 ปี)	12	1	12	1
2. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (4 ปี)	15	1	11	1
รวม	27	2	23	2

7. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวน 16 คน ดังแสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

สาขาวิชา (หลักสูตร)	นักศึกษา ชั้นปีที่ 3	กลุ่ม ตัวอย่าง	นักศึกษา ชั้นปีที่ 4	กลุ่ม ตัวอย่าง
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร				
1. พืชศาสตร์ (2 ปี)	16	1	22	2
2. พืชศาสตร์ (4 ปี)	9	1	10	1
3. ประมง (2 ปี)	4	0	4	0
4. ประมง (4 ปี)	7	0	8	0
5. สัตวศาสตร์ (2 ปี)	11	1	14	1
6. สัตวศาสตร์ (4 ปี)	30	2	31	2
7. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (2 ปี)	33	2	14	1
8. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (4 ปี)	9	1	11	1
9. เกษตรศาสตร์ (4 ปี)	0	0	1	0
รวม	119	8	115	8

8. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่าง
รวมจำนวน 7 คน ดังแสดงในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน

สาขาวิชา (หลักสูตร)	นักศึกษา ชั้นปีที่ 3	กลุ่ม ตัวอย่าง	นักศึกษา ชั้นปีที่ 4	กลุ่ม ตัวอย่าง
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร				
1. พืชศาสตร์ (4 ปี)	18	1	18	1
2. ประมง (4 ปี)	6	0	6	1
3. สัตวศาสตร์ (2 ปี)	2	0	2	0
4. สัตวศาสตร์ (4 ปี)	5	0	5	0
5. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (2 ปี)	1	0	2	0
6. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (4 ปี)	11	1	3	0
7. เกษตรศาสตร์ (2 ปี)	8	1	0	0
8. เกษตรศาสตร์ (4 ปี)	27	2	1	0
รวม	78	5	37	2

ขั้นตอนที่ 3

เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ของแต่ละสาขาวิชา คณะ และในแต่ละมหาวิทยาลัยทั้ง 8 แห่งแล้ว จึงสุ่มรายชื่อนักศึกษา โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling: SRS) (ศิริชัย, 2543) จับฉลากรายชื่อนักศึกษาแบบไม่ใส่กลับ จนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดของงานวิจัย (Conceptual Framework of the Research) ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ประกอบไปด้วยคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Questions) และคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) ซึ่งแบบสอบถามของงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา ซึ่งประกอบไปด้วยข้อคำถามในแต่ละลักษณะ ดังนี้

ข้อคำถามลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และชั้นปีการศึกษา ใช้ข้อคำถามแบบปลายปิด

ข้อคำถามลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้ครอบครัวจากการทำการเกษตร รายได้นอกเหนือจากการทำเกษตร สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว และขนาดการถือครองที่ดินของครอบครัว ใช้ข้อคำถามแบบปลายปิด และข้อคำถามแบบปลายเปิด

ข้อคำถามลักษณะทางวิชาการ ได้แก่ ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก และการเข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่สาขาวิชาจัดขึ้น ใช้ข้อคำถามแบบปลายปิด และข้อคำถามแบบปลายเปิด

ข้อคำถามลักษณะทางจิตวิทยา ได้แก่ ทศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ใช้ข้อคำถามแบบปลายปิด มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (1961 อ้างใน คุณาวุฒิ, 2561)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม ความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร และด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร ใช้ข้อคำถามแบบ

ปลายปิด มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (1961 อ้างใน จักรพงษ์ และคณะ, 2558)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลหรือสาเหตุในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน เพื่อนำมาวิเคราะห์แนวทางในการจูงใจนักศึกษาในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาในอนาคต ใช้ข้อคำถามมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารออนไลน์จากเว็บไซต์ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในแต่ละมหาวิทยาลัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในคณะ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทางด้านการเกษตร ของทั้ง 8 มหาวิทยาลัย
2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทางด้านการเกษตรชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ในทั้ง 8 มหาวิทยาลัย จำนวน 370 คน

การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบเครื่องมือก่อนการนำไปใช้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาทางการเกษตร ในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นมาทดสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content Validity) ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ ในการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม เพื่อพิจารณาว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามจุดประสงค์หรือไม่ และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่าน ประกอบไปด้วย อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก จำนวน 1 ท่าน และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมจำนวน 1 ท่าน และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศาสตร์ 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและ

ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมีเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง คือ หากกรรมการเห็นว่า “สอดคล้อง” ให้กาช่อง +1 หากกรรมการเห็นว่า “ไม่แน่ใจ” ให้กาช่อง 0 และหากกรรมการเห็นว่า “ไม่สอดคล้อง” ให้กาช่อง -1 เมื่อตรวจสอบแล้วนำค่าคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) จากสูตรของ Rovinelli and Hambleton (1976 อ้างใน (พิศิษฐ์ และพนา, 2561) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดยที่	IOC	หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	หมายถึง ผลรวมของคะแนน
	N	หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้ต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.50 หมายความว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความถูกต้องและสอดคล้องทั้งความตรงเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และภาษาที่ใช้ (Wording) ถูกต้องเหมาะสม จึงสามารถนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกันได้ต่อไป โดยผลการทดสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.912

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ เมื่อเครื่องมือ หรือแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและแก้ไขจากกรรมการทั้ง 3 ท่าน แล้ว สามารถนำไปทดสอบกับนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาทางการเกษตร ในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยนเรศวร คณะเกษตรศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งอยู่ในภาคเหนือตอนล่าง เนื่องจากเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) กับข้อคำถามที่เป็นแบบสอบถามวัดระดับความคิดเห็นในข้อคำถามลักษณะทางจิตวิทยา ข้อคำถามการตัดสินใจ และข้อคำถามแนวทางในการจูงใจ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ตามแบบของ Cronbach (1970 อ้างใน ไพบุลย์, 2557) ตรวจสอบก่อนนำไปใช้ในการวิจัย ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_i^2} \right]$$

โดยที่ α หมายถึง สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
 n หมายถึง จำนวนข้อ
 $\sum s_i^2$ หมายถึง ผลรวมของความแปรปรวนของรายการแต่ละข้อ
 s_i^2 หมายถึง ความแปรปรวนรวมของทั้งฉบับ

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้ค่าความเชื่อมั่นที่ได้ต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.70 (สุชาติ, 2534) หมายความว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเชื่อมั่นที่น่าเชื่อถือได้ สามารถนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ได้ โดยผลการทดสอบความเชื่อมั่น คือ 1) ด้านทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม ได้ค่า Alpha Coefficient = 0.802 2) ด้านแรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร ได้ค่า Alpha Coefficient = 0.874 3) ด้านการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ได้ค่า Alpha Coefficient = 0.926 4) ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร ได้ค่า Alpha Coefficient = 0.919 5) ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม ได้ค่า Alpha Coefficient = 0.913 6) ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ได้ค่า Alpha Coefficient = 0.912 และ 7) ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร ได้ค่า Alpha Coefficient = 0.927

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้วจำนวน 370 ชุด ผู้วิจัยนำมาจัดหมวดหมู่ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแปลงสภาพตัวแปรที่ต้องการศึกษาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ และกำหนดค่าออกมาเป็นตัวเลข เพื่อทำการลงรหัสข้อมูล (Coding) และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการประมวลผลจากเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อทำการแจกแจงข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา (Description statistic) เพื่ออธิบายข้อมูลทางสถิติในการแปลความหมาย ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าน้ำหนักเฉลี่ย (Weighted Mean Score: WMS) ซึ่งในข้อมูลกลุ่มนี้ประกอบด้วยตัว

แปรลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา เพื่อวัดแนวโน้มเข้าสู่ศูนย์กลางของข้อมูล โดยตัวแปรทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม ใช้วิธีการวัดใน ระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งใช้การวัดเป็นแบบประเมินค่าประยุคต์ของ Likert ใน 5 ระดับ (จักรพงษ์ และ คณะ, 2558) ดังนี้

ระดับทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม		ค่าคะแนน
เห็นด้วยมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5 คะแนน
เห็นด้วยมาก	มีค่าเท่ากับ	4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	มีค่าเท่ากับ	2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1 คะแนน

จากนั้นนำข้อมูลมาคำนวณหาระดับคะแนนเฉลี่ย และนำไปเทียบเกณฑ์การแปลความหมาย โดยมีเกณฑ์ระดับคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความกว้างของชั้นเท่ากับ 1.00 ความหมาย ค่าเฉลี่ยในแต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ความหมายค่าเฉลี่ยระดับทัศนคติ
4.51-5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3.51-4.50	เห็นด้วยมาก
2.51-3.50	เห็นด้วยปานกลาง
1.51-2.50	เห็นด้วยน้อย
1.00-1.50	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ในตัวแปรแรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา (Description statistic) ด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และค่า น้ำหนักเฉลี่ย (Weighted Mean Score: WMS) ซึ่งใช้การวัดเป็นแบบประเมินค่าประยุคต์ของ Likert ใน 5 ระดับ (จักรพงษ์ และคณะ, 2558) ดังนี้

ระดับการจูงใจ/การชักจูงในอาชีพเกษตรกรรม		ค่าคะแนน
จูงใจ/ชักจูงมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5 คะแนน
จูงใจ/ชักจูงมาก	มีค่าเท่ากับ	4 คะแนน
จูงใจ/ชักจูงปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3 คะแนน
จูงใจ/ชักจูงน้อย	มีค่าเท่ากับ	2 คะแนน
จูงใจ/ชักจูงน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1 คะแนน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ใน 4 ประเด็น คือ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม ความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร และด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา (Description statistic) ด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และค่าน้ำหนักเฉลี่ย (Weighted Mean Score: WMS) ซึ่งใช้การวัดเป็นแบบประเมินค่าประยুক্তของ Likert ใน 5 ระดับ (ฉกาชาติ, 2558) ดังนี้

การส่งผลกระทบต่อระดับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม	ค่าคะแนน
การส่งผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน
การส่งผลต่อการตัดสินใจมาก	มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
การส่งผลต่อการตัดสินใจปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
การส่งผลต่อการตัดสินใจน้อย	มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
การส่งผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

จากนั้นนำข้อมูลมาคำนวณหาระดับคะแนนเฉลี่ย และนำไปเทียบเกณฑ์การแปลความหมาย โดยทั้ง 3 ตัวแปร มีเกณฑ์ระดับคะแนนเฉลี่ยที่เหมือนกัน โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความกว้างของชั้นเท่ากับ 1.00 ความหมายค่าเฉลี่ยในแต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับการจูงใจ/การชักจูง/การส่งผลต่อการตัดสินใจ
4.51-5.00	จูงใจ/ชักจูง/ส่งผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด
3.51-4.50	จูงใจ/ชักจูง/ส่งผลต่อการตัดสินใจมาก
2.51-3.50	จูงใจ/ชักจูง/ส่งผลต่อการตัดสินใจปานกลาง
1.51-2.50	จูงใจ/ชักจูง/ส่งผลต่อการตัดสินใจน้อย
1.00-1.50	จูงใจ/ชักจูง/ส่งผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน โดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ไคสแควร์ (Chi-Square Test) โดยใช้สูตรดังนี้

สูตร

$$\chi^2 = \sum \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

เมื่อ O_i เป็นค่าที่นับได้หรือความถี่

E_i เป็นค่าคาดหวัง

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ หรือการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) โดยใช้เทคนิควิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ระหว่างองค์ประกอบหรือปัจจัยกับตัวแปรในชุด

ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนตัวอย่าง 370 คน ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของ Yong and Pearce, (2013 อ้างใน ฐณัฐ, 2017) ขั้นตอนในการวิเคราะห์ Factor Analysis มี 4 ขั้นตอน คือ 1) ตรวจสอบตัวแปรต่างๆ ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ของตัวแปรทุกคู่ 2) การสกัดปัจจัย (Factor Extraction) 3) การหมุนแกนปัจจัย (Factor Rotation) และ 4) การคำนวณค่า Factor score (กัลยา, 2553) ซึ่งมีสมการในการวิเคราะห์ ดังนี้

สูตร

$$X_i = a_{i1}F_1 + a_{i2}F_2 + \dots + a_{im}F_m + e_i$$

โดยที่ X_i หมายถึง จำนวนค่าสังเกตที่วัดได้จาก i
 a_i หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ หรือ factor loading
 F_1 หมายถึง องค์ประกอบ คือ Factor ที่ 1
 $a_{im}F_m$ หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ m ของ Factor ที่ m

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์แนวทางในการจูงใจนักศึกษาเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรมในอนาคต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการจัดการประเภทและจัดหมวดหมู่ และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเหตุผล (Rationale Content Analysis)

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน เป็นการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา ของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ซึ่งมีผลการศึกษาใน 5 ขั้นตอน ตามลำดับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์และการแปรผลการวิจัยผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย โดยแบ่งเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา ของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน

ตอนที่ 2 การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

ตอนที่ 4 องค์ประกอบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

ตอนที่ 5 แนวทางการจูงใจและรูปแบบในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมในอนาคตของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

โดยมีรายละเอียดในการวิเคราะห์และการแปรผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา ของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน

จากตารางที่ 21 พบว่า กลุ่มตัวอย่างประมาณสองในสาม (ร้อยละ 66.50) เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 22.21 ปี และกำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ทางด้านการเกษตรในสัดส่วนเท่ากัน (ร้อยละ 50.00) ซึ่งโดยปกติแล้วนักศึกษาในระดับปริญญาตรีในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 จะมีอายุประมาณ 22 – 23 ปี ทั้งนี้เนื่องจากเกณฑ์การเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศไทย อยู่ที่อายุ 7 ปี (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) และจากสถิติการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทยโดย

จำแนกตามกลุ่มอายุและเพศ ปีการศึกษา 2553-2565 พบว่า ในช่วงกลุ่มอายุ 15-59 ปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 – 2562 พบว่า เพศหญิงมีจำนวนมากกว่เพศชายอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564)

ตารางที่ 21 ลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน (n = 370)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะส่วนบุคคล		
เพศ		
ชาย	124	33.50
หญิง	246	66.50
ชั้นปีการศึกษา		
ชั้นปีการศึกษาที่ 3	185	50.00
ชั้นปีการศึกษาที่ 4	185	50.00
อายุ		
19 – 21 ปี	207	55.90
22 – 25 ปี	163	44.10
$\bar{x} = 22.21$ ปี	Min = 19 ปี	Max = 25 ปี
		SD = 1.06

จากข้อมูลลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า บิดาของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุด จำนวน 186 คน (ร้อยละ 50.30) และมารดาของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุดเช่นกัน จำนวน 162 คน (ร้อยละ 43.80) โดยมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตรเท่ากับ 120,524.32 บาทต่อปี และมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตรเท่ากับ 136,821.62 บาทต่อปี โดยครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างประมาณสามในสี่ (ร้อยละ 75.40) มีที่ดินเป็นของตนเอง (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน (n = 370)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม		
อาชีพบิดา		
เกษตรกรรวม	186	50.30
ค้าขาย	58	15.70
รับจ้างทั่วไป	54	14.60
รับราชการ	33	8.90
พนักงานเอกชน	19	5.10
อื่นๆ (ถึงแก่กรรม,ว่างงาน, รัฐวิสาหกิจ, ธุรกิจส่วนตัว และพนักงานของรัฐ)	20	5.40
อาชีพมารดา		
เกษตรกรรวม	162	43.80
ค้าขาย	90	24.30
รับจ้างทั่วไป	59	15.90
รับราชการ	25	6.80
พนักงานเอกชน	15	4.10
อื่นๆ (ถึงแก่กรรม,ว่างงาน, รัฐวิสาหกิจ, ธุรกิจส่วนตัว และนายหน้าซื้อขายที่ดิน)	19	5.20
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร (บาท/ปี)		
ต่ำกว่า 250,000	317	85.70
250,001 – 500,000	44	11.90
500,001 – 750,000	5	1.40
750,001 ขึ้นไป	4	1.10
\bar{x} = 120,524.32 บาท/ปี	SD = 178,015.83	
Min = 1,000 บาท/ปี	Max = 1,000,000 บาท/ปี	

ตารางที่ 22 (ต่อ)		(n = 370)	
ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตร (บาท/ปี)			
ต่ำกว่า 250,000	306	82.70	
250,001 – 500,000	42	11.40	
500,001 – 750,000	10	2.70	
750,001 ขึ้นไป	12	3.20	
\bar{x} = 136,821.62 บาท/ปี	SD = 198,247.15		
Min = 2,000 บาท/ปี	Max = 1,000,000 ปี		
สภาพการถือครองที่ดินทำการเกษตรของครอบครัว			
ที่ดินของตนเอง	279	75.40	
ที่ดินเช่าเอกชน	23	6.20	
ที่ดินเช่าราชพัสดุ	2	0.50	
ที่ดิน ส.ป.ก.4-01	29	7.80	
อื่นๆ (ไม่มีที่ดิน ที่ดินแบ่งทำกิน และไม่ทราบ)	37	10.10	

จากการศึกษาลักษณะทางวิชาการของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เฉพาะทางทางการเกษตรด้านพืช มากที่สุด จำนวน 70 คน (ร้อยละ 19.30) รองลงมา คือ ความรู้เฉพาะทางด้านสัตว์ จำนวน 48 คน (ร้อยละ 13.00) และด้านการส่งเสริมการเกษตร จำนวน 23 คน (ร้อยละ 5.70) ในขณะที่ความรู้เฉพาะด้านป่าไม้ ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตร ด้านแมลงศัตรูพืช ด้านประมง และด้านภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เฉพาะทางน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.10 1.80 1.80 1.30 และ 0.30 ตามลำดับ) โดยกลุ่มตัวอย่างประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 34.10) เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก ได้แก่ กิจกรรมอบรมเกษตรกรอินทรีย์ งานเกษตรภาคเหนือ การเพาะกล้าไม้ดอก การทำนา การทำน้ำหมัก และกิจกรรมอบรมมาตรฐานฟาร์มกับกรมปศุสัตว์ เป็นต้น ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่สาขาวิชาจัดขึ้น โดยกลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 41.90 เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับสาขาวิชา ได้แก่ กิจกรรมทำนา ปลูกข้าว การเกี่ยวข้าว การผลิตเห็ดป่าครบวงจร การคัดแยกขยะ กิจกรรมอบรมสัตว์บาล และการปลูกเมล่อน เป็นต้น (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 ลักษณะทางวิชาการของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน (n = 370)

ลักษณะทางวิชาการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร		
ด้านป่าไม้	8	2.10
ด้านพืช	70	19.30
ด้านสัตว์	48	13.00
ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตร	6	1.80
ด้านประมง	5	1.30
ด้านดิน	12	3.30
ด้านการส่งเสริมการเกษตร	23	5.70
ด้านแมลงศัตรูพืช	6	1.80
ด้านภาษาอังกฤษทางการเกษตร	1	0.3
ไม่ตอบข้อคำถามนี้	191	51.40
การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอกตั้งแต่เรียนชั้นปีที่ 1 จนถึงปัจจุบัน		
ไม่ตอบคำถามนี้	6	1.60
ไม่เคย	238	64.30
เคย	126	34.10
1 – 2 ครั้ง (กิจกรรมเพาะกล้าไม้ดอก โครงการหลวง อบรมมาตรฐาน ฟาร์มกับกรมปศุสัตว์ ยุวเกษตร ดินและการป้องกันโรค การทำนา และการทำน้ำหมัก)		
3 – 5 ครั้ง (กิจกรรมอบรมเกษตรอินทรีย์ และงานเกษตรภาคเหนือ)		
การเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่สาขาวิชาจัดขึ้นตั้งแต่เรียนชั้นปีที่ 1 จนถึงปัจจุบัน		
ไม่ตอบคำถามนี้	8	2.20
ไม่เคย	207	55.90
เคย	155	41.90
1 – 2 ครั้ง (กิจกรรมดำนา ปลูกข้าว โครงการอบรมสัตว์บาล การปลูกเมล่อนขาย เกษตรภาคเหนือ การคัดแยกขยะ การผลิตเห็ดป่าครบวงจร และปลูกข้าววันแม่เก็บข้าววันพ่อ)		
3 ครั้ง ขึ้นไป (โครงการวิจัยสตอเบอร์รี่ กิจกรรมปลูกข้าว และการเกี่ยวข้าว)		

สำหรับลักษณะทางจิตวิทยาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่ออาชีพเกษตรกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 3.50) โดยเมื่อพิจารณารายเป็นประเด็น พบว่า อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่สุจริต ค่อนข้างมีอิสระ และเป็นอาชีพที่น่าภาคภูมิใจ มีเกียรติ ควรแก่การยกย่องและชื่นชม เป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.36 4.00 และ 3.82 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างเพียงเล็กน้อยมองว่าอาชีพเกษตรกรรมได้รับความนิยมน้อย และส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.04 และ 3.12) (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ลักษณะทางจิตวิทยาด้านทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือ
ตอนบน

ข้อความเกี่ยวกับ อาชีพเกษตรกรรม	ระดับทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม					\bar{x}	SD	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. เป็นอาชีพที่มีความ มั่นคง	44 (11.90)	105 (28.40)	133 (35.90)	77 (20.80)	11 (3.00)	3.25	1.012	ปานกลาง
2. เป็นอาชีพที่ทำให้มี รายได้เพียงพอกับ ครอบครัวท่าน	44 (11.90)	99 (26.80)	141 (38.10)	62 (16.80)	24 (6.50)	3.21	1.063	ปานกลาง
3. เป็นอาชีพที่น่า ภาคภูมิใจ มีเกียรติ ควรแก่การยกย่อง และชื่นชม	122 (33.00)	105 (28.40)	101 (27.30)	37 (10.00)	5 (1.40)	3.82	1.046	มาก
4. เป็นอาชีพที่ค่อนข้าง มีอิสระ	161 (43.50)	107 (28.90)	56 (15.10)	32 (8.60)	14 (3.80)	4.00	1.130	มาก
5. เป็นอาชีพที่ได้รับ ความนิยม	26 (7.00)	75 (20.30)	178 (41.80)	68 (18.40)	23 (6.20)	3.04	0.958	ปานกลาง
6. เป็นอาชีพที่มี ความก้าวหน้า	37 (10.00)	99 (26.80)	159 (43.00)	59 (15.90)	16 (4.30)	3.22	0.976	ปานกลาง
7. เป็นอาชีพที่เสี่ยงต่อ สุขภาพจากการใช้ สารเคมี	99 (26.80)	95 (25.70)	97 (26.20)	59 (15.90)	20 (5.40)	3.52	1.197	มาก

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ข้อความเกี่ยวกับ อาชีพเกษตรกรรม	ระดับทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม					\bar{x}	SD	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
8. เป็นอาชีพที่สุจริต	228 (61.60)	76 (20.50)	51 (13.80)	2 (0.50)	13 (3.50)	4.36	0.981	มาก
9. เป็นอาชีพที่ส่งผล กระทบเชิงลบต่อ สิ่งแวดล้อม	54 (14.60)	74 (20.00)	145 (39.20)	55 (14.90)	42 (11.40)	3.12	1.173	ปานกลาง
10. เป็นอาชีพที่ทำให้ ท่านอยู่ดีกินดี	84 (22.70)	86 (23.20)	130 (35.10)	56 (15.10)	14 (3.80)	3.46	1.112	ปานกลาง
รวม						3.50	1.065	ปานกลาง

เมื่อพิจารณาถึงแรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตรในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม หลังจบการศึกษา พบแรงจูงใจอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.51) โดยเมื่อพิจารณาจากประเด็นที่มีแรงจูงใจสูง 3 ประเด็นแรก พบ ประเด็นด้านการได้รับแรงบันดาลใจการเป็นเจ้าของกิจการด้านการเกษตรจากอาจารย์ผู้สอน ด้านการได้รับความรู้ ทักษะด้านต่างๆ ทางเกษตรที่ได้จากการเรียนการสอน และด้านการได้ลงมือทำการเกษตรจริงในรายวิชาต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.59 3.57 และ 3.53 ตามลำดับ) ในขณะที่การเป็นตัวอย่างเป็นกรณีศึกษาในการเป็นเกษตรกรควบคู่กับการสอนหนังสือของอาจารย์สามารถจูงใจกลุ่มตัวอย่างได้น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.34) (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ลักษณะทางจิตวิทยาด้านแรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตรของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน

ข้อความเกี่ยวกับ แรงจูงใจจากอาจารย์ ผู้สอนและหลักสูตร	ระดับการจูงใจในอาชีพเกษตรกรรม					\bar{x}	SD	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. การได้รับความรู้ ทักษะด้านต่างๆ ทาง การเกษตรที่ได้จาก การเรียนการสอน	78 (21.10)	110 (29.70)	141 (38.10)	28 (7.60)	13 (3.50)	3.57	1.016	มาก
2. การได้รับแรงบันดาลใจ ในการเป็นเจ้าของ กิจการด้านการเกษตร จากอาจารย์ผู้สอน	98 (24.10)	111 (30.00)	115 (31.10)	40 (10.80)	15 (4.10)	3.59	1.089	มาก
3. อาจารย์ผู้สอนเป็น ตัวอย่างหนึ่งในการ เป็นเกษตรกรควบคู่ กับการสอนหนังสือ	58 (15.70)	104 (28.10)	132 (35.70)	56 (15.10)	20 (5.40)	3.34	1.080	ปานกลาง
4. การลงมือทำ การเกษตรจริงใน รายวิชาต่างๆ	79 (21.40)	110 (29.70)	123 (33.20)	43 (11.60)	15 (4.10)	3.53	1.075	มาก
5. การศึกษาดูงานนอก สถานที่ด้าน การเกษตรที่ประสบ ผลสำเร็จ	83 (22.40)	107 (28.90)	112 (30.30)	54 (14.60)	14 (3.80)	3.52	1.105	มาก
รวม						3.51	1.073	มาก

ผลการศึกษาด้านการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จักในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 3.30) โดยความมีอิสระด้านเวลา ความสุข และระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าของเพื่อนและคนรู้จักที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้น สามารถชักจูงกลุ่มตัวอย่างได้มากที่สุด 3 ลำดับแรก (ค่าเฉลี่ย 3.65 3.37 และ 3.33

ตามลำดับ) ในขณะที่การชักจูงของเพื่อนและคนรู้จักเพื่อให้ท่านมาประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้น สามารถทำได้น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.09) (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 ลักษณะทางจิตวิทยาด้านการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จักของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

ข้อความเกี่ยวกับการ ชักจูงจากเพื่อน และคนรู้จัก	ระดับการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก					\bar{x}	SD	แปล ผล
	ในอาชีพเกษตรกรรม							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. การชักจูงจากเพื่อน และคนรู้จักให้ท่านมา ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมหลัง สำเร็จการศึกษา	30 (8.10)	280 (21.60)	174 (47.00)	66 (17.80)	20 (5.40)	3.09	0.964	ปานกลาง
2. เพื่อนและคนรู้จัก ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมแล้ว ประสบผลสำเร็จ	33 (8.90)	108 (29.20)	169 (45.70)	47 (12.70)	13 (3.50)	3.27	0.919	ปานกลาง
3. การประสบความสำเร็จ ด้านรายได้จากการ ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมของเพื่อน และคนรู้จัก	36 (9.70)	100 (27.00)	168 (45.40)	58 (15.70)	8 (2.20)	3.26	0.914	ปานกลาง
4. การมีความสุขจากการ ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม อยู่อย่าง พอเพียงของเพื่อน และคนรู้จัก	48 (13.00)	110 (29.70)	155 (41.90)	45 (12.20)	12 (3.20)	3.37	0.966	ปานกลาง
5. ความมีอิสระด้านเวลา จากการประกอบ อาชีพเกษตรกรรมของ เพื่อนและคนรู้จัก	83 (22.40)	109 (29.50)	148 (40.00)	24 (6.50)	6 (1.60)	3.65	0.952	มาก

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ข้อความเกี่ยวกับการ ชักจูงจากเพื่อน และคนรู้จัก	ระดับการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ในอาชีพเกษตรกรรม					\bar{x}	SD	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	6. คนรู้จักที่ประกอบ อาชีพเกษตรกรรม หลายคนเรียนจบ ปริญญาตรี หรือสูง กว่า	44 (11.90)	102 (27.60)	170 (45.90)	39 (10.50)			
7. การได้ทราบว่า ครอบครัวของเพื่อน และคนรู้จักที่ประกอบ อาชีพเกษตรกรรมมี เงินออม ไม่มีหนี้สิน จากการประกอบ อาชีพเกษตรกรรม	46 (12.40)	77 (20.80)	168 (45.40)	43 (11.60)	36 (9.70)	3.15	1.092	ปานกลาง
รวม						3.30	0.966	ปานกลาง

ตอนที่ 2 การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.53) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่าย ผลผลิตทางการเกษตร และด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร เป็นเหตุให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา อยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.77 3.57 และ 3.64 ตามลำดับ) มีเพียงด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรมเท่านั้นที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 3.18) (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 ระดับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบนในภาพรวม

การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม	\bar{x}	SD	ระดับการตัดสินใจ
1. ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร	3.77	0.922	มาก
2. ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม	3.18	0.877	ปานกลาง
3. ความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร	3.57	0.851	มาก
4. ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร	3.64	0.900	มาก
รวม	3.53	0.948	มาก

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบระดับการตัดสินใจในระดับ “มาก” ในทุกประเด็น ได้แก่ ความทันสมัยของเทคโนโลยี การลดการใช้แรงงานผลผลิตที่ได้จากการเกษตรมีคุณภาพสูง สามารถผลิตได้ในปริมาณมาก และผลผลิตได้มาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย 3.77 3.74 3.77 3.74 และ 3.73 ตามลำดับ) (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร

ข้อความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร	ระดับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม					\bar{x}	SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. เทคโนโลยีที่ทันสมัยด้านการเกษตรทำให้ท่านอยากประกอบอาชีพเกษตรกรรม	69 (18.60)	136 (36.80)	136 (36.80)	23 (6.20)	6 (1.60)	3.77	0.922	มาก
2. เทคโนโลยีที่ทันสมัยด้านการเกษตรทำให้ท่านไม่ต้องลงแรงมากในการทำการเกษตร	87 (23.50)	142 (38.40)	116 (31.40)	19 (5.10)	6 (1.60)	3.74	0.877	มาก

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ข้อความเกี่ยวกับ ความก้าวหน้าด้าน เทคโนโลยีทางการเกษตร	ระดับการตัดสินใจประกอบอาชีพ					\bar{x}	SD	แปล ผล
	เกษตรกรรม							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
3. เทคโนโลยีทำให้ผล ผลิตทางการเกษตรมี คุณภาพสูง	78 (21.10)	138 (37.30)	140 (37.80)	7 (1.90)	7 (1.90)	3.77	0.851	มาก
4. เทคโนโลยีทำให้ได้ผล ผลิตทางการเกษตรใน ปริมาณมาก	77 (20.80)	149 (40.30)	132 (35.70)	6 (1.60)	6 (1.60)	3.74	0.900	มาก
5. เทคโนโลยีทำให้ผล ผลิตได้มาตรฐานใน ทุกระดับ	85 (23.00)	130 (35.10)	132 (35.70)	20 (5.40)	3 (0.80)	3.73	0.892	มาก
รวม						3.77	0.922	มาก

ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม พบระดับการตัดสินใจในระดับ “ปานกลาง” ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การมีรายได้ที่แน่นอน ลงทุนต่ำรายได้สูง มีรายได้แม้ในสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทั้งในและต่างประเทศ และความสามารถในการเลือกปลูกตามฤดูกาล (ค่าเฉลี่ย 3.16 2.80 3.14 3.36 และ 3.44 ตามลำดับ) (ตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม

ข้อความเกี่ยวกับ รายได้จากอาชีพ เกษตรกรรม	ระดับการตัดสินใจประกอบอาชีพ					\bar{x}	SD	แปล ผล
	เกษตรกรรม							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. อาชีพเกษตรกรรม สามารถสร้างรายได้ ที่แน่นอน	38 (10.30)	93 (25.10)	148 (40.00)	72 (19.50)	19 (5.10)	3.16	1.020	ปานกลาง

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ข้อความคำถามเกี่ยวกับ รายได้จากอาชีพ เกษตรกร	ระดับการตัดสินใจประกอบอาชีพ					\bar{x}	SD	แปล ผล
	เกษตรกร							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
2. อาชีพเกษตรกรลงทุน ต่ำ แต่มีรายได้สูง	17 (4.60)	72 (19.50)	154 (41.10)	74 (20.00)	53 (14.30)	2.80	1.056	ปานกลาง
3. อาชีพเกษตรกร ก่อให้เกิดรายได้แม้ใน สภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ เช่น สภาวะโควิด-19	44 (11.90)	89 (24.10)	143 (38.60)	63 (17.00)	31 (8.40)	3.14	1.098	ปานกลาง
4. ผลผลิตทางการเกษตร ส่งจำหน่ายได้ทั้งใน ประเทศและ ต่างประเทศ ก่อให้เกิด รายได้หลายทาง	56 (15.10)	104 (28.10)	142 (38.40)	55 (14.90)	13 (3.50)	3.36	1.022	ปานกลาง
5. รายได้ที่ได้จากการทำ การเกษตรเป็นไปตาม ฤดูกาล ดังนั้นสามารถ เลือกปลูกพืชที่ ก่อให้เกิดรายได้ตลอด ทั้งปีทุกฤดูกาล	59 (15.90)	112 (33.30)	140 (37.80)	50 (13.50)	9 (2.40)	3.44	0.992	ปานกลาง
รวม						3.18	1.037	ปานกลาง

ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร พบการตัดสินใจอยู่ในระดับ “มาก” 4 ประเด็น ได้แก่ ช่องทางการจัดจำหน่ายมีมาก ความนิยมของตลาดออนไลน์ การมีตัวแทนจัดจำหน่าย และผลผลิตทางการเกษตรสามารถจำหน่ายได้ในทุกมาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย 3.59 3.65 3.62 และ 3.55 ตามลำดับ) โดยการผลิตตามคำสั่งซื้อนั้นกลุ่มตัวอย่างมีการตัดสินใจอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 3.42) (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 30 การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือ
ตอนบน ต่อด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร

ข้อความเกี่ยวกับความ หลากหลายของช่อง ทางการจัดจำหน่าย ผลผลิตทางการเกษตร	ระดับการตัดสินใจประกอบอาชีพ เกษตรกรรม					\bar{x}	SD	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ผลผลิตทางการเกษตร สามารถจำหน่ายได้ หลายช่องทาง	65 (17.60)	126 (34.10)	146 (39.50)	30 (8.10)	3 (0.80)	3.59	0.897	มาก
2. การตลาดแบบ ออนไลน์ได้รับความนิยม มากแก่ผู้บริโภค รวมถึงผลผลิตทาง การเกษตร	75 (20.30)	133 (35.90)	122 (33.00)	36 (9.70)	4 (1.10)	3.65	0.947	มาก
3. เกษตรกรไม่ จำเป็นต้องเป็นผู้ จำหน่ายผลผลิตเอง โดยมีผู้รับซื้อถึงที่หรือ มีนายหน้าเป็นผู้จัด จำหน่าย	64 (17.30)	142 (38.40)	128 (34.60)	30 (8.10)	6 (1.60)	3.62	0.919	มาก
4. ผลผลิตทางการเกษตร สามารถผลิตตามคำสั่ง ซื้อได้	52 (14.10)	117 (31.60)	144 (38.90)	48 (13.00)	9 (2.40)	3.42	0.966	ปานกลาง
5. ผลผลิตทางการเกษตรมี ช่องทางการจัดจำหน่าย ทุกระดับคุณภาพของ สินค้า เช่น สินค้าที่ได้ มาตรฐาน หรือสินค้าไม่ได้ มาตรฐาน	60 (16.20)	126 (34.10)	150 (40.50)	27 (7.30)	7 (1.90)	3.55	0.913	มาก
รวม						3.57	0.928	มาก

ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร พบ 4 ประเด็นหลักในการตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ ความสามารถในการขยายผลสู่อาชีพอื่น การถ่ายทอดและส่งต่ออาชีพให้กับลูกหลาน การไม่ข้อจำกัดในการขายผลผลิตเพียงอย่างเดียว และสามารถเชื่อมโยงไปสู่ธุรกิจอื่นๆ ได้จากอาชีพเกษตรกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.65 3.75 3.78 และ 3.65 ตามลำดับ) โดยการไม่มีข้อจำกัดด้านการลงทุน คือ การมีทุนมากหรือทุนน้อยก็สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ เป็นเพียงประเด็นเดียวที่กลุ่มตัวอย่างมีการตัดสินใจในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 3.35)

ตารางที่ 31 การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ด้านความเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร

ข้อความเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร	ระดับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม					\bar{x}	SD	แปลผล
	ระดับการตัดสินใจประกอบอาชีพ							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. การเป็นเจ้าของกิจการด้านการเกษตรไม่มีข้อจำกัดด้านการลงทุน	50 (13.50)	95 (25.70)	170 (45.90)	45 (12.20)	10 (2.70)	3.35	0.952	ปานกลาง
2. ปัจจุบันอาชีพเกษตรกรรมสามารถขยายผลต่ออาชีพอื่นได้	87 (23.50)	100 (27.00)	154 (41.60)	26 (7.00)	3 (0.80)	3.65	0.942	มาก
3. การเป็นเจ้าของกิจการเกษตรสามารถถ่ายทอดให้ลูกหลานได้	96 (25.90)	112 (30.30)	139 (37.60)	21 (5.70)	2 (0.50)	3.75	0.923	มาก
4. เจ้าของธุรกิจเกษตรไม่จำเป็นต้องขายผลผลิตทางการเกษตรเพียงอย่างเดียว	81 (21.90)	124 (33.50)	136 (36.80)	25 (6.80)	4 (1.10)	3.68	0.925	มาก
5. เจ้าของธุรกิจเกษตรสามารถเชื่อมโยงไปสู่ธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องได้	96 (25.90)	114 (30.80)	135 (36.50)	23 (6.20)	2 (0.50)	3.75	0.929	มาก
รวม						3.64	0.934	มาก

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ในงานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ จำนวน 14 ตัวแปร ได้แก่ เพศ ชั้นปีการศึกษา อายุ อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร รายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตร สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก การเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่สาขาวิชาจัดขึ้น ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร และด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร ด้วยวิธี Chi-square (ตารางที่ 32 – 36) ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร พบ 8 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 คือ อาชีพบิดา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก การเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่สาขาวิชาจัดขึ้น ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ในขณะที่ตัวแปรอีก 6 ตัวแปร ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน คือ เพศ ชั้นปีการศึกษา อายุ อาชีพมารดา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตร และสภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร สามารถอธิบายได้ดังนี้

อาชีพบิดา มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 197.906$, $p = 0.029$) กล่าวคือ อาชีพของบิดาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้จากการพูดคุยกับกลุ่มตัวอย่างทำให้พบว่าอาชีพของบิดาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มได้

กล่าวว่าบิดาใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรเข้ามาช่วยทำเกษตรกรรม จึงทำให้นักศึกษามีความมั่นใจว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้ในอาชีพเกษตรกรรมสามารถทนุ่แรงและลดค่าใช้จ่ายด้านแรงงานได้

รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 749.383$, $p = 0.000$) กล่าวคือ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มตัวอย่างทำให้ทราบว่ารายได้เฉลี่ยจากการทำการเกษตรของครอบครัวเพียงพอต่อการดำรงชีวิต จึงทำให้นักศึกษามีความมั่นใจได้ว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้นมีรายได้ที่สามารถประกอบอาชีพได้ต่อไปในอนาคต

ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 1858.967$, $p = 0.000$) กล่าวคือ ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีความรู้ทางเทคโนโลยีทางการเกษตรนั้น สามารถสร้างความมั่นใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมให้แก่กลุ่มตัวอย่างหลังสำเร็จการศึกษาได้เป็นอย่างดี

การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก และการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่สาขาวิชาจัดขึ้น มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 51.523$ และ 54.437 , $p = 0.000$ และ $p = 0.000$) กล่าวคือ การเข้าร่วมกิจกรรมทั้งจากภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยของกลุ่มตัวอย่างส่งผลต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้การเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างทั้งจากหน่วยงานภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยนั้นอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างได้เปิดโลกทัศน์เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเกษตรมากขึ้น มีความรู้เพิ่มเติม มีประสบการณ์ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในอนาคตมากขึ้น

ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 2134.849$, $p = 0.000$) กล่าวคือ การมีทัศนคติที่ดีด้านการเกษตรส่งผลต่อการตัดสินใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มตัวอย่างบาง

กลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมค่อนข้างไม่ดี เช่น รายได้น้อย มีความยากลำบาก เป็นต้น เนื่องจากหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างสำเร็จการศึกษาแล้วในปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างมีโอกาสที่จะเลือกประกอบอาชีพอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนมามีมากขึ้น ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยจึงมีโอกาสที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา

แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 797.289, p = 0.000$) กล่าวคือ แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาได้เช่นกัน ทั้งนี้การได้รับรู้ว่าอาจารย์ผู้สอนเป็นตัวอย่างที่ดีในการเป็นเกษตรกรควบคู่กับการสอนหนังสือ เป็นสาเหตุสำคัญที่สามารถจูงใจให้กลุ่มตัวอย่างสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเช่นเดียวกับอาจารย์ผู้สอนก็เป็นได้

การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 1460.549, p = 0.000$) กล่าวคือ เพื่อนและคนรู้จักอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จได้เช่นกัน ทั้งนี้การชักชวนจากเพื่อนและการเห็นคนรู้จักที่ประสบความสำเร็จในอาชีพเกษตรกรรมจากการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรที่ทันสมัย ถือเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้

ตารางที่ 32 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร

ตัวแปร	Chi-square	df	p-value
เพศ	14.994	18	0.662
ชั้นปีการศึกษา	14.482	18	0.697
อายุ	89.472	72	0.080
อาชีพบิดา	197.906	162	0.029*
อาชีพมารดา	171.517	162	0.289
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร	749.383	612	0.000**

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ตัวแปร	Chi-square	df	p-value
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตร	799.816	810	0.594
สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว	96.535	108	0.777
ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร	1858.967	1404	0.000**
การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก	51.523	36	0.045*
การเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่ สาขาวิชาจัดขึ้น	54.437	36	0.025*
ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม	2134.849	558	0.000**
แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร	797.289	342	0.000**
การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก	1460.549	486	0.000**

หมายเหตุ: * $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

3.2 ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม พบ 8 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 คือ อายุ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร รายได้เฉลี่ยนอกเหนือจากการทำการเกษตร สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ในขณะที่ตัวแปรอีก 6 ตัวแปร ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน คือ เพศ ชั้นปีการศึกษา อาชีพบิดา อาชีพมารดา การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก และการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่สาขาวิชาจัดขึ้น โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรมสามารถอธิบายได้ดังนี้

อายุ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ในด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 98.291, p = 0.044$) กล่าวคือ อายุ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ ในปัจจุบันอาชีพเกษตรกรรมสามารถสร้างรายได้มากมาย ด้วยการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในช่องทางที่หลากหลาย และกระแสการรัก

สุขภาพด้วยการกินอาหารเกษตรอินทรีย์ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างหันมาสนใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม หลังสำเร็จการศึกษาได้

รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร และรายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 946.306$ และ 1045.707 , $p = 0.000$ และ 0.000) กล่าวคือ รายได้เฉลี่ยจากการทำการเกษตร และรายได้เฉลี่ยนอกเหนือจากการทำการเกษตรของครอบครัว เป็นสองปัจจัยที่ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้จากการพูดคุยกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า รายได้จากการทำการเกษตรนั้นถือเป็นรายได้หลักของครอบครัว ประกอบกับการมีรายได้เสริมนอกภาคการเกษตรเป็นรายได้ที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตของครอบครัว

สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 160.629$, $p = 0.003$) กล่าวคือ สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัวเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้จากการเก็บข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเองในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่งผลให้ไม่เกิดต้นทุนในการเช่าพื้นที่ทำการเกษตรจึงทำให้ได้รายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของครอบครัวอยู่ในปริมาณที่สูงเพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ

ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 1598.717$, $p = 0.018$) กล่าวคือ ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อว่าการมีความรู้เฉพาะทางหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านการเกษตรอย่างใดอย่างหนึ่งสามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรเฉพาะทางที่สร้างรายได้ให้กับตนเองได้ในปริมาณที่มาก

ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 1350.221$, $p = 0.000$) กล่าวคือ นักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรมอาจมีแนวคิดในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอยู่แล้ว โดยไม่คำนึงถึงรายได้ ทั้งนี้อาจ

เป็นพื้นฐานทางครอบครัวที่ทำการเกษตรอยู่แล้ว และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพื่อเป็นการสืบทอดอาชีพดั้งเดิมของครอบครัวและบรรพบุรุษ

แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 923.092, p = 0.000$) กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าการได้รับรู้ว่าอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรประกอบอาชีพเสริมเป็นเกษตรกร สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวนั้น สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับตนเองในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาได้ดี

การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 1298.656, p = 0.000$) กล่าวคือ เพื่อนและคนรู้จักของกลุ่มตัวอย่างสามารถชักจูงกลุ่มตัวอย่างนั้นไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ โดยจากข้อมูลเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพื่อนและคนรู้จักนั้นประสบผลสำเร็จในการทำการเกษตร มีรายได้สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ไม่มีหนี้สิน จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างสนใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา

ตารางที่ 33 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม

ตัวแปร	Chi-square	df	p-value
เพศ	24.398	19	0.181
ชั้นปีการศึกษา	15.649	19	0.681
อายุ	98.291	76	0.044*
อาชีพบิดา	177.956	171	0.342
อาชีพมารดา	201.369	171	0.056
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร	946.306	646	0.000**
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตร	1045.707	855	0.000**
สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว	160.629	114	0.003**
ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร	1598.717	1482	0.018*
การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก	40.443	38	0.363

ตารางที่ 33 (ต่อ)

ตัวแปร	Chi-square	df	p-value
การเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่สาขาวิชาจัดขึ้น	49.157	38	0.106
ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม	1350.221	589	0.000**
แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร	923.092	361	0.000**
การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก	1298.656	531	0.000**

หมายเหตุ: * $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

3.3 ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร พบ 5 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 คือ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ในขณะที่ตัวแปรอีก 9 ตัวแปร ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน คือ เพศ ชั้นปีการศึกษา อายุ อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตร สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก และการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่สาขาวิชาจัดขึ้น โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร สามารถอธิบายได้ดังนี้

รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 1201.712$, $p = 0.000$) กล่าวคือ รายได้ของครอบครัวจากการทำการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างนั้นสามารถจูงใจให้กลุ่มตัวอย่างสนใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาได้ ทั้งนี้รายได้จากการทำการเกษตรของครอบครัวนั้นเกิดจากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรในหลายช่องทาง เช่น จำหน่ายเองโดยตรง หรือส่งจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง และยังสามารถจำหน่ายผ่านระบบออนไลน์ได้อีกด้วย จึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้จูงใจกลุ่มตัวอย่างหันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา

ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตร หลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 1696.014$, $p = 0.000$) กล่าวคือ การมีความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตรนั้น ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม หลังสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้การมีความรู้เฉพาะทางหรือเชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่งทางการเกษตรจำเป็นที่จะต้องมีความรู้และข้อมูลด้านการจัดจำหน่ายที่หลากหลายเช่นเดียวกัน ถึงจะเป็นปัจจัยที่ชักจูงให้กลุ่มตัวอย่างหันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา

ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 1942.577$, $p = 0.000$) กล่าวคือ ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมที่ดีส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา โดยที่กลุ่มตัวอย่างเห็นช่องทางที่หลากหลายในการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรแม้ในสภาวะวิกฤตโควิด-19 ในปัจจุบัน ก็ยังสามารถจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่องทางการจัดจำหน่ายด้วยระบบออนไลน์

แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 949.815$, $p = 0.000$) กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างได้รับแรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตรส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้อาจารย์ผู้สอนที่ทำการเกษตรควบคู่ไปกับการสอนสามารถชี้แนะแนวทางของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรให้กับนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตร หลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 1496.831$, $p = 0.000$) กล่าวคือ การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จักของกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมอยู่แล้วสามารถชักจูงให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาได้ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างบางกลุ่ม พบว่าเพื่อนและคนรู้จักที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมอยู่แล้วย่อมมีช่องทางในการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรที่หลากหลาย และคนรู้จักบางรายก็ยังคงเป็นผู้รับซื้อผลผลิตทางการเกษตรอีกด้วย ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นใจในการทำเกษตรเนื่องจากมีช่องทางการจัดจำหน่ายที่แน่นอน

ตารางที่ 34 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จ การศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร

ตัวแปร	Chi-square	df	p-value
เพศ	20.591	19	0.360
ชั้นปีการศึกษา	16.537	19	0.621
อายุ	78.791	76	0.391
อาชีพบิดา	189.197	171	0.162
อาชีพมารดา	192.724	171	0.122
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร	1201.712	646	0.000**
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตร	804.943	855	0.889
สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว	111.617	114	0.546
ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร	1696.014	1482	0.000**
การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก	31.219	38	0.774
การเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่ สาขาวิชาจัดขึ้น	53.108	38	0.053
ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม	1942.577	589	0.000**
แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร	949.815	361	0.000**
การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก	1496.831	513	0.000**

หมายเหตุ: * $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

3.4 ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร พบ 8 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 คือ อายุ อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ในขณะที่ตัวแปรอีก 6 ตัวแปร ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน คือ เพศ ชั้นปีการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตร สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงาน

ภายนอก และการเข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่สาขาวิชาจัดขึ้น โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรสามารถอธิบายได้ดังนี้

อายุ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 98.021$, $p = 0.004$) กล่าวคือ วัย หรืออายุส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ในอนาคตของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ การเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรนั้น ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจรวมถึงประสบการณ์ในการทำงานด้านเกษตรมาพอสมควร อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาซึ่งอยู่ในวัยเรียนยังไม่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างตระหนักถึงวัยที่เหมาะสมในการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร

อาชีพบิดา และอาชีพมารดา มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 187.937$ และ 228.507 , $p = 0.008$ และ 0.000) กล่าวคือ อาชีพของบิดาและมารดา ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบิดาและมารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีประสบการณ์การประกอบอาชีพทางการเกษตรมาเป็นเวลานาน มีความรู้และมีเครือข่ายด้านช่องทางการจัดจำหน่ายหลากหลาย ซึ่งอาจส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความคิดที่จะสืบต่ออาชีพทางการเกษตรต่อจากครอบครัว

รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 706.925$, $p = 0.000$) กล่าวคือ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตรส่งผลต่อกลุ่มตัวอย่างในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมาเป็นเวลานาน อีกทั้งครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างบางรายยังเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรอีกด้วย ทำให้มีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในปริมาณที่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตและการออม ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ความรู้เฉพาะทางด้านเกษตร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 1548.905$, $p = 0.000$) กล่าวคือ การมีความรู้เฉพาะ

ทาง หรือความเชี่ยวชาญอย่างใดอย่างหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ในอนาคตของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้จากการพูดคุยกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าการมีความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตรในประเด็นที่หลากหลายนั้นจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร

ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตร หลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญ ($\chi^2 = 1575.019, p = 0.000$) กล่าวคือ ทัศนคติทางการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรมด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาในอนาคต ทั้งนี้ การมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรนั้น อาจส่งผลสำคัญในการประกอบอาชีพทางการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างก็เป็นได้ โดยกลุ่มตัวอย่างบางรายกล่าวว่า การเป็นเจ้าของกิจการหรือผู้ประกอบการทางการเกษตรนั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการเช่น ความรู้ การลงทุน ประสบการณ์ เป็นต้น

แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 933.435, p = 0.000$) กล่าวคือ แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตรเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาในอนาคต ทั้งนี้ การเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรของอาจารย์ผู้สอนบางท่านทำให้กลุ่มตัวอย่างได้ศึกษาเรียนรู้ และมีต้นแบบในการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร ทำให้เกิดแรงจูงใจในการอยากเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างเช่นเดียวกับอาจารย์ผู้สอน

การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตร หลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 1155.562, p = 0.000$) กล่าวคือ เพื่อนและคนรู้จักที่สามารถชักจูงให้กลุ่มตัวอย่างหันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ ทั้งนี้ เพื่อนและคนรู้จักที่เป็นแบบอย่างในความสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร ทำให้กลุ่มตัวอย่างได้เห็นแนวทางและลู่ทางในการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรที่สามารถพัฒนาสินค้าเกษตรของตนและของชุมชน หรือแม้กระทั่งพัฒนาพื้นที่การเกษตรของตนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชนได้

ตารางที่ 35 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จ การศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้านการเป็นผู้ประกอบการทาง การเกษตร

ตัวแปร	Chi-square	df	p-value
เพศ	13.860	16	0.609
ชั้นปีการศึกษา	23.344	16	0.105
อายุ	98.021	64	0.004**
อาชีพบิดา	187.937	144	0.008*
อาชีพมารดา	228.507	144	0.000**
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร	706.925	544	0.000**
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตร	722.178	720	0.470
สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว	90.889	96	0.628
ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร	1548.905	1248	0.000**
การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก	26.237	32	0.753
การเข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่ สาขาวิชาจัดขึ้น	25.410	32	0.789
ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม	1575.019	496	0.000**
แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร	933.435	304	0.000**
การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก	1155.562	432	0.000**

หมายเหตุ: * $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

3.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของ นักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ในภาพรวม พบ 7 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ได้แก่ อาชีพบิดา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำ การเกษตร รายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตร ความรู้เฉพาะทางด้าน การเกษตร ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร และการชักจูงจาก เพื่อนและคนรู้จัก ในขณะที่ตัวแปรอีก 7 ตัวแปร ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพ เกษตรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน คือ เพศ ชั้นปีการศึกษา อายุ

อาชีพมารดา สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก และการเข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่สาขาวิชาจัดขึ้น โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ในภาพรวมสามารถอธิบายได้ดังนี้

อาชีพบิดา มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 1073.638$, $p = 0.000$) กล่าวคือ อาชีพบิดาส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ จากข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด พบว่าครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักอยู่แล้ว ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์และมีความผูกพันกับอาชีพด้านการเกษตร อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างบางรายยังกล่าวอีกว่าจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาเพราะเป็นการสืบทอดอาชีพของครอบครัว

รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร และรายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 3330.133$ และ 4249.522 , $p = 0.000$ และ 0.000) กล่าวคือ รายได้เฉลี่ยจากการทำการเกษตรและนอกภาคเกษตรส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง พบว่า ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักและมีอาชีพเสริมอื่นๆ ซึ่งมีรายได้ที่สามารถใช้เลี้ยงครอบครัวอย่างเพียงพอและเหลือสำหรับการออม จึงอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมเช่นเดียวกันกับครอบครัวหลังสำเร็จการศึกษาก็เป็นได้

ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 7131.427$, $p = 0.000$) กล่าวคือ ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตรนั้นส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ จากการพูดคุยในประเด็นนี้กับจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างนั้นสามารถสร้างความมั่นใจให้แก่กลุ่มตัวอย่างในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาในอนาคต

ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 5187.896$, $p = 0.000$) กล่าวคือ ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมของกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้ ทัศนคติ ความชอบ ความชอบส่วน

บุคคล หรือความเชื่อ เกี่ยวกับอาชีพเกษตรกรรมนั้นมีอิทธิพลมากต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 3445.312$, $p = 0.000$) กล่าวคือ แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด กล่าวว่าการได้รับรู้ ได้รับทราบ และได้รับแรงบันดาลใจจากอาจารย์ผู้สอนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นประเด็นสำคัญอีกหนึ่งประการที่อาจทำให้กลุ่มตัวอย่างนั้นสนใจมาประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา

การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 4137.412$, $p = 0.000$) กล่าวคือ การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จักนั้นส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ การประสบผลสำเร็จจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของเพื่อนและคนรู้จัก เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างนั้นสนใจและมีโอกาสในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาเช่นเดียวกันกับเพื่อนและคนรู้จักก็เป็นได้

ตารางที่ 36 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ในภาพรวม

ตัวแปร	Chi-square	df	p-value
เพศ	80.283	77	0.377
ชั้นปีการศึกษา	66.253	77	0.804
อายุ	315.402	308	0.373
อาชีพบิดา	1073.638	693	0.000**
อาชีพมารดา	719.419	693	0.236
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร	3330.133	2618	0.000**
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตร	4249.522	3465	0.000**
สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว	404.713	462	0.974
ความรู้เฉพาะทางด้านเกษตร	7131.427	6006	0.000**

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ตัวแปร	Chi-square	df	p-value
การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก	115.880	154	0.990
การเข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่ สาขาวิชาจัดขึ้น	144.959	154	0.687
ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม	5187.896	2387	0.000**
แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร	3445.312	1463	0.000**
การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก	4137.412	2079	0.000**

หมายเหตุ: * $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

ตอนที่ 4 องค์ประกอบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา เกษตร ภาคเหนือตอนบน

การวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ประเภทการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อหาค่า Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) และ Bartlett's Test of Sphericity ของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร และด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร มีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

df	แทน ชั้นของความเป็นอิสระ
KMO	แทน ค่าที่ใช้ตรวจสอบความเหมาะสมในการใช้เทคนิค
Eigen	แทน ค่าความแปรปรวนของตัวแปร
p-value	แทน ความน่าจะเป็นสำหรับบอกค่านัยสำคัญทางสถิติ
% of Variance	แทน ค่าร้อยละของความแปรปรวน
*	แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
องค์ประกอบที่ 1	แทน ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร

องค์ประกอบที่ 2	แทน ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม
องค์ประกอบที่ 3	แทน ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร
องค์ประกอบที่ 4	แทน ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร

การตรวจสอบความเหมาะสมโดยใช้ค่า Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) และ Bartlett's Test of Sphericity พบว่า ค่า KMO มีค่าเท่ากับ 0.938 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลชุดนี้มีความเหมาะสมในการใช้เทคนิค Factor Analysis อยู่ในเกณฑ์ดีมาก (Kaiser and Rice, 1974.) และ Bartlett's Test of Sphericity ค่าสถิติทดสอบ Chi-square เท่ากับ 7511.974 และค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั้นหมายความว่า ทั้ง 20 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 จึงมีความเหมาะสมในการใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป (ตารางที่ 37)

ตารางที่ 37 การตรวจสอบความเหมาะสมโดยใช้ค่า Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) และ Bartlett's Test of Sphericity

องค์ประกอบในการตัดสินใจ	KMO	Chi-square	df	p-value
ตัวแปร 20 ตัว	0.938	7511.974	190	0.000**

หมายเหตุ: * $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ ใน 4 ด้าน ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Accumulative Percentage of Variance) ของการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) มากกว่า 1 ขึ้นไป มีจำนวน 4 ค่า แสดงว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน จัดได้เป็น 4 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาค่าร้อยละของความแปรปรวนและค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวนทั้ง 4 องค์ประกอบ สามารถอธิบายการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ได้ร้อยละ 79.620 (ตารางที่ 38)

ตารางที่ 38 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Accumulative Percentage of Variance) ของแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร	ค่าร้อยละของความแปรปรวน	ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน	จำนวนตัวแปรในองค์ประกอบ
1	11.487	57.433	57.433	5
2	2.206	11.030	68.462	5
3	1.232	6.158	74.621	5
4	1.000	4.999	79.620	5

การพิจารณาองค์ประกอบจากค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) ต้องมีค่ามากกว่า 1 ขึ้นไป มีตัวแปรในองค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และตัวแปรแต่ละตัวต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) เท่ากับ 0.3 ขึ้นไป จึงได้องค์ประกอบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน จำนวน 4 องค์ประกอบ ซึ่งได้แก่ ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร และด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร ดังแสดงในตารางที่ 39 – 42 ดังต่อไปนี้

จากตารางที่ 39 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร อยู่ที่ 0.791 ถึง 0.874 โดยตัวแปรที่สามารถอธิบายด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร สูงสุด คือ เทคโนโลยีทำให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรในปริมาณมาก รองลงมาคือ เทคโนโลยีทำให้ผลผลิตได้มาตรฐานในทุกระดับ และเทคโนโลยีทำให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพสูง ตามลำดับ โดยที่ตัวแปรเทคโนโลยีที่ทันสมัยด้านการเกษตรทำให้ท่านอยากประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นลำดับสุดท้าย

องค์ประกอบนี้มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) เท่ากับ 11.487 และค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percentage of Variance) เท่ากับ 57.433 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันบรรยายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด และสามารถอธิบายความแปรปรวนองค์ประกอบการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ได้ร้อยละ 57.433 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values)

กับองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบแล้ว แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตรมีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1

ตารางที่ 39 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร

ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
1. เทคโนโลยีที่ทันสมัยด้านการเกษตรทำให้ท่านอยากประกอบอาชีพเกษตรกรรม	0.791
2. เทคโนโลยีที่ทันสมัยด้านการเกษตรทำให้ท่านไม่ต้องลงแรงมากในการทำเกษตร	0.834
3. เทคโนโลยีทำให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพสูง	0.856
4. เทคโนโลยีทำให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรในปริมาณมาก	0.874
5. เทคโนโลยีทำให้ผลผลิตได้มาตรฐานในทุกระดับ	0.857
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values)	11.487
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance)	57.433

จากตารางที่ 40 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร อยู่ที่ 0.623 ถึง 0.846 โดยตัวแปรที่สามารถอธิบายด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม สูงสุด คือ อาชีพเกษตรกรรมลงทุนต่ำ แต่มีรายได้สูง รองลงมาคือ อาชีพเกษตรกรรมก่อให้เกิดรายได้แม้ในสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ เช่น สภาวะโควิด-19 และอาชีพเกษตรกรรมสามารถสร้างรายได้ที่แน่นอน ตามลำดับ โดยที่ตัวแปร รายได้ที่ได้จากการทำการเกษตรเป็นไปตามฤดูกาล ดังนั้นสามารถเลือกปลูกพืชที่ก่อให้เกิดรายได้ตลอดทั้งปีทุกฤดูกาล เป็นลำดับสุดท้าย

องค์ประกอบนี้มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) เท่ากับ 2.206 และค่าร้อยละความแปรปรวนของตัวแปร (Percentage of Variance) เท่ากับ 11.030 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันบรรยายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด และสามารถอธิบายความแปรปรวนองค์ประกอบการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ได้ร้อยละ 11.030 เมื่อเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) กับองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบแล้ว แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรมมีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2

ตารางที่ 40 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม

ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
1. อาชีพเกษตรกรรมสามารถสร้างรายได้ที่แน่นอน	0.786
2. อาชีพเกษตรกรรมลงทุนต่ำ แต่มีรายได้สูง	0.846
3. อาชีพเกษตรกรรมก่อให้เกิดรายได้แม้ในสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ เช่น สภาวะโควิด-19	0.823
4. ผลผลิตทางการเกษตรส่งจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ก่อให้เกิดรายได้หลายทาง	0.673
5. รายได้ที่ได้จากการทำการเกษตรเป็นไปตามฤดูกาล ดังนั้นสามารถเลือก ปลูกพืชที่ก่อให้เกิดรายได้ตลอดทั้งปีทุกฤดูกาล	0.623
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values)	2.206
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance)	11.030

จากตารางที่ 41 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรใน 5 ตัวแปร อยู่ที่ 0.691 ถึง 0.762 โดยตัวแปรที่สามารถอธิบายด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรสูงสุด คือ ผลผลิตทางการเกษตรสามารถผลิตตามคำสั่งซื้อได้ รองลงมาคือ เกษตรกรไม่จำเป็นต้องเป็นผู้จำหน่ายผลผลิตเอง โดยมีผู้รับซื้อถึงที่ หรือมีนายหน้าเป็นผู้จัดจำหน่าย และผลผลิตทางการเกษตรมีช่องทางการจัดจำหน่ายทุกระดับคุณภาพของสินค้า เช่น สินค้าที่ได้มาตรฐาน หรือสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน ตามลำดับ โดยที่ตัวแปรการตลาดแบบออนไลน์ได้รับความนิยมมากแก่ผู้บริโภค รวมถึงผลผลิตทางการเกษตร เป็นลำดับสุดท้าย

องค์ประกอบนี้มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) เท่ากับ 1.000 และค่าร้อยละความแปรปรวนของตัวแปร (Percentage of Variance) เท่ากับ 4.999 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันบรรยายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด และสามารถอธิบายความแปรปรวนองค์ประกอบการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ได้ร้อยละ 4.999 เมื่อเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) กับองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบแล้ว แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรมมีความสำคัญเป็นอันดับที่ 4

ตารางที่ 41 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร

ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
1. ผลผลิตทางการเกษตรสามารถจำหน่ายได้หลายช่องทาง	0.728
2. การตลาดแบบออนไลน์ได้รับความนิยมมากแก่ผู้บริโภค รวมถึงผลผลิตทางการเกษตร	0.691
3. เกษตรกรไม่จำเป็นต้องเป็นผู้จำหน่ายผลผลิตเอง โดยมีผู้รับซื้อถึงที่ หรือมีนายหน้าเป็นผู้จัดจำหน่าย	0.756
4. ผลผลิตทางการเกษตรสามารถผลิตตามคำสั่งซื้อได้	0.762
5. ผลผลิตทางการเกษตรมีช่องทางการจัดจำหน่ายทุกระดับคุณภาพของสินค้า เช่น สินค้าที่ได้มาตรฐาน หรือสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน	0.738
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values)	1.000
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance)	4.999

จากตารางที่ 42 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรใน 5 ตัวแปร อยู่ที่ 0.492 ถึง 0.828 โดยตัวแปรที่สามารถอธิบายด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรสูงสุด คือ การเป็นเจ้าของธุรกิจเกษตรสามารถเชื่อมโยงไปสู่ธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องได้ เช่น การเป็นเจ้าของร้านอาหาร การเป็นเจ้าของผลผลิตเกษตรแปรรูป เป็นต้น รองลงมาคือ การเป็นเจ้าของธุรกิจเกษตรไม่จำเป็นต้องขายผลผลิตทางการเกษตรเพียงอย่างเดียว และปัจจุบันอาชีพเกษตรกรสามารถขยายผลต่ออาชีพอื่นได้ เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น ตามลำดับ

โดยที่ตัวแปร ปัจจุบันเจ้าของกิจการด้านการเกษตรไม่มีข้อจำกัดด้านการลงทุน คือ มีทุนมากหรือทุนน้อยก็สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมได้ เป็นลำดับสุดท้าย

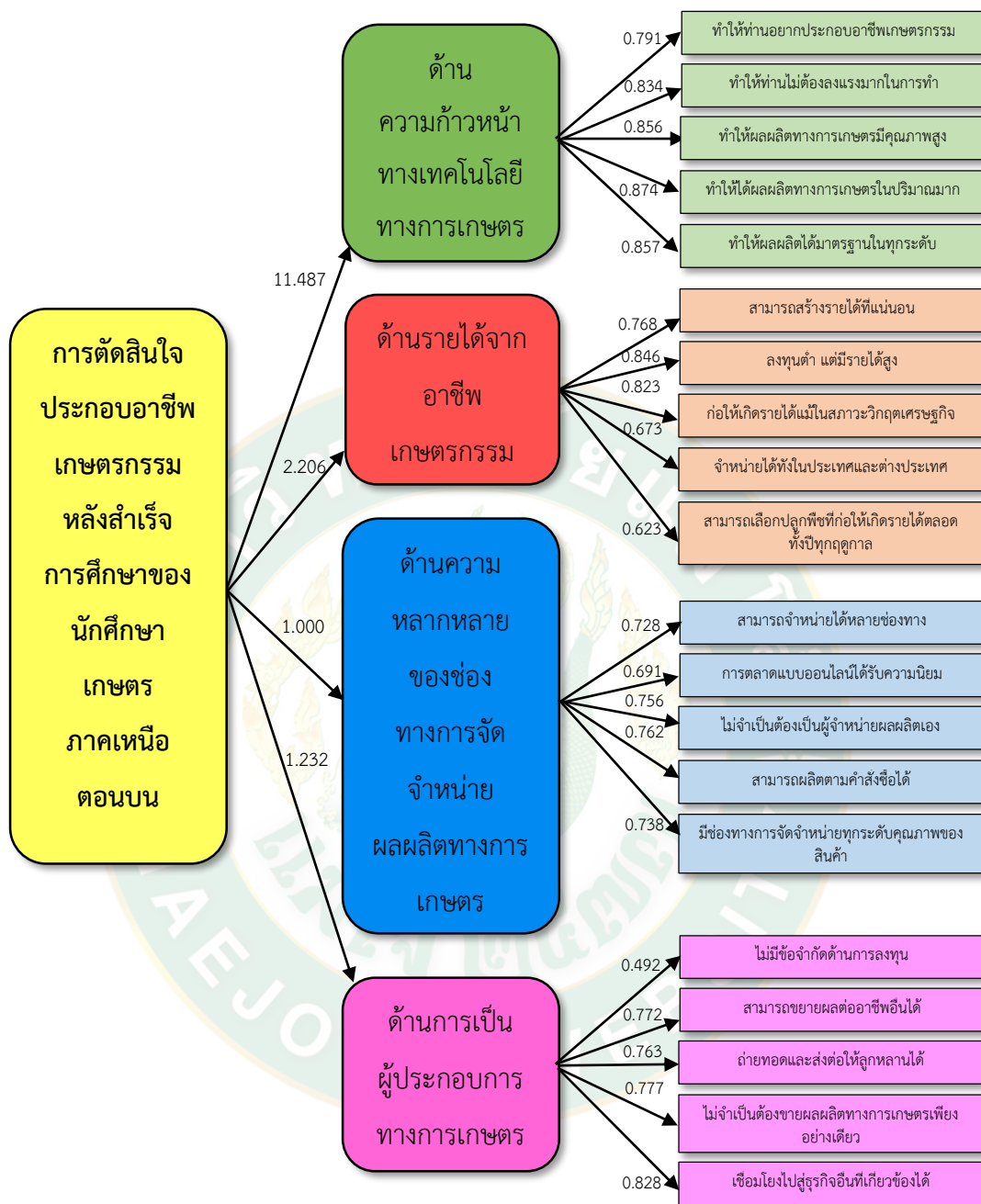
องค์ประกอบนี้มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) เท่ากับ 1.232 และค่าร้อยละความแปรปรวนของตัวแปร (Percentage of Variance) เท่ากับ 6.158 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันบรรยายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด และสามารถอธิบายความแปรปรวนองค์ประกอบการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ได้ร้อยละ 6.158 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values)

กับองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบแล้ว แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรมมีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3

ตารางที่ 42 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร

ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
1. การเป็นเจ้าของกิจการด้านการเกษตรไม่มีข้อจำกัดด้านการลงทุน คือ มีทุนมากหรือทุนน้อยก็สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้	0.492
2. ปัจจุบันอาชีพเกษตรกรรมสามารถขยายผลต่ออาชีพอื่นได้ เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น	0.772
3. การเป็นเจ้าของกิจการการเกษตรสามารถถ่ายทอดและส่งต่อให้ลูกหลานได้	0.763
4. การเป็นเจ้าของธุรกิจเกษตรไม่จำเป็นต้องขายผลผลิตทางการเกษตรเพียงอย่างเดียว	0.777
5. การเป็นเจ้าของธุรกิจเกษตรสามารถเชื่อมโยงไปสู่ธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องได้ เช่น การเป็นเจ้าของร้านอาหาร การเป็นเจ้าของผลผลิตเกษตรแปรรูป เป็นต้น	0.828
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values)	1.232
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance)	6.158

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ของการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน สามารถนำมาเขียนเป็นโมเดลได้ดังนี้

ภาพที่ 24 โมเดลองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา
ของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

ตอนที่ 5 แนวทางในการจูงใจและรูปแบบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

จากข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ประกอบการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการสามารถสรุปแนวทางในการจูงใจกลุ่มตัวอย่างในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา ได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวทางที่ 1 การเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร จากการพูดคุยกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่าครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเอง อีกทั้งอยู่ใกล้กับเส้นทางสัญจร สะดวกแก่การคมนาคมขนส่ง ดังนั้นในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรจึงไม่มีต้นทุนในการเช่าที่ดิน และกลุ่มตัวอย่างมีเพื่อนและคนรู้จักที่เป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรที่ประสบผลสำเร็จ รวมทั้งได้เห็นอาจารย์ผู้สอนบางท่านประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยการเป็นผู้ประกอบการเกษตรเป็นอาชีพเสริม จึงเป็นแรงบันดาลใจอย่างหนึ่งในการประกอบอาชีพทางการเกษตรด้วยการเป็นผู้ประกอบการหรือเป็นเจ้าของตนเอง ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างยังกล่าวเพิ่มเติมว่า เพื่อนและคนรู้จักรวมถึงอาจารย์สามารถเป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำในการเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร ดังนั้น ในจัดการเรียนการสอนทางการเกษตรแต่ละหลักสูตร ควรมีการกำหนดรายวิชาที่สนับสนุน หรือเตรียมความพร้อมการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรให้นักศึกษา ซึ่งอาจเป็นประเด็นหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจให้นักศึกษาประกอบอาชีพในการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร

แนวทางที่ 2 การประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพเสริม จากการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการประกอบอาชีพอื่นๆ เพราะในปัจจุบันเกิดอาชีพใหม่ๆ มากมาย ที่ต้องการพนักงานจำนวนมากโดยไม่คำนึงถึงสาขาวิชาที่บัณฑิตจบมา ซึ่งโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างเข้าไปประกอบอาชีพแทนอาชีพเกษตรกรรม อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะประกอบอาชีพอื่นๆ แต่ก็ยังสามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพเสริมได้ ทั้งนี้ในกรณีที่ครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรมอยู่แล้ว กลุ่มตัวอย่างบางรายกล่าวว่าตนสามารถช่วยครอบครัวทำการเกษตรในช่วงหลังเลิกงานหรือในวันหยุดเป็นอาชีพเสริมได้ ดังนั้นเพื่อไม่ให้นักศึกษาเกษตรละทิ้งอาชีพเกษตรกรรม และเป็นการส่งเสริมการนำความรู้ทางการเกษตรไปใช้ได้จริง คณาจารย์หลักสูตร และมหาวิทยาลัย ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ความรู้ และสร้างแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพเสริมให้กับนักศึกษาในชั้นปีสุดท้าย อาจสามารถช่วยชักจูงให้นักศึกษาประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นอาชีพเสริมได้

แนวทางที่ 3 ความเป็นอิสระในวิชาชีพ อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่มีความเป็นอิสระสูง ทั้งทางด้านเวลา ด้านความคิดสร้างสรรค์ เพื่อใช้ความรู้เฉพาะทางทางการเกษตรมาประกอบเป็น อาชีพ โดยจากการข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 75.40 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีที่ดิน ทำกินเป็นของตนเอง ดังนั้นการประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีความอิสระค่อนข้างสูง เช่น การทำ เกษตรด้านพืช การปศุสัตว์ และการประมง สามารถทำควบคู่กันไปได้ทั้งหมดตามที่ต้องการ และกลุ่ม ตัวอย่างยังกล่าวอีกว่าการทำเกษตรกรรมถึงแม้จะเหนื่อย แต่การได้ทำงานโดยไม่มีใครมาควบคุม ได้ ทำงานอยู่กับธรรมชาติ ไม่มีการกำหนดเวลาทำงานเวลาหยุดงาน ทำให้ตนมีความสุขในการทำงาน มากกว่าการทำอาชีพอื่นที่ไม่มีความอิสระแบบนี้ นอกจากนี้การประกอบอาชีพเกษตรกรรม ก่อให้เกิดประโยชน์ทางอ้อมหลายประการ เช่น การได้อยู่กับธรรมชาติส่งผลทำให้สุขภาพจิตและ สุขภาพกายแข็งแรงขึ้น ดังนั้น การสร้างทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรมในประเด็นความเป็นอิสระใน การประกอบอาชีพแก่กลุ่มตัวอย่าง อาจเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ง่ายขึ้น

แนวทางที่ 4 การนำความรู้เฉพาะทางทางการเกษตรมาใช้ประกอบอาชีพ จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวนเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 48.60) มีความรู้เฉพาะทางทางการเกษตร ซึ่งอาจ กล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่าง กลุ่มนี้มีความรู้ความสามารถนี้จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ กล่าวคือ การ มีความรู้เฉพาะทางทางการเกษตร เช่น ความรู้ด้านพืช ความรู้ด้านสัตว์ ความรู้ด้านประมง นั้น ช่วย เสริมสร้างความมั่นใจให้กับกลุ่มตัวอย่างในประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยใช้ความรู้เฉพาะทางของ ตนได้ อย่างไรก็ตามการได้มาซึ่งความรู้เฉพาะทางทางการเกษตรนั้นย่อมเกิดมาจากความเข้มข้นของ หลักสูตรผ่านทางอาจารย์ผู้สอน ด้วยกระบวนการเรียนการสอนที่มีความเข้มข้น เพื่อสร้างความ เชี่ยวชาญ ทักษะ ในสาขาวิชานั้นๆ แก่นักศึกษา ดังนั้น การฝึกทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง การเกษตรให้นักศึกษาผ่านทางกิจกรรม การปฏิบัติจริง การศึกษาดูงาน เป็นประเด็นที่หลักสูตร ควรให้ความสำคัญเร่งด่วน

แนวทางที่ 5 การสืบทอดอาชีพดั้งเดิมของครอบครัว จากผลการวิจัย พบว่า จำนวนกลุ่ม ตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งมีบิดา และมารดา ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก (ร้อยละ 50.30 และ 43.80) และมีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเอง ตลอดจนมีรายได้หลักจากการประกอบ อาชีพเกษตรกรรมที่เพียงพอในการใช้จ่ายในครอบครัว จึงมีความเป็นไปได้สูงที่กลุ่มตัวอย่างจะสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมของครอบครัวหลังสำเร็จการศึกษาแล้ว แต่อย่างไรก็ตามทัศนคติและความ ต้องการในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของกลุ่มตัวอย่างเป็นปัจจัยหลักสำคัญหนึ่งในการตัดสินใจ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้น หลักสูตรควรจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุน เพื่อการต่อยอดหรือการสืบทอดอาชีพดั้งเดิมของครอบครัว ด้วยการจัดกิจกรรมเยี่ยมชมพื้นที่

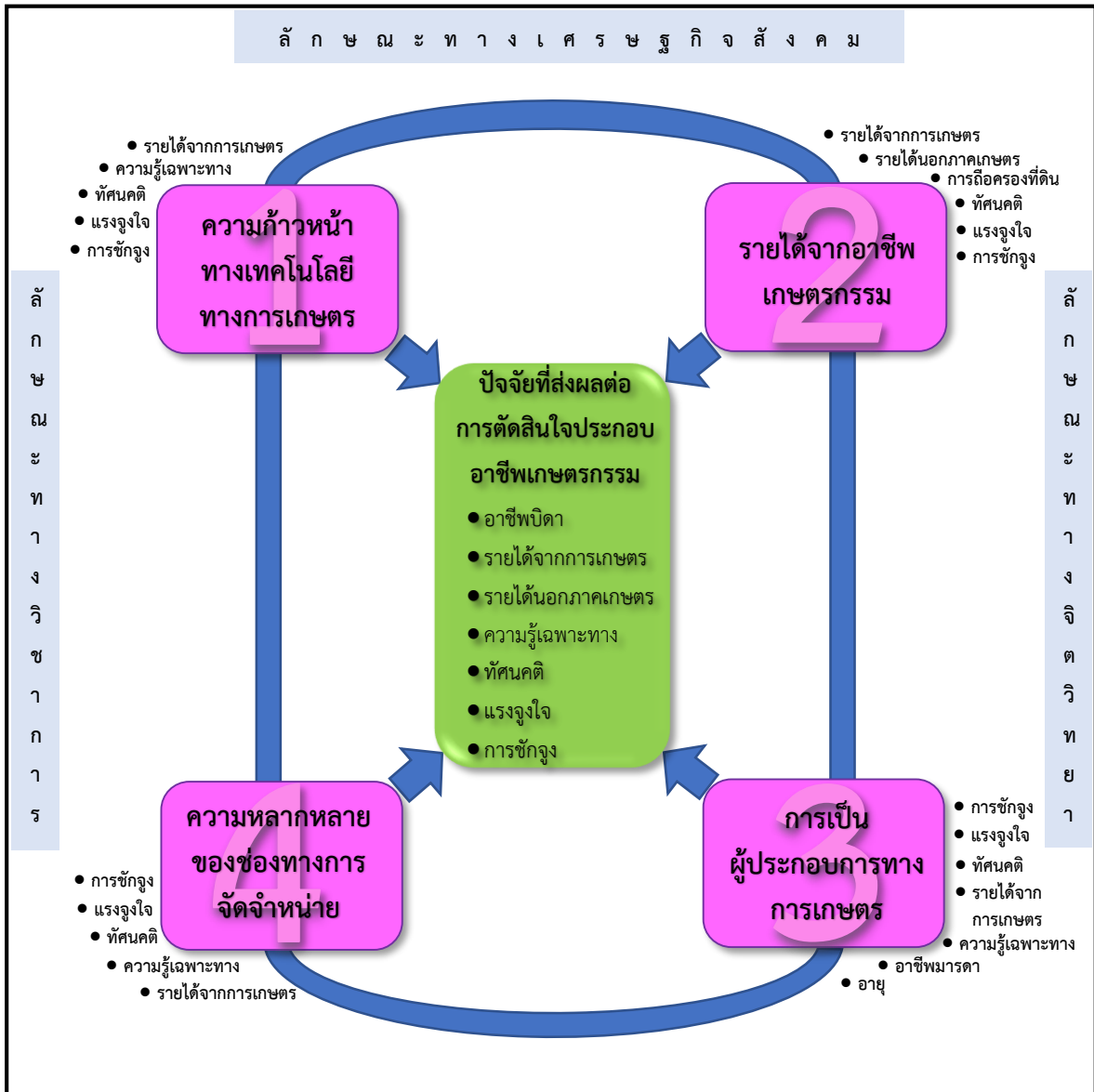
การเกษตรของครอบครัวนักศึกษาที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กลุ่มตัวอย่างมีความภาคภูมิใจในอาชีพของครอบครัวและต้องการสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมต่อไปในอนาคต

แนวทางที่ 6 เป็นอาชีพที่ได้รับผลกระทบน้อยจากสภาวะโควิด-19 จากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อคนทั่วโลกในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อประกอบอาชีพและการว่างงานของบัณฑิตจบใหม่ ตลอดจนการเลิกจ้างของบริษัทเอกชนที่ได้รับผลกระทบรุนแรงจากสถานการณ์ดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามจากสถานการณ์ของประเทศไทย พบว่า ผลผลิตทางการเกษตรยังจัดจำหน่ายได้ไม่แตกต่างจากสภาวะปกติเท่าไรนัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรกรรมของประชาชนที่ไม่ลดลงเลย ดังนั้น อาชีพเกษตรกรรมจึงถือว่าเป็นอาชีพที่ได้รับผลกระทบจากสภาวะโควิด-19 ไม่มากนัก ทั้งนี้เนื่องมาจากอาชีพเกษตรกรรมเป็นแหล่งผลิตปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ถึงแม้ว่าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศจะซบเซาแต่มนุษย์ทุกคนยังต้องมีการอุปโภค บริโภคเพื่อการดำรงชีวิต แต่ในทางตรงกันข้ามอาชีพอื่นๆ ได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการเลิกจ้างและการปิดกิจการของบริษัทเอกชนทั่วประเทศ จากสถานการณ์ที่บีบคั้นอาจส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาได้ง่ายมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามหลักสูตร หรือมหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพให้นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมความพร้อมในการเป็นเกษตรกรและผู้ประกอบการทางการเกษตรในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)

จากการศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน นั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Ginzberg et al., (1951) และทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมของ Reeder (1974) โดยองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงเหตุปัจจัยที่แท้จริงในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย คือ 1) ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร 2) ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม 3) ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร และ 4) ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร อย่างไรก็ตามจากการค้นพบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ทั้งหมด 7 ประการ ได้แก่ 1) อาชีพบิดา 2) รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร 3) รายได้เฉลี่ยของ

ครอบครัวนอกเหนือจากการทำเกษตร 4) ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร 5) ทักษะคติต่ออาชีพเกษตรกรรม 6) แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร และ 7) การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก

นอกจากนั้นแล้วเมื่อพิจารณาถึงการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาใน 4 ประเด็นหลัก ผู้วิจัยค้นพบว่า 5 ประเด็นที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร คือ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร ทักษะคติต่ออาชีพเกษตรกรรม แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ในขณะที่ พบปัจจัย 6 ด้าน ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร รายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตร สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว ทักษะคติต่ออาชีพเกษตรกรรม แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก นอกจากนี้ยังพบ 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร ทักษะคติต่ออาชีพเกษตรกรรม แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก และพบ 7 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร ได้แก่ อายุ อาชีพมารดา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร ทักษะคติต่ออาชีพเกษตรกรรม แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ทั้งนี้ ปัจจัยทั้งหมดที่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาใน 4 ด้าน ข้างต้น เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ดังแสดงรายละเอียดในภาพที่ 25

ภาพที่ 25 รูปแบบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรกรภาคเหนือตอนบน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน” นั้น ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ใน 4 ปัจจัย คือ ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร และด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา ของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน

ลักษณะส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างสองในสาม (ร้อยละ 66.50) เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ยประมาณ 22.21 ปี กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ทางด้านการเกษตรในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 50.00)

ลักษณะเศรษฐกิจสังคม

บิดาของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด จำนวน 186 คน (ร้อยละ 50.30) และมารดาของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุดเช่นกัน จำนวน 162 คน (ร้อยละ 43.80) โดยมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตรเท่ากับ 120,524.32 บาทต่อปี และมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตรเท่ากับ 136,821.62 บาทต่อปี โดยครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างประมาณสามในสี่ (ร้อยละ 75.40) มีที่ดินเป็นของตนเอง

ลักษณะทางวิชาการ

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เฉพาะทางการเกษตรด้านพืชมากที่สุด จำนวน 70 คน (ร้อยละ 19.30) รองลงมา คือ ความรู้เฉพาะทางด้านสัตว์ จำนวน 48 คน (ร้อยละ 13.00) และด้านการส่งเสริมการเกษตร จำนวน 23 คน (ร้อยละ 5.70) ในขณะที่ความรู้เฉพาะด้านป่าไม้ ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตร ด้านแมลงศัตรูพืช ด้านประมง และด้านภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เฉพาะทางน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.10 1.80 1.80 1.30 และ 0.30 ตามลำดับ) โดยกลุ่มตัวอย่างประมาณ

หนึ่งในสาม (ร้อยละ 34.10) เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก ซึ่งได้แก่ กิจกรรมอบรมเกษตรอินทรีย์ งานเกษตรภาคเหนือ การเพาะกล้าไม้ดอก การทำนา การทำน้ำหมัก และกิจกรรมอบรมมาตรฐานฟาร์มกับกรมปศุสัตว์ เป็นต้น ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 41.90 เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่สาขาวิชาจัดขึ้น ได้แก่ กิจกรรมดำนา ปลูกข้าว การเกี่ยวข้าว การผลิตเห็ดป่าครบวงจร การตัดแยกขยะ กิจกรรมอบรมสัตวบาล และการปลูกเมล่อน เป็นต้น

ลักษณะทางจิตวิทยา

กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 3.50) ในขณะที่แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตรภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.51) และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 3.30)

ตอนที่ 2 การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน

การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.53) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่าย ผลผลิตทางการเกษตร และด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร เป็นเหตุให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา อยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.77 3.57 และ 3.64 ตามลำดับ) มีเพียงด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรมเท่านั้นที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 3.18)

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน ในภาพรวม พบ 7 ตัวแปร คือ อาชีพบิดา ($\chi^2 = 1073.638, p = 0.000$) รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร ($\chi^2 = 3330.133, p = 0.000$) รายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตร ($\chi^2 = 4249.522, p = 0.000$) ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร ($\chi^2 = 7131.427, p = 0.000$) ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม ($\chi^2 = 5187.896, p = 0.000$)

แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร ($\chi^2 = 3445.312$, $p = 0.000$) และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ($\chi^2 = 4137.412$, $p = 0.000$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร พบ 8 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ อาชีพบิดา ($\chi^2 = 197.906$, $p = 0.029$) รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร ($\chi^2 = 749.383$, $p = 0.000$) ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร ($\chi^2 = 1858.967$, $p = 0.000$) การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอก ($\chi^2 = 51.523$, $p = 0.000$) การเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่สาขาวิชาจัดขึ้น ($\chi^2 = 54.437$, $p = 0.000$) ทักษะติดต่ออาชีพเกษตรกรรม ($\chi^2 = 2134.849$, $p = 0.000$) แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร ($\chi^2 = 797.289$, $p = 0.000$) และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ($\chi^2 = 1460.549$, $p = 0.000$)

สำหรับด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม พบ 8 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมของนักศึกษา ได้แก่ อายุ ($\chi^2 = 98.291$, $p = 0.044$) รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร ($\chi^2 = 946.306$, $p = 0.000$) รายได้เฉลี่ยของครอบครัวนอกเหนือจากการทำการเกษตร ($\chi^2 = 1045.707$, $p = 0.000$) สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว ($\chi^2 = 160.629$, $p = 0.003$) ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร ($\chi^2 = 1598.717$, $p = 0.018$) ทักษะติดต่ออาชีพเกษตรกรรม ($\chi^2 = 1350.221$, $p = 0.000$) แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร ($\chi^2 = 923.092$, $p = 0.000$) และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ($\chi^2 = 1298.656$, $p = 0.000$)

เมื่อพิจารณาด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร พบ 5 ตัวแปร ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ได้แก่ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร ($\chi^2 = 1201.712$, $p = 0.000$) ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร ($\chi^2 = 1696.014$, $p = 0.000$) ทักษะติดต่ออาชีพเกษตรกรรม ($\chi^2 = 1942.577$, $p = 0.000$) แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร ($\chi^2 = 949.815$, $p = 0.000$) และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ($\chi^2 = 1496.831$, $p = 0.000$)

ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร พบ 8 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ได้แก่ อายุ ($\chi^2 = 98.021$, $p = 0.004$) อาชีพบิดา ($\chi^2 = 187.937$, $p = 0.008$) อาชีพมารดา ($\chi^2 = 228.507$, $p = 0.000$) รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร ($\chi^2 = 706.925$, $p = 0.000$) ความรู้เฉพาะทางทางการเกษตร ($\chi^2 = 1548.905$, $p = 0.000$) ทักษะติดต่ออาชีพเกษตรกรรม ($\chi^2 = 1575.019$, $p =$

0.000) แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร ($\chi^2 = 933.435$, $p = 0.000$) และการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก ($\chi^2 = 1155.562$, $p = 0.000$)

ตอนที่ 4 องค์ประกอบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา เกษตร ภาคเหนือตอนบน

องค์ประกอบของการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ใช้การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) เชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ตรวจสอบความเหมาะสมโดยใช้ค่า Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) และ Bartlett's Test of Sphericity พบว่า KMO เท่ากับ 0.938 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และ Bartlett's Test of Sphericity ค่าสถิติทดสอบ Chi-square เท่ากับ 7511.974 (p -value = 0.000)

ตอนที่ 5 แนวทางในการจูงใจและรูปแบบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จ การศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

แนวทางในการจูงใจนักศึกษาเกษตรในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา สามารถสรุปแนวทางได้ 6 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 คือ การเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร

แนวทางที่ 2 คือ การประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพเสริม

แนวทางที่ 3 คือ ความเป็นอิสระในวิชาชีพ

แนวทางที่ 4 คือ การนำความรู้เฉพาะทางทางการเกษตรมาใช้ประกอบอาชีพ

แนวทางที่ 5 คือ การสืบทอดอาชีพดั้งเดิมของครอบครัว

แนวทางที่ 6 คือ เป็นอาชีพที่ได้รับผลกระทบน้อยจากสภาวะโควิด-19

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาพบว่า บิดาและมารดาของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด ซึ่งอาจส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบนได้ โดยสอดคล้องกันกับการศึกษาของ กมลฉัตร และคณะ (2559) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่ออาชีพเกษตรกรรมของยุวเกษตรกรในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ครอบครัวของยุวเกษตรกรส่วนใหญ่ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งส่งผลกับเจตคติต่ออาชีพเกษตรกรรมของยุวเกษตรกร และเป็นไปทิศทางเดียวกันกับ อรนิภา และชัยชาญ (2560) ที่ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรในอนาคตของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรดีเด่นในจังหวัดอุดรธานี พบว่า บิดาประกอบอาชีพเกษตร และครัวเรือนทำการเกษตร มีผลต่อแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรจังหวัดอุดรธานี แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าผลการวิจัยนี้เป็นไปในทางทิศตรงกันข้ามกับการศึกษาของ จักรพงษ์ และคณะ (2562) เรื่อง เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ โดยพบว่าส่วนใหญ่บิดาและมารดาของนักศึกษาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว แต่อย่างไรก็ตามอาชีพของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับความต้องการในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร

2. ข้อมูลรายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตรของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 120,524.32 บาทต่อปี โดยเมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ยต่อปีของประชากรในภาคเหนือประจำปี 2563 จำนวน 46,737.84 บาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) แสดงให้เห็นว่ารายได้ของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างมีรายได้สูงกว่ารายได้เฉลี่ยในระดับภูมิภาค ดังนั้นรายได้ของครอบครัวจากการทำการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาได้ โดยผลการวิจัยนี้เป็นไปในทางเดียวกันกับ งามงาม (2562) ที่ศึกษาเรื่องความมั่นคงทางอาชีพของเกษตรกรในตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า รายได้ที่ได้รับการทำการเกษตรมีความเพียงพอต่อการดำรงชีวิต

3. การถือครองที่ดินทำการเกษตรของครอบครัวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดินเอง โดยการดำเนินกิจกรรมการทำการเกษตรไม่จำเป็นต้องเสียค่าเช่าที่ดิน ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง จึงอาจเป็นสาเหตุสำคัญหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรได้ โดยจักรพงษ์ และคณะ (2562) ได้อธิบายเพิ่มเติมจากการศึกษาเรื่องเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ว่าการมีที่ดินทำกิน (5-10 ไร่) มีอิทธิพลต่อเหตุจูงใจของนักศึกษาให้หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม

หลังสำเร็จการศึกษาได้ โดยสนับสนุนผลการศึกษาของ กมลฉัตร และคณะ (2559) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่ออาชีพเกษตรกรรมของยุวเกษตรกรในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ที่พบว่าพื้นที่ทำการเกษตรของครอบครัวที่น้อยกว่า 10 ไร่ ส่งผลต่อเจตคติต่ออาชีพเกษตรกรรมของยุวเกษตรกร

4. ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน เนื่องจากการมีความรู้เฉพาะทางทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นใจ และเชื่อมั่นว่าตนเองจะสามารถนำความรู้ที่นำมาประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ เช่นเดียวกันกับผลการศึกษาของ บุหลัน (2560) เรื่องสื่อบุคคลกับการส่งเสริมการเกษตร 4.0 พบว่า การถ่ายทอดทักษะในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร การฝึกฝนทักษะให้แก่เกษตรกรด้วยการปฏิบัติ และการสาธิตเพื่อเพิ่มทักษะและความชำนาญเฉพาะทางสามารถนำมาใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตได้ ซึ่งสนับสนุนการศึกษาของ จักรพงษ์ และคณะ (2562) ที่ศึกษาเรื่องเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่าการลงทะเบียนรายวิชาสหกิจศึกษา (รหัส 497) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพทางการเกษตรของนักศึกษา เนื่องจากการได้ฝึกปฏิบัติงานจริง นักศึกษามีความเข้าใจในกระบวนการทำงานด้านการเกษตรอย่างจริงจัง ก่อให้เกิดความรู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง จึงเป็นเหตุให้นักศึกษาตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษามากขึ้น

5. ผลการศึกษาด้านทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาเกษตรชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ยังไม่มีแนวความคิดการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน เนื่องจากการเรียนในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีความเข้มข้นขึ้นมาก นักศึกษาจึงมุ่งความสำคัญไปที่การเรียนมากกว่าการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาแสดงให้เห็นอีกมิติหนึ่งที่น่าจะเป็นไปได้ คือ นักศึกษาอาจเลือกที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรืออาชีพอื่นๆ ในสัดส่วนที่ไม่ต่างกันมากนัก อย่างไรก็ตาม เวิร์คพอยน์ทูดีย์ (2564) ได้กล่าวว่า คนในวัย Gen Z หรืออยู่ในช่วงอายุ 9-24 ปี จะมีความสัมพันธ์กับครอบครัวแบบไม่เป็นการ มีความคิดเป็นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (ไพลิน, 2562) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเลือกประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมบริการของนักศึกษาสาขาการจัดการโรงแรมระดับชั้นปริญญาตรีในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติในระดับปานกลางต่อความต้องการเลือกประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมบริการ ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างอยู่ในวัย Gen Z เช่นกัน มีทักษะทางความคิดและมีระบบการจัดการในแบบฉบับของตน และมักจะมีนิสัยที่ไม่ชอบทำงานหนัก ไม่ค่อยสู้งาน และไม่ชอบที่จะทำอะไรตามคำบอกกล่าวแม้จะเป็นเรื่องที่ดี ชอบที่

จะทำอะไรที่ตรงกันข้ามกับบุคคลอื่น ชอบความท้าทาย แต่ไม่ชอบการเผชิญปัญหา และจากการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมพบว่า กลุ่มตัวอย่างบางรายยังไม่ให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนหนึ่งยังคงลังเลในการตัดสินใจประกอบอาชีพทางการเกษตรหลังสำเร็จการศึกษาแล้ว

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาด้านทัศนคติต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมของกลุ่มตัวอย่าง เป็นไปในทิศทางที่ใกล้เคียงกับการศึกษาของ จักรพงษ์ และคณะ (2562) เรื่องเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ โดยพบว่า ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดี เช่นเดียวกับกับศึกษาของ วิลัยวรรณ และเพ็ญณี (2558) เรื่องความสนใจและความต้องการของเยาวชนในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งพบว่าเยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตร โดยกลุ่มเยาวชนมองว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่สุจริต ค่อนข้างมีอิสระ และเป็นอาชีพที่น่าภาคภูมิใจ มีเกียรติควรแก่การยกย่องและชื่นชม ซึ่งสนับสนุนผลการศึกษาของ กมลฉัตร และคณะ (2559) เรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่ออาชีพเกษตรกรรมของยุวเกษตรกร อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี โดยยุวเกษตรกรมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรม และมองว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่มีคุณค่าภาคภูมิใจและยินดีเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางเกษตรเมื่อมีโอกาส

6. เมื่อพิจารณาถึงประเด็นแรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่กลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้และทักษะด้านต่างๆ ทางเกษตร ตลอดจนได้เห็นการทำงานทางการเกษตรควบคู่กับการสอนหนังสือของอาจารย์ และการได้ลงมือทำการเกษตรจริงในรายวิชาเรียน ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมให้กับกลุ่มตัวอย่างได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิระกาญจน์ และคณะ (2561) ที่ทำการศึกษารื่องโมเดลการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตรสำหรับเยาวชน โดยพบว่า ผู้สอนสามารถสร้างแรงจูงใจภายในให้กับเยาวชนได้ คือ การส่งเสริมให้เยาวชนมีใจรักด้านการเกษตร ส่งเสริมให้เห็นถึงความก้าวหน้าและความมั่นคงของอาชีพเกษตร โดยผู้สอนจำเป็นต้องพิจารณาถึงความต้องการ สิ่งจูงใจ ความสนใจที่จะกระตุ้นเยาวชนต่ออาชีพเกษตร อีกทั้งต้องยอมรับและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อหาวิธีการส่งเสริมความรู้ให้ตรงกับความต้องการและความคาดหวังของเยาวชน

7. สำหรับประเด็นการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรเป็นสาเหตุหลักในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร โดยผลการวิจัยนี้สนับสนุนการศึกษาของ

จักรพงษ์ และคณะ (2562) เรื่องเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของ นักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร สามารถจูงใจให้นักศึกษาประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาได้มากที่สุด โดย มรกต (2560) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่สามารถช่วยเพิ่มปริมาณผลผลิตทางการเกษตร และ ลดต้นทุนการจัดการได้มากซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม หลังสำเร็จการศึกษา

8. สำหรับความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ผลการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับ “มาก” เนื่องจากช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าทั่วไปรวมถึงสินค้าด้านการเกษตร ในปัจจุบันมีเพิ่มมากขึ้น เช่น ตลาดออนไลน์และตลาดออฟไลน์ การมีตัวแทนจำหน่าย อีกทั้งผลผลิตทางการเกษตรยังสามารถจำหน่ายได้ในทุกมาตรฐาน และเกษตรกรสามารถผลิตผลผลิตตามคำสั่งซื้อของผู้บริโภคได้ เช่นเดียวกับกับผลการศึกษาของ มรกต (2560) เรื่องการพัฒนารูปแบบการสร้าง ผู้ประกอบการเกษตรกรปราดเปรี๊งในธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยยุค 4.0 ที่พบว่า ธุรกิจเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยมีแนวโน้มการขยายตลาดเพิ่มขึ้น สามารถจำหน่ายไปยังซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านอาหารสุขภาพ การจัดส่งตามบ้าน และยังได้รับความสนใจจากตลาดต่างประเทศอีกด้วย

9. ประเด็นด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร เป็นเหตุให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา อยู่ในระดับ “มาก” สาเหตุหลักมาจากการเป็น เจ้าของธุรกิจเกษตรปัจจุบันสามารถเชื่อมโยงไปสู่ธุรกิจอื่นๆ ได้ เช่น ร้านอาหาร การท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งเป็นการต่อยอดการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรสู่ธุรกิจอื่นที่มีการลงทุนไม่มากนัก และยัง สามารถส่งต่อการเป็นเจ้าของกิจการทางการเกษตรให้แก่ลูกหลานได้ในอนาคต ซึ่งเป็นไปในทิศทาง เดียวกันกับแนวทางการพัฒนาเกษตรกรสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรของ อมรพิมล และ พิรเทพ (2564) ที่พบว่าการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรส่วนใหญ่มักจะได้รับการสนับสนุนจาก ครอบครัวด้วยการส่งต่อกิจการ โดยใช้ที่ดินทำกินของตนเอง ใช้แรงงานในครอบครัว และการ สนับสนุนจากเครือข่ายพี่น้องเกษตรกรด้วยกัน ทั้งนี้การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรนั้นต้องมีการ พัฒนาตนเองในการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาต่อยอดอาชีพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

10. จากการศึกษาพบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จ การศึกษา ได้แก่ ความรู้เฉพาะทางด้านเกษตร และทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างได้รับการฝึกฝน การเรียนทั้งในด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติอย่างเข้มข้นจาก หลักสูตร จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เฉพาะทางในด้านที่ตนสนใจ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ การศึกษาของ จักรพงษ์ และคณะ (2562) ที่พบว่า นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาสหกิจศึกษา โดยนักศึกษาได้มีโอกาสในการฝึกปฏิบัติงานจริง มีความเข้าใจ และเข้าถึงกระบวนการทำงานด้าน

การเกษตรอย่างแท้จริง เกิดความรักและความชอบในการปฏิบัติงานด้านการเกษตร (ภานุพงศ์ หงส์สุวรรณ, 2560) ซึ่งก่อให้เกิดความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตรแก่นักศึกษา ส่งผลต่อการตัดสินใจในการประกอบอาชีพทางการเกษตรมากขึ้น

มากไปกว่านั้น การมีความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร รวมถึงการลงทะเลเบียนเรียนรายวิชา สหกิจศึกษา ยังส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมของกลุ่มตัวอย่างในด้านทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมอีกด้วย กล่าวคือ ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพทางการเกษตร ดังรายงานผลการวิจัยของ จักรพงษ์ และคณะ (2562) และ ศันสนีย์ และคณะ (2559) ที่พบว่า นักศึกษาที่มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่ดีส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมและแรงจูงใจในการสานต่ออาชีพเกษตรกร โดย ฉัตยาพร (2550) ได้กล่าวเสริมว่าทัศนคติสะท้อนสิ่งต่างๆ ในจิตใจซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมที่หลากหลายและมีโอกาสที่จะแสดงออกตามทัศนคติเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการได้

11. สำหรับผลการวิจัยด้านการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันนั้น พบว่าองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน จำนวน 20 ตัวแปร มีความเหมาะสมซึ่งเป็นไปตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ โดยองค์ประกอบด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีความสำคัญมากที่สุดในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีทางการเกษตรได้พัฒนาขึ้นอย่างมาก จึงทำให้การทำการเกษตรเป็นเรื่องที่ง่ายขึ้น ลดต้นทุนแรงงานมนุษย์ได้อย่างมาก โดยผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลญี่ปุ่นที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือดึงดูดคนรุ่นใหม่ที่ไม่ชอบทำงานในพื้นที่เกษตรโดยตรง แต่มีความสนใจในเทคโนโลยีให้เข้ามาทำการเกษตรมากขึ้น ฟาติมา (2019) นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสนับสนุนการศึกษาของ จักรพงษ์ และคณะ (2562) เรื่องเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัด เชียงใหม่ ที่พบว่าความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตรเป็นเหตุจูงใจที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษาเกษตร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. มหาวิทยาลัยทางด้านการเกษตรซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางควรมีการทบทวนและพัฒนายุทธศาสตร์และนโยบายด้านการพัฒนาการศึกษา โดยให้ความสำคัญไปที่กระบวนการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่ การพัฒนาหลักสูตรด้านการเกษตรประยุกต์เพื่อสร้างความมั่นใจกับนักศึกษาในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา เช่น อุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เทคโนโลยีการผลิตพืชอินทรีย์เชิงพาณิชย์ เทคโนโลยีการผลิตสัตว์เพื่ออุตสาหกรรมฟาสต์ฟูด เป็นต้น

2. นอกเหนือจากกระบวนการเรียนการสอนแล้วยุทธศาสตร์หนึ่งที่มหาวิทยาลัยต้องให้ความสำคัญคือ การพัฒนาอาจารย์ผู้สอนตามแนวคิดความร่วมมือและแนวคิดความปกติใหม่ (New Normal) เพื่อเป็นตัวอย่างในการปรับตัวตามวิชาชีพเกษตรกรรมภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ไม่สามารถควบคุมได้

3. หน่วยงานรัฐบาลควรมีนโยบายสนับสนุนและเป็นสื่อกลางในการสร้างความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับองค์กรเอกชน ในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาร่วมกัน เช่น ในการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรที่ทันสมัยร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้การใช้ด้านเทคโนโลยีให้แก่ นักศึกษาเกษตร ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดการใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดในการใช้เทคโนโลยี

4. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควรมีนโยบายร่วมกันในการสร้างจิตสำนึก และปลูกฝังแนวความคิดในการประกอบอาชีพในอนาคตของนักเรียนและนักศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการควรให้ความสำคัญไปที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการปลูกฝังทัศนคติเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในอนาคต ในขณะที่กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควรเน้นไปที่หลักสูตรการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริม เพื่อให้ นักศึกษามีความมั่นใจในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาตามสาขาวิชาที่ตนเลือกเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาวิชาด้านการเกษตร อย่างไรก็ตาม กระบวนการทั้งหมดนี้อาจมองข้ามสถาบันครอบครัวที่เป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการตัดสินใจร่วมของการเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการนำเทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่มาใช้ในการเรียนการสอนร่วมกัน ในรูปแบบของ Central Laboratory ตลอดจน การเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการทางสังคม (Social Laboratory) เช่น การลงพื้นที่จริงทั้งในเชิงเกษตรและในเชิงอุตสาหกรรม

2. ผู้สอนควรมีการอัปเดตข้อมูลทางการเกษตรเฉพาะทางใหม่ ๆ ตลอดเวลา เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กับนักศึกษา อีกทั้งสร้างแรงบันดาลใจและเป็นตัวอย่างที่ดีเชิงประจักษ์ ด้วยการเริ่มต้นเป็นเกษตรกรด้วยตนเอง ทั้งนี้ยังเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่นักศึกษาว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อทุกคน

3. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเป็นสื่อกลางในการทำข้อตกลง (MOU) ระหว่างมหาวิทยาลัยทางการเกษตรกับองค์กรเอกชนในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรที่ทันสมัย โดยการอนุญาตให้องค์กรเอกชนใช้พื้นที่ของมหาวิทยาลัยบางส่วนในการนำเครื่องมือ หรือเทคโนโลยีด้านการเกษตรที่มีขนาดใหญ่มาใช้ปฏิบัติงานจริง หรืออาจให้นักศึกษาไปเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีด้านการเกษตรในพื้นที่ขององค์กรเอกชนได้ เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และฝึกทักษะในการปฏิบัติงานจริงจากเครื่องมือและเทคโนโลยีนั้นๆ ได้สะดวก อีกทั้งนักศึกษายังได้ศึกษาเรียนรู้ระบบการทำงานจริงจากองค์กรเอกชนควบคู่ไปกับการฝึกทักษะด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรที่ทันสมัย ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดการใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด หรือมหาวิทยาลัยทางการเกษตรในภาคเหนือตอนบนทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน เพื่อใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรที่ทันสมัยร่วมกัน และการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน ในรูปแบบของห้องปฏิบัติการรวม (Central Laboratory)

4. กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้มีหรือปรับปรุงรายวิชาแนะแนวสำหรับนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยอาจจัดกิจกรรมเชิงวิทยากรในวิชาชีพต่างๆ มาให้ความรู้และแนวคิดในแต่ละวิชาชีพ ให้นักเรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนั้นรู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น และรู้ว่าตนเองต้องการประกอบอาชีพอะไรในอนาคต ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจเรียนในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาชีพทางการเกษตร ที่ปัจจุบันนักเรียนมีความเข้าใจผิดกับวิชาชีพด้านนี้ว่าเป็นอาชีพที่ลำบากและมีรายได้ต่ำ

5. สถาบันในระดับอุดมศึกษาทางการเกษตรควรเปิดโอกาสให้โรงเรียนมัธยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้เข้ามาเรียนรู้แนวทางในการศึกษาต่อในแต่ละสาขาวิชา โดยทำข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ในการจัดกิจกรรมเข้าค่ายการศึกษา (Aducational Camp) ในแต่ละคณะ โดยให้รุ่นพี่แต่ละสาขาวิชา มาให้ความรู้และสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคตให้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

6. ในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยโรงเรียนมัธยมทั่วประเทศควรจัดกิจกรรมในการแนะนำอาชีพและการศึกษาต่อในอนาคตให้กับนักเรียน โดยเชิญครอบครัวหรือผู้ปกครองเข้ามาสนับสนุนในกิจกรรมนี้ด้วย เพื่อเป็นการย้ำเตือนและกระตุ้นให้ผู้ปกครองของนักเรียนมีบทบาทในการให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคต ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจในการตัดสินใจของนักเรียนและหลีกเลี่ยงการเลือกศึกษาต่อตามเพื่อน ซึ่งส่งผลต่อการประกอบอาชีพในอนาคต

7. มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีการเรียนการสอนในภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษเฉพาะทาง เนื่องจากปัจจุบันช่องทางการติดต่อสื่อสารกับ ต่างประเทศนั้นสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว ทั้งด้านการศึกษา และด้านธุรกิจการค้า หากนักศึกษา เกษตรมีทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษทั่วไปแล้วยังมีทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษเฉพาะทางด้าน การเกษตรด้วยจะทำให้นักศึกษาเกษตรมีความมั่นใจในการติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศ และอาจ นำไปสู่การทำธุรกิจด้านการเกษตรกับต่างประเทศได้ในอนาคต ดังนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ สาขาวิชาและหลักสูตรด้านการเกษตรจะต้องจัดให้มีการเรียนการสอนด้านภาษาอังกฤษเฉพาะทาง การเกษตร และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านภาษา เพิ่มมากยิ่งขึ้น

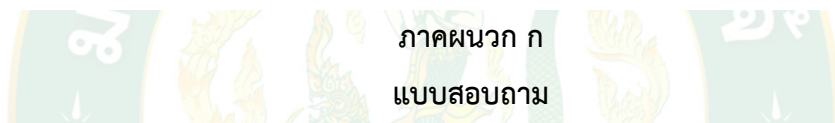
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตจำกัดอยู่เพียงภาคเหนือตอนบนซึ่งเป็นการสำรวจข้อมูลจาก นักศึกษาเกษตรใน 8 มหาวิทยาลัย 5 จังหวัด ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปอาจมีการสำรวจนักศึกษาเกษตรทั่วประเทศ โดยแบ่งแยกตาม ศาสตร์ทางการเกษตรเฉพาะทาง เช่น การผลิตพืช การผลิตสัตว์ การประมง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ ทราบถึงสาเหตุของการประกอบอาชีพหรือไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมของนักศึกษาที่ชัดเจน และ นำไปเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการศึกษาเกษตรเพื่อชักจูงให้นักศึกษา เกษตรทุกคนหันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา

2. ผลผลิต (Output) ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน อย่างชัดเจน โดยนักวิจัยที่สนใจสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ต่อยอดงานวิจัยในพื้นที่อื่นๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุป ผลการวิจัยออกมาในรูปแบบของโมเดล “รูปแบบการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จ การศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน” เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ักวิจัย ดัง รายละเอียดต่อไปนี้คือ

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย
เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา
ของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน”

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปริญญาโท หลักสูตรสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ใช้สำหรับสอบถามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะทางวิชาการ ลักษณะทางจิตวิทยา ข้อมูลการตัดสินใจประกอบอาชีพ และข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลหรือสาเหตุในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม หลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในคณะและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรเท่านั้น

2. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลหรือสาเหตุในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามฉบับนี้ใช้เฉพาะงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือท่านตอบแบบสอบถามตามความจริงทุกประการ

พร้อมกันนี้ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

สุนันทา ศรีรัตน (ผู้วิจัย)

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการส่งเสริมและการพัฒนาชนบท

คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา
ของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน”

สถาบันการศึกษา.....คณะ.....

สาขาวิชา.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และ
ลักษณะทางจิตวิทยาของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () ที่ท่านเห็นว่าถูกต้องหรือเติมข้อความให้สมบูรณ์ที่สุด

ลักษณะส่วนบุคคล

1. เพศ
() ชาย () หญิง
2. ระดับชั้นปีการศึกษา
() ชั้นปีการศึกษาที่ 3 () ชั้นปีการศึกษาที่ 4
3. อายุ ปี

ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม

4. อาชีพบิดา
() เกษตรกรรม () ค้าขาย () รับจ้างทั่วไป
() รับราชการ () พนักงานเอกชน () อื่นๆ.....
5. อาชีพมารดา
() เกษตรกรรม () ค้าขาย () รับจ้างทั่วไป
() รับราชการ () พนักงานเอกชน () อื่นๆ.....
6. รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร.....บาท/ปี
7. รายได้เฉลี่ยนอกเหนือจากการทำการเกษตร.....บาท/ปี
8. สภาพการถือครองที่ดินทำการเกษตรของครอบครัว
() ที่ดินของตนเอง () ที่ดินเช่าเอกชน () ที่ดินเช่าราชพัสดุ
() ที่ดิน ส.ป.ก.4-01 () ที่ดิน น.ค.3 () ที่ดิน กสน.5
() ที่ดิน ส.ท.ก. () อื่นๆ.....

ลักษณะทางวิชาการ

9. ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร (วิชาเอกที่เรียน).....
10. การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอกตั้งแต่เรียนชั้นปีที่ 1 จนถึงปัจจุบัน
 () เคย จำนวน.....ครั้ง/ปี
 เรื่อง.....
 () ไม่เคย
11. การเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่สาขาวิชาจัดขึ้นตั้งแต่เรียนชั้นปีที่ 1 จนถึงปัจจุบัน
 () เคย จำนวน.....ครั้ง/ปี
 เรื่อง.....
 () ไม่เคย

ลักษณะทางจิตวิทยา

12. ทักษะติดต่ออาชีพเกษตรกรรม

คำชี้แจง ต่อไปนี้เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ ให้ท่านพิจารณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับทัศนคติของท่าน โดยที่ “เห็นด้วยมากที่สุด = 5 คะแนน” “เห็นด้วยมาก = 4 คะแนน” “เห็นด้วยปานกลาง = 3 คะแนน” “เห็นด้วยน้อย = 2 คะแนน” และ “เห็นด้วยน้อยที่สุด = 1 คะแนน”

ข้อคำถามเกี่ยวกับอาชีพเกษตรกรรม	ระดับทัศนคติ				
	1	2	3	4	5
1. เป็นอาชีพที่มีความมั่นคง					
2. เป็นอาชีพที่ทำให้มีรายได้เพียงพอกับครอบครัวท่าน					
3. เป็นอาชีพที่น่าภาคภูมิใจ มีเกียรติ ควรแก่การยกย่องและชื่นชม					
4. เป็นอาชีพที่ค่อนข้างมีอิสระ					
5. เป็นอาชีพที่ได้รับความนิยม					
6. เป็นอาชีพที่มีความก้าวหน้า					
7. เป็นอาชีพที่เสี่ยงต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมี					
8. เป็นอาชีพที่สุจริต					
9. เป็นอาชีพที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม					
10. เป็นอาชีพที่ทำให้ท่านอยู่ดีกินดี					

13. แรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับการจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนในสูตร โดยที่ “การจูงใจมากที่สุด = 5 คะแนน” “การจูงใจมาก = 4 คะแนน” “การจูงใจปานกลาง = 3 คะแนน” “การจูงใจน้อย = 2 คะแนน” และ “การจูงใจน้อยที่สุด = 1 คะแนน”

ข้อความเกี่ยวกับแรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร	ระดับการจูงใจ				
	1	2	3	4	5
1. การได้รับความรู้ ทักษะด้านต่างๆ ทางภาคทฤษฎีที่ได้จากการเรียนการสอน					
2. การได้รับแรงบันดาลใจการเป็นเจ้าของกิจการด้านการเกษตรจากอาจารย์ผู้สอน					
3. อาจารย์ผู้สอนเป็นตัวอย่างหนึ่งในการเป็นเกษตรกรควบคู่กับการสอนหนังสือ					
4. การลงมือทำการเกษตรจริงในรายวิชาต่างๆ					
5. การศึกษาดูงานนอกสถานที่ด้านการเกษตรที่ประสบผลสำเร็จ					

การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก โดยที่ “การชักจูงมากที่สุด = 5 คะแนน” “การชักจูงมาก = 4 คะแนน” “การชักจูงปานกลาง = 3 คะแนน” “การชักจูงน้อย = 2 คะแนน” และ “การชักจูงน้อยที่สุด = 1 คะแนน”

ข้อความเกี่ยวกับการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก	ระดับการชักจูง				
	1	2	3	4	5
5. การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จักให้ท่านมาประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา					
2. เพื่อนและคนรู้จักประกอบอาชีพเกษตรกรรมแล้วประสบผลสำเร็จ					
3. การประสบความสำเร็จด้านรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของเพื่อนและคนรู้จัก					
4. การมีความสุขจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม อยู่อย่างพอเพียงของเพื่อนและคนรู้จัก					
8. ความมีอิสระด้านเวลาจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของเพื่อนและคนรู้จัก					
9. คนรู้จักที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลายคนเรียนจบปริญญาตรี หรือสูงกว่า					
10. การได้ทราบว่าครอบครัวของเพื่อนและคนรู้จักที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีเงินออม ไม่มีหนี้สิน จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม					

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา
เกษตร ภาคเหนือตอนบน

15. การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือ
ตอนบน

คำชี้แจง ต่อไปนี้เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการตัดสินใจที่ส่งผลต่ออาชีพเกษตรกรรม ให้
ท่านพิจารณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับการตัดสินใจที่ส่งผลต่ออาชีพเกษตรกรรม
โดยที่ “ส่งผลมากที่สุด = 5 คะแนน” “ส่งผลมาก = 4 คะแนน” “ส่งผลปานกลาง = 3 คะแนน”
“ส่งผลน้อย = 2 คะแนน” และ “ส่งผลน้อยที่สุด = 1 คะแนน”

ข้อคำถาม	ระดับการตัดสินใจ				
	1	2	3	4	5
1. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร					
5.1 เทคโนโลยีที่ทันสมัยด้านการเกษตรทำให้ท่านอยากประกอบอาชีพ เกษตรกรรม					
5.2 เทคโนโลยีที่ทันสมัยด้านการเกษตรทำให้ท่านไม่ต้องลงแรงมากในการ ทำการเกษตร					
5.3 เทคโนโลยีทำให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพสูง					
5.4 เทคโนโลยีทำให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรในปริมาณมาก					
5.5 เทคโนโลยีทำให้ผลผลิตได้มาตรฐานในทุกระดับ					
2. รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม					
2.1 อาชีพเกษตรกรรมสามารถสร้างรายได้ที่แน่นอน					
2.2 อาชีพเกษตรกรรมลงทุนต่ำ แต่มีรายได้สูง					
2.3 อาชีพเกษตรกรรมก่อให้เกิดรายได้แม้ในสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ เช่น สภาวะโควิด-19					
2.4 ผลผลิตทางการเกษตรส่งจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ก่อให้เกิดรายได้หลายทาง					
2.5 รายได้ที่ได้จากการทำการเกษตรเป็นไปตามฤดูกาล ดังนั้นสามารถ เลือกปลูกพืชที่ก่อให้เกิดรายได้ตลอดทั้งปีทุกฤดูกาล					

(ต่อ)

ข้อความ	ระดับการตัดสินใจ				
	1	2	3	4	5
3. ความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร					
3.1 ผลผลิตทางการเกษตรสามารถจำหน่ายได้หลายช่องทาง					
3.2 การตลาดแบบออนไลน์ได้รับความนิยมมากแก่ผู้บริโภค รวมถึงผลผลิตทางการเกษตร					
3.3 เกษตรกรไม่จำเป็นต้องเป็นผู้จำหน่ายผลผลิตเอง โดยมีผู้รับซื้อถึงที่หรือมีนายหน้าเป็นผู้จัดจำหน่าย					
3.4 ผลผลิตทางการเกษตรสามารถผลิตตามคำสั่งซื้อได้					
3.5 ผลผลิตทางการเกษตรมีช่องทางการจัดจำหน่ายทุกระดับคุณภาพของสินค้า เช่น สินค้าที่ได้มาตรฐาน หรือสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน					
4. การเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร					
4.1 การเป็นเจ้าของกิจการด้านการเกษตรไม่มีข้อจำกัดด้านการลงทุน คือ มีทุนมากหรือทุนน้อยก็สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้					
4.2 ปัจจุบันอาชีพเกษตรกรรมสามารถขยายผลต่ออาชีพอื่นได้ เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น					
4.3 การเป็นเจ้าของกิจการการเกษตรสามารถถ่ายทอดและส่งต่อให้ลูกหลานได้					
4.4 การเป็นเจ้าของธุรกิจเกษตรไม่จำเป็นต้องขายผลผลิตทางการเกษตรเพียงอย่างเดียว					
4.5 การเป็นเจ้าของธุรกิจเกษตรสามารถเชื่อมโยงไปสู่ธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องได้ เช่น การเป็นเจ้าของร้านอาหาร การเป็นเจ้าของผลผลิตเกษตรแปรรูป เป็นต้น					

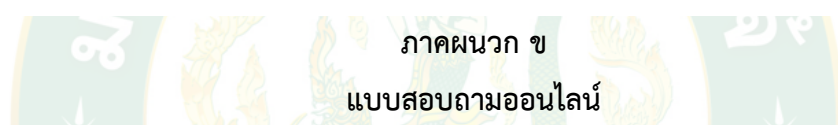
ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลหรือสาเหตุในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

ท่านคิดว่า อะไร คือเหตุผลหรือสาเหตุในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

เหตุผลหรือสาเหตุในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม	เหตุผลหรือสาเหตุในการตัดสินใจ <u>ไม่</u> ประกอบอาชีพเกษตรกรรม
1.....	1.....
2.....	2.....
3.....	3.....
4.....	4.....
5.....	5.....

ขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัย

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน”

คำชี้แจง : ผู้วิจัยใครขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถาม โดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 10-15 นาที หลังจากตอบแบบสอบถามเสร็จท่านสามารถส่งแบบสอบถามได้โดยการกดปุ่ม "ส่ง" รายละเอียดของแบบสอบถาม :

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปริญญาโท หลักสูตรสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ใช้สำหรับสอบถามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะทางวิชาการ ลักษณะทางจิตวิทยา ข้อมูลการตัดสินใจประกอบอาชีพ และข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลหรือสาเหตุในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ของนักศึกษาระดับปีที่ 3 และนักศึกษาระดับปีที่ 4 ในคณะและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรเท่านั้น

2. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลหรือสาเหตุในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามฉบับนี้ใช้เฉพาะงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยจึงใครขอความร่วมมือท่านตอบแบบสอบถามตามความจริงทุกประการ พร้อมกันนี้ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

สุนันทา ศรีวัฒนา (ผู้วิจัย)

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการส่งเสริมและการพัฒนาชนบท

คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

10/19/21, 11:35 PM

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือ..."

1 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ คณะผลิตกรรมการเกษตร

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

- สาขาวิชาการพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร (ปกติ 2 ปี)
- สาขาวิชาการพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร (สมทบ 2 ปี)
- สาขาวิชาพืชไร่ (ปกติ 2 ปี)
- สาขาวิชาการพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร (4 ปี)
- สาขาวิชาการส่งเสริมและสื่อสารเกษตร (4 ปี)
- สาขาวิชาเกษตรเคมี (4 ปี)
- สาขาวิชาปฐพีศาสตร์ (4 ปี)
- สาขาวิชาพืชไร่ (4 ปี)
- สาขาวิชาพืชสวน (4 ปี)
- สาขาวิชาวิทยาการสมุนไพร (4 ปี)
- สาขาวิชาอารักขาพืช (4 ปี)
- สาขาวิชาอารักขาพืช (กีฏวิทยา) (4 ปี)
- สาขาวิชาอารักขาพืช (โรคพืชวิทยา) (4 ปี)
- สาขาวิชาอารักขาพืช (วัชพืชวิทยา) (4 ปี)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางวิชาการ และลักษณะทางจิตวิทยาของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () ที่ท่านเห็นว่าถูกต้องหรือเติมข้อความให้สมบูรณ์ที่สุด

2 เพศ

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

- ชาย
- หญิง

10/19/21, 11:35 PM แบบสอบถามสำหรับกรวิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือ...

3 ระดับชั้นปีการศึกษา

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

- ชั้นปีการศึกษาที่ 3
- ชั้นปีการศึกษาที่ 4

4 อายุ

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

- 19 ปี
- 20 ปี
- 21 ปี
- 22 ปี
- 23 ปี
- 24 ปี
- 25 ปี

5 ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม

อาชีพหลักบิดา

(หากไม่มีตามที่กำหนดให้ ให้ท่านเลือกอื่นๆ และให้ระบุอาชีพในช่องอื่นๆ....)

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

- เกษตรกรรม
- ค้าขาย
- รับจ้างทั่วไป
- รับราชการ
- พนักงานเอกชน
- อื่นๆ: _____

10/19/21, 11:35 PM แบบสอบถามสำหรับกรวิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือ...

6 ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม

อาชีพหลักมารดา

(หากไม่มีตามที่กำหนดให้ ให้ท่านเลือกอื่นๆ และให้ระบุอาชีพในช่องอื่นๆ....)

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

เกษตรกรรม

ค้าขาย

รับจ้างทั่วไป

รับราชการ

พนักงานเอกชน

อื่นๆ: _____

7 ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม

รายได้เฉลี่ยของครอบครัวจากการทำการเกษตร (บาท/ปี)

8 ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม

รายได้เฉลี่ยนอกเหนือจากการทำการเกษตร (บาท/ปี)

10/19/21, 11:35 PM

แบบสอบถามสำหรับกรวิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพ เกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือ...

9 ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม

สภาพการถือครองที่ดินทำการเกษตรของครอบครัว

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

- ที่ดินของตนเอง
- ที่ดินเช่าเอกชน
- ที่ดินเช่าราชพัสดุ
- ที่ดิน ส.ป.ก.4-01
- ที่ดิน น.ค.3
- ที่ดิน กสน.5
- ที่ดิน ส.ท.ก.
- อื่นๆ: _____

10 ลักษณะทางวิชาการ

ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร (วิชาเอกที่เรียน).

10/19/21, 11:35 PM

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษานักศึกษาเกษตร ภาคเหนือ...

11 ลักษณะทางวิชาการ

การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับหน่วยงานภายนอกตั้งแต่เรียนชั้นปีที่ 1 จนถึงปัจจุบัน

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

ไม่เคย

เคย จำนวน.....ครั้ง/ปี (ให้ระบุจำนวนครั้ง และเรื่องอะไรบ้าง ให้ท่านระบุในช่องอื่นๆ)

อื่นๆ: _____

12 ลักษณะทางวิชาการ

การเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรที่สาขาวิชาจัดขึ้นตั้งแต่เรียนชั้นปีที่ 1 จนถึงปัจจุบัน

ทำเครื่องหมายเพียงหนึ่งช่อง

ไม่เคย

เคย จำนวน.....ครั้ง/ปี (ให้ระบุจำนวนครั้ง และโครงการหรือกิจกรรมอะไรบ้าง ให้ท่านระบุในช่องอื่นๆ)

อื่นๆ: _____

ลักษณะทางจิตวิทยา (ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม)

คำชี้แจง ต่อไปนี้เป็นข้อความเกี่ยวกับ ให้ท่านพิจารณาทำเครื่องหมาย / ลงใน ช่องที่ตรงกับระดับทัศนคติของท่าน โดยที่ "เห็นด้วยมากที่สุด = 5 คะแนน" "เห็นด้วยมาก = 4 คะแนน" "เห็นด้วยปานกลาง = 3 คะแนน" "เห็นด้วยน้อย = 2 คะแนน" และ "เห็นด้วยน้อยที่สุด = 1 คะแนน"

10/19/21, 11:35 PM แบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือ..."

13 ระดับทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพเกษตรกร

ทำเครื่องหมายแกละหนึ่งช่องเท่านั้น

	1	2	3	4	5
เป็นอาชีพที่มีความมั่นคง	☐	☐	☐	☐	☐
เป็นอาชีพที่ทำให้มีรายได้เพียงพอกับครอบครัวท่าน	☐	☐	☐	☐	☐
เป็นอาชีพที่น่าภาคภูมิใจ มีเกียรติ ควรแก่การยกย่องและชื่นชม	☐	☐	☐	☐	☐
เป็นอาชีพที่ค่อนข้างมีอิสระ	☐	☐	☐	☐	☐
เป็นอาชีพที่ได้รับความนิยม	☐	☐	☐	☐	☐
เป็นอาชีพที่มีความก้าวหน้า	☐	☐	☐	☐	☐
เป็นอาชีพที่เสี่ยงต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมี	☐	☐	☐	☐	☐
เป็นอาชีพที่สุจริต	☐	☐	☐	☐	☐
เป็นอาชีพที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐	☐	☐
เป็นอาชีพที่ทำให้ท่านอยู่ดีกินดี	☐	☐	☐	☐	☐

10/19/21, 11:35 PM แบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือ..."

14 ระดับแรงจูงใจจากอาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร

ทำเครื่องหมายแกละหนึ่งช่องเท่านั้น

	1	2	3	4	5
การได้รับความรู้ ทักษะด้านต่างๆ ทางการเกษตรที่ได้จากการเรียนการสอน	☐	☐	☐	☐	☐
การได้รับแรงบันดาลใจการเป็นเจ้าของกิจการด้านการเกษตรจากอาจารย์ผู้สอน	☐	☐	☐	☐	☐
อาจารย์ผู้สอนเป็นตัวอย่างหนึ่งในการเป็นเกษตรกรควบคู่กับการสอนหนังสือ	☐	☐	☐	☐	☐
การลงมือทำการเกษตรจริงในรายวิชาต่างๆ	☐	☐	☐	☐	☐
การศึกษาดูงานนอกสถานที่ด้านการเกษตรที่ประสบผลสำเร็จ	☐	☐	☐	☐	☐

10/19/21, 11:35 PM

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือ..."

15 ระดับการชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จัก

ทำเครื่องหมายแฉวงหนึ่งช่องเท่านั้น

	1	2	3	4	5
การชักจูงจากเพื่อนและคนรู้จักให้ท่านมาประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา	☐	☐	☐	☐	☐
เพื่อนและคนรู้จักประกอบอาชีพเกษตรกรรมแล้วประสบผลสำเร็จ	☐	☐	☐	☐	☐
การประสบความสำเร็จด้านรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของเพื่อนและคนรู้จัก	☐	☐	☐	☐	☐
การมีความสุขจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม อยู่อย่างพอเพียงของเพื่อนและคนรู้จัก	☐	☐	☐	☐	☐
ความมีอิสระด้านเวลาจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของเพื่อนและคนรู้จัก	☐	☐	☐	☐	☐
คนรู้จักที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลายคนเรียนจบปริญญาตรี หรือสูงกว่า	☐	☐	☐	☐	☐
การได้ทราบว่าครอบครัวของเพื่อนและคนรู้จักที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีเงินออม ไม่มีหนี้สิน จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม	☐	☐	☐	☐	☐

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตรภาคเหนือตอนบน

การตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน คำชี้แจง ต่อไปนี้เป็นข้อความเกี่ยวกับระดับการตัดสินใจที่ส่งผลต่ออาชีพเกษตรกรรม ให้ท่านพิจารณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับการตัดสินใจที่ส่งผลต่ออาชีพเกษตรกรรม โดยที่ "ส่งผลมากที่สุด = 5 คะแนน" "ส่งผลมาก = 4 คะแนน" "ส่งผลปานกลาง = 3 คะแนน" "ส่งผลน้อย = 2 คะแนน" และ "ส่งผลน้อยที่สุด = 1 คะแนน"

10/19/21, 11:35 PM แบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือ..."

16 ระดับการตัดสินใจ ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการเกษตร

ทำเครื่องหมายแกละหนึ่งช่องเท่านั้น

	1	2	3	4	5
เทคโนโลยีที่ทันสมัยด้านการเกษตรทำให้ท่านอยากประกอบอาชีพเกษตรกร	☐	☐	☐	☐	☐
เทคโนโลยีที่ทันสมัยด้านการเกษตรทำให้ท่านไม่ต้องลงแรงมากในการทำการเกษตร	☐	☐	☐	☐	☐
เทคโนโลยีทำให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพสูง	☐	☐	☐	☐	☐
เทคโนโลยีทำให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรในปริมาณมาก	☐	☐	☐	☐	☐
เทคโนโลยีทำให้ผลผลิตได้มาตรฐานในระดับ	☐	☐	☐	☐	☐

17 ระดับการตัดสินใจ ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกร

ทำเครื่องหมายแกละหนึ่งช่องเท่านั้น

	1	2	3	4	5
อาชีพเกษตรกรสามารถสร้างรายได้ที่แน่นอน	☐	☐	☐	☐	☐
อาชีพเกษตรกรลงทุนต่ำ แต่มีรายได้สูง	☐	☐	☐	☐	☐
อาชีพเกษตรกรก่อให้เกิดรายได้แม้ในสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ เช่น สภาวะโควิด-19	☐	☐	☐	☐	☐
ผลผลิตทางการเกษตรส่งจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ก่อให้เกิดรายได้หลายทาง	☐	☐	☐	☐	☐
รายได้ที่ได้จากการทำการเกษตรเป็นไปตามฤดูกาล ดังนั้นสามารถเลือกปลูกพืชที่ก่อให้เกิดรายได้ตลอดทั้งปีทุกฤดูกาล	☐	☐	☐	☐	☐

10/19/21, 11:35 PM

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือ..."

18 ระดับการตัดสินใจ ด้านความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร

ทำเครื่องหมายแกละหนึ่งช่องเท่านั้น

	1	2	3	4	5
ผลผลิตทางการเกษตรสามารถจำหน่ายได้หลายช่องทาง	☐	☐	☐	☐	☐
การตลาดแบบออนไลน์ได้รับความนิยมมากแก่ผู้บริโภค รวมถึงผลผลิตทางการเกษตร	☐	☐	☐	☐	☐
เกษตรกรไม่จำเป็นต้องเป็นผู้จำหน่ายผลผลิตเอง โดยมีผู้รับซื้อถึงที่ หรือมีนายหน้าเป็นผู้จัดจำหน่าย	☐	☐	☐	☐	☐
ผลผลิตทางการเกษตรสามารถผลิตตามคำสั่งซื้อได้	☐	☐	☐	☐	☐
ผลผลิตทางการเกษตรมีช่องทางการจัดจำหน่ายทุกระดับคุณภาพของสินค้า เช่น สินค้าที่ได้มาตรฐาน หรือสินค้าไม่ได้มาตรฐาน	☐	☐	☐	☐	☐

10/19/21, 11:35 PM

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือ..."

19 ระดับการตัดสินใจ ด้านการเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตร

ทำเครื่องหมายแกลงหนึ่งช่องเท่านั้น

	1	2	3	4	5
การเป็นเจ้าของกิจการด้านการเกษตรไม่มีข้อจำกัดด้านการลงทุน คือ มีทุนมากหรือทุนน้อยก็สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมได้	☐	☐	☐	☐	☐
ปัจจุบันอาชีพเกษตรกรกรรมสามารถขยายผลต่ออาชีพอื่นได้ เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น	☐	☐	☐	☐	☐
การเป็นเจ้าของกิจการการเกษตรสามารถถ่ายทอดและส่งต่อให้ลูกหลานได้	☐	☐	☐	☐	☐
การเป็นเจ้าของธุรกิจเกษตรไม่จำเป็นต้องขายผลผลิตทางการเกษตรเพียงอย่างเดียว	☐	☐	☐	☐	☐
การเป็นเจ้าของธุรกิจเกษตรสามารถเชื่อมโยงไปสู่ธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องได้ เช่น การเป็นเจ้าของร้านอาหาร การเป็นเจ้าของผลผลิตเกษตรแปรรูป เป็นต้น	☐	☐	☐	☐	☐

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลหรือสาเหตุในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม และการไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน

20

เหตุผลหรือสาเหตุในการตัดสินใจ

ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมหลังสำเร็จการศึกษา

10/19/21, 11:35 PM

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือ...

21

เหตุผลหรือสาเหตุในการตัดสินใจ

ไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรหลังสำเร็จการศึกษา

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามออนไลน์ในครั้งนี้

เนื้อหานี้ได้ถูกสร้างขึ้นหรือรับรองโดย Google

Google ฟอรัม

บรรณานุกรม

- กมลฉัตร กลัดแก้ว อภิชาติ ใจอารีย์ และ สันติ ศรีสวนแดง. 2559. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่ออาชีพเกษตรกรรมของยุวเกษตรกร ในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี. **วารสารการเมืองการปกครอง**, 6 (2 มีนาคม-สิงหาคม 2559), 377-393.
- กมลพร กัลยาณมิตร. 2559. แรงจูงใจ 2 ปัจจัย พลังสู่ความสำเร็จ. **วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์** (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 6 (3 กันยายน-ธันวาคม 2559).
- กวี วงศ์พัฒน์. 2550. **ภาวะผู้นำ**. พี. เค. อินเทอร์เน็ต จำกัด: กรุงเทพฯ.
- กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม. 2562. **จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาปี 2562 (ผู้สำเร็จการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2561) จำแนกตามสถาบัน คณะ สาขาวิชา ระดับการศึกษา และเพศ**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.info.mua.go.th/info/> (31 สิงหาคม).
- กิจกรรมนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร. 2563. **ภาพโปรไฟล์กิจกรรมนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.facebook.com/pg/facagricmru/photos> (31 สิงหาคม).
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2562. **จำนวนกลุ่มเกษตรกรและจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในประเทศไทย** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://office.cpd.go.th/itc/index.php/> (24 เมษายน).
- กรวิทย์ ต้นศรี. 2556. **แรงงานกับการเปลี่ยนแปลงของภาคการเกษตรไทย**. สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- กองบริการการศึกษา. 2020. **รายงานสถิติจำนวนนิสิตปัจจุบัน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา, คณะ, สาขาวิชา, หลักสูตร**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://reg.up.ac.th/app/rpt/rpt_std_present_fac_group/preview/all (9 เมษายน).
- กัลยา วานิชขันธ์. 2553. **การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา ตากุล. 2550. **การศึกษาการจัดการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดและกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3: กรณีศึกษาโรงเรียนวชิราวุธวิทยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะเกษตรศาสตร์. 2561a. **ประวัติความเป็นมา คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.agri.cmu.ac.th/2017/webs/history/th> (9 เมษายน).
- 2561b. **ภาพตราสัญลักษณ์คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.agri.cmu.ac.th/2017/webs/history/th> (9 เมษายน).

- คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ. 2562a. โลโก้คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยพะเยา. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.agri.up.ac.th/> (9 เมษายน).
- 2562b. ประวัติความเป็นมา คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยพะเยา. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.agri.up.ac.th/> (9 เมษายน).
- คณะเทคโนโลยีการเกษตร. 2562. ตราสัญลักษณ์คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.aggiefac.lpru.ac.th/web2018/newsdetail.php?newsno=6100003> (12 พฤษภาคม).
- 2563. ประวัติความเป็นมา คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.aggiefac.lpru.ac.th/> (9 พฤษภาคม).
- 2561. ประวัติความเป็นมา คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.facagri.cmru.ac.th/2013/?page_id=9 (9 มิถุนายน).
- คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ. 2563a. ประวัติความเป็นมา คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.fishtech.mju.ac.th/WEB/main/?ref=aboutus&lang=th> (12 พฤษภาคม).
- 2563b. ภาพโปรไฟล์คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแม่โจ้. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา www.facebook.com/pg/FisheriesTechnologyMJU/photos (12 พฤษภาคม).
- คณะผลิตกรรมการเกษตร. 2563. ภาพโปรไฟล์คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.facebook.com/AGR.MJU/photos> (12 พฤษภาคม).
- 2561. ประวัติความเป็นมา คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://ap.mju.ac.th/root/index.php?sub=1&content=sub1_about_01 (9 พฤษภาคม).
- คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร. 2563a. ตราสัญลักษณ์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://sat.rmutl.ac.th/page/brand> (12 พฤษภาคม).
- 2563b. ประวัติคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://lpc.rmutl.ac.th/sat/> (9 พฤษภาคม).
- 2563c. ประวัติความเป็นมาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<https://nan.rmutl.ac.th/sat/> (9 มิถุนายน).

- คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี. 2563. ภาพโปรไฟล์คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแม่โจ้. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.facebook.com/pg/AnimalMJU/photos> (2 พฤษภาคม).
- 2553. ประวัติความเป็นมา คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแม่โจ้. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.as.mju.ac.th/About_Fac/History.aspx (2 พฤษภาคม).
- คุณารุณี สุทธิเนียม. 2561. ความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตามข้อกำหนดในการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรบ้านเมืองอ่าง ภายใต้การส่งเสริมของสถานีเกษตรหลวงอินทนนท์. ปรินญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาทรัพยากรชนบท มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- งานประกันคุณภาพการศึกษา. 2560. คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยลำปาง. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.aggiefac.lpru.ac.th/web2015/shw_data.php?id=88 (2 พฤษภาคม).
- จิรนนท์ ไวยศรีแสง. 2552. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จักรพงษ์ พวงงามชื่น รัตสรณ์ คงธนาจารุอนันต์ และทองเทียน บัวจุม. 2562. เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารมนุษยสังคมศาสตร์, 17 (3), 135-156.
- จักรพงษ์ พวงงามชื่น สวิชญา ศุภอุดมฤกษ์ตรีรัตน์ และนิศาชล ลีรัตนากร. 2558. คุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการวิจัยเชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- จันจลี ถนอมลิขิตวงศ์ และสมฤดี ปาละวัล. 2561. การให้คำปรึกษาตามทฤษฎีคุณลักษณะองค์ประกอบเพื่อพัฒนาการรู้จักตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส จังหวัดยะลา. ยะลา: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ฉกาชาติ สุขโพธิ์เพ็ชร. 2558. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสนามฝึกซ้อมกอล์ฟ ออล สตาร์ กอล์ฟ คอมเพล็กซ์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉัตยาพร เสมอใจ. 2550. พฤติกรรมผู้บริโภค. ซีเอ็ดเคชั่น: กรุงเทพฯ 254 หน้า.
- ชนงกรณ์ กุณทลบุตร. 2547. หลักการบริหารจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ทรัพย์เพิ่มการ.
- โชคชัยชาญ วิโรจน์สัตตบุษย์ วลีรัตน์ สุพรรณชาติ และสุวรรณา ประณีตวตกุล. 2562. ผลกระทบของสังคมสูงวัยต่อผลิตภาพแรงงานในภาคการเกษตรไทย. วารสารแก่นเกษตร, 47(3), 419-432.
- ฐณัฐ วงศ์สายเชื้อ. 2017. Factor Analysis: การวิเคราะห์องค์ประกอบ introduction. [ระบบ

- ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=NdcS7eDwjCM> (2 พฤษภาคม).
- ฐานข้อมูลนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์. 2562. **จำนวนนักศึกษาคงอยู่ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.agri.cmu.ac.th/smart_academic/students/list_student_by_division2/2562/2 (2 พฤษภาคม).
- ณัชชา หมั่นชัยกุล. 2546. **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนคณะพัฒนาสังคมของนักศึกษา โครงการพิเศษ จังหวัดเชียงราย.** สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธิติมา ประภากรเกียรติ. 2548. **แนวโน้มการเลือกประกอบอาชีพและการวางแผนอาชีพ ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.** กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- นwor เดชสุวรรณ. 2562. **สรุปภาวะเศรษฐกิจไทยและภาคเหนือ ไตรมาส 2 ปี 2562.** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=8533 (1 พฤษภาคม).
- น้ำทิพย์ บุตรทศ และวรรณภา ลือกิตินันท์. 2558. การตัดสินใจเลือกอาชีพ แรงจูงใจ และความก้าวหน้า ในอาชีพฟรีตีเอ็มซี. **วารสารวิชาการคณะบริหารธุรกิจ**, 10 (1 เดือนมิถุนายน 2558), 123-124.
- บุหลัน กลุวิจิตร. 2560. **สื่อบุคคลกับการส่งเสริมการเกษตร 4.0. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร.** ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2560), 2440-2454.
- พิศิษฐ์ ตันณชวณิช และพนา จินดาศรี. 2561. ความหมายที่แท้จริงของค่า IOC. **วารสารการวัดและการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 24 (2 ธันวาคม พ.ศ. 2561), 3-12.
- พัชฎาภรณ์ แสงทามาตย์. 2556. **บทที่ 2 ทฤษฎีการตัดสินใจ.** มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี: คณะวิทยาการจัดการ.
- พรรณรวิชัย จันทรมาศ. 2560. การใช้เทคโนโลยีอัตโนมัติเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพสินค้าเกษตรแปรรูปของไทย "อนาคตเศรษฐกิจไทย ปี 61 รอดหรือซิมยาว". **รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติสาขา เศรษฐศาสตร์.** มหาวิทยาลัยรามคำแหง: คณะเศรษฐศาสตร์. 13 (ธันวาคม 2560), 92-106.
- พจณี รัตน์มณี. 2547. **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาใน โรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลชวนชื่น.** สถาบันราชภัฏพระนคร.
- ไพลิน บรรพโต. 2562. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเลือกประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมบริการ**

ของนักศึกษาสาขาการจัดการโรงแรม ระดับชั้นปริญญาตรีในเขตกรุงเทพและ
ปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- โพสทูเดย์. 2559. ภาคเกษตรญี่ปุ่นวิกฤต ขาดคนหันพึ่งแรงงานเถื่อน. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://www.posttoday.com/world/450517> (24 สิงหาคม).
- ไพบูลย์ พันธวงศ์. 2557. ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนตำบลสะลวง อำเภอแมริม จังหวัด
เชียงใหม่. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ฟาติมา คามาทา. 2019. ญี่ปุ่นปฏิวัติการเกษตร ปลุกพืชโดยไม่ใช้ดินและเกษตรกร เพิ่มความมั่นคง
ทางอาหาร. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.bbc.com/thai/international-49963119> (8 ตุลาคม).
- ภานุพงศ์ หงส์สุวรรณ. 2560. เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรหลังจบการศึกษาของ
นักศึกษาสาขาการพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่. ค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาส่งเสริมและสื่อสารเกษตร คณะ
ผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2562a. ประวัติความเป็นมา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. [ระบบออนไลน์].
แหล่งที่มา <https://www.cmu.ac.th/th/cmu/history> (9 พฤษภาคม).
- 2562b. ภาพตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://cmu.ac.th/th/cmu/symbol> (9 พฤษภาคม).
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน. 2563a. ตรามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://nan.rmutl.ac.th/page/EmblemNAN> (3 พฤษภาคม).
- 2563b. ประวัติความเป็นมา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน. [ระบบ
ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://nan.rmutl.ac.th/page/historynan> (3 พฤษภาคม).
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง. 2563a. ตราวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลล้านนา ลำปาง. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
https://lpc.rmutl.ac.th/page/emblem_lpc (2 พฤษภาคม).
- 2563b. ประวัติความเป็นมา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง. [ระบบ
ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://lpc.rmutl.ac.th/page/historylpc> (2 พฤษภาคม).
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้. 2553. ประวัติความเป็นมามหาวิทยาลัยแม่โจ้. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://www.mju.ac.th/main/history/evolution.html> (2 พฤษภาคม).
- 2562. ตราสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

- <https://campus.campus-star.com/academy/>มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (2 พฤษภาคม).
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้แพร่-เฉลิมพระเกียรติ. 2563. ประวัติความเป็นมา แม่โจ้แพร่-เฉลิมพระเกียรติ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.phrae.mju.ac.th/v2/About#resp-tab1> (9 พฤษภาคม).
- มหาวิทยาลัยพะเยา. 2563. **ตราสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยพะเยา**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://www.up.ac.th/th/Intro_Symbol.aspx (2 พฤษภาคม).
- 2563. **ประวัติความเป็นมามหาวิทยาลัยพะเยา**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://www.up.ac.th/th/Intro_history.aspx (2 พฤษภาคม).
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. 2556. **ประวัติความเป็นมามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.facagri.cmru.ac.th/2013> (9 พฤษภาคม).
- 2558. **โลโก้มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.cmru.ac.th/ดาวน์โหลดโลโก้มหาวิทยาลัย> (9 พฤษภาคม).
- มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 2561a. **ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.lpru.ac.th/logo.html> (9 พฤษภาคม).
- 2561b. **ประวัติความเป็นมามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.lpru.ac.th/aboutlpru.html> (9 พฤษภาคม).
- มรกต กำแพงเพชร. 2560. **การพัฒนารูปแบบการสร้างผู้ประกอบการเกษตรปราดเป็รื่องในธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยยุค 4.0**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2560. **ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุเด็กเพื่อเข้ารับการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.kruachieve.com/แจกสื่อการสอน/เกณฑ์การนับอายุเด็กเข้า/>. (1 พฤษภาคม)
- ราชกิจจานุเบกษา. 2563. **ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2564/E/053/T_0021.PDF (1 พฤษภาคม)
- วาสนี กฤษณวรรณ. 2539. **กระบวนการตัดสินใจของผู้ปกครองในการศึกษาต่อโรงเรียนอาชีวศึกษาของบุตรหลาน**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิรัช ลภีรัตน์กุล. 2546. **การประชาสัมพันธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลวรรณ แผลดสุระ และเพ็ญณี แนนรท. 2558. **ความสนใจและความต้องการของเยาวชนในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร: กรณีศึกษาของค้การบริหารส่วนตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น**

- จังหวัดชัยภูมิ. วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์, 4 (1) (ม.ค.-มิ.ย. 2558), 237-249.
- วีรณัฐ วิจิตร นิโรจน์ สีนณรงค์ เกศสุตา สิทธิสันติกุล และกฤตวิทย์ อัจฉริยะพาณิชกุล. 2562. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุประชากรภาคเกษตรและประสิทธิภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ, 10 (19 มกราคม – มิถุนายน 2562), 1-17.
- เวิร์คพอยน์투데이. 2564. เจาะพฤติกรรมคน Gen Z ที่มักถูกเข้าใจผิด พร้อมกลยุทธ์มัดใจ พิชิตยอดขายให้แบรนด์. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://workpointtoday.com/gen-z-behavior/> (26 กันยายน).
- ศรุตดา นิตวิกรการ. 2014. วิฤตการณ์อาหารไทย?. Thai Journal of Science and Technology, 3 (2), 67-75.
- ศิริภาณุจน์ อะนั้นเอื้อ, เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ, จินดา ขลิบทอง และปราณี สังขะตะววรรณ. 2561. โมเดลการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตรสำหรับเยาวชน. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11 (3 เดือนกันยายน – ธันวาคม 2561), 2531 - 2550.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. 2543. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ปริญญา ลักษิตานนท์ และศุภกร เสรีรัตน์. 2552. การบริหารตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และสมชาย หิรัญกิตติ. 2550. การจัดการพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศุภวัจน์ รุ่งสุริยะวิบูลย์ และรุ่งนภา โอภาสปัญญาสาร. 2562. การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและการเพิ่มผลิตภาพของเศรษฐกิจไทย. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: คณะเศรษฐศาสตร์
- ศุภลักษณ์ ตรีสุวรรณ. 2548. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม. สารนิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คันสนีย์ กระจำวงม, สุดารัตน์ อุทธารัตน์, ณัฐสิทธิ์ ศรีนุรักษ์, และอุบลรัตน์ หยาใส่. 2559. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจของทายาทเกษตรกรในการสานต่ออาชีพเกษตรในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารเกษตร 32 (1), 29-38.
- สารสนเทศเพื่อการบริหาร กองนโยบายและแผน. 2015. จำนวนนักศึกษา ประจำปี 2563

- มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.plan.cmru.ac.th/dataset/std.php> (5 สิงหาคม).
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2534. การสร้างมาตรวัดในการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- สุภัทร คำมุงคุณ. 2558. ความท้าทายการเปลี่ยนแปลงของแรงงานภาคการเกษตร. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2558/hi2558-044.pdf> (15 พฤษภาคม).
- สุภากร ขวัญยืน. 2554. การตัดสินใจของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อระดับประถมศึกษาในสถาบันศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมคิด บางโม. 2548. องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒนา.
- สมปอง รัชชาธรรม. 2540. การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี. ภาคนิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2562. **ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2562 และแนวโน้มปี 2563.** สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร: ส่วนวิเคราะห์และประมาณการเศรษฐกิจการเกษตร.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1-12. 2561. **ความต้องการแรงงานของครัวเรือนภาคการเกษตรตามชนิดสินค้าและขนาดฟาร์ม.** เอกสารงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรเลขที่ 120 มีนาคม 2561. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ. 2562. **แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560-2565 ฉบับทบทวน.** สำนักงานเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ: แผนพัฒนาภาคเหนือ
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560. **เกษตรกรยุคใหม่เพื่ออนาคตประเทศไทย.** เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2560 ของ สศช. นนทบุรี: ณ ห้องแกรนด์ ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี
- สำนักงานพัฒนาและส่งเสริมการเกษตรที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่. 2560. **เอกสารสรุปโซนนิ่งปี 60.** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.ndoae.doe.go.th/zoning/data/2017/files/pdf4.pdf> (5 มิถุนายน).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2563. **สถิติรายได้และรายจ่ายของครัวเรือน.** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/08.aspx?fbclid=IwAR1z3E5wOG1rMLR4YnM4Dmc2ZMGcriST5cYJn-UvqL_Rq1nvFZW4NYOAcSM (27 กันยายน).
- 2564. **ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุและเพศ ปีการศึกษา 2553 -**

2562. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/07.aspx> (9 กันยายน)
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2562. **แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560-2565 ฉบับทบทวน**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7528&filename=index (5 มิถุนายน).
- สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ. 2563. **สถิติจำนวนนักศึกษาปัจจุบัน (แยกตามชั้นปี) คณะผลิตกรรมการเกษตร**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://www.education.mju.ac.th/statistic/student/currentStdBySYear.aspx?facName=%20%bc%5%d4%b5%a1%c3%3%c1%a1%d2%3%e0%a1%c9%b5%c3>
 (20 พฤษภาคม).
- สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. 2015. **รายงานสรุปจำนวนนักศึกษาคงอยู่ รายหลักสูตร. งานประกันคุณภาพการศึกษา ระบบทะเบียนกลาง มทร.ล้านนา**. [ระบบออนไลน์].
 แหล่งที่มา <https://reg.rmutl.ac.th/regis/course/c08studentstat> (9 มิถุนายน).
- อัศววิทย์ กาญจนโอภาส. 2562. สัมมนา 23 เมษายน 2562 ณ โรงแรมโกลเด้น ซิตี้ ระยะเวลา: **เกษตรยุคใหม่ ตลาดนำ นวัตกรรมตาม ระยะเวลา**. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช).
- อัญชลี นวลศรี. 2562. **สังคมสูงวัยกับแรงงานภาคการเกษตรไทย: มุมมองมุมคิด 12**. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์: สำนักงาน ก.พ. .
- อัชฎาอุษ สุนทรสารทูล. 2547. **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าใช้วงจรระบบดิจิทัล ของบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ของลูกค้าประเภทธนาคาร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- องอาจ เจียมจ้อย. 2562. **ความมั่นคงทางอาชีพของเกษตรกรในตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี**. งานนิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคง คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อมรพิมล พิทักษ์ และพีรเทพ รุ่งคุณากร. 2564. **แนวทางการพัฒนาเกษตรกรสู่การเป็นผู้ประกอบการ ธุรกิจเกษตร**. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ*, 8 (1 มกราคม 2564), 17 - 24.
- อรนิภา สีคุณน้ำเที่ยง และ ชัยชาญ วงศ์สามัญ. 2560. **แรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรในอนาคตของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรดีเด่นในจังหวัดอุดรธานี**. *วารสารแก่นเกษตร*, 45 (ฉบับพิเศษ 1), 1497-1502.
- อรนุช ศรีบาล. 2559. **การวางแผนในการประกอบอาชีพของนักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- Aye Sandar Phyto, Clemens Grünbühel, Liana Williams & Soe Soe Htway. 2016. Changing Dynamics in Rural Myanmar: Non-farm Development, Agricultural Labor Shortages and Farm Mechanization. **Conference: ACIAR Mid-term Research Conference** Myanmar: Yezin Agricultural University.
- Barnard, C.I. 1983. **Functions of an Executive**. MA: Harvard University Press.
- Berlo, D. K. 1960. **The process of communication**. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Cronbach, L. J. 1970. **Essentials of Psychological Testing**. New York: Harper & Row.
- Dance, f.e.x & Larson, C.E. 1976. **The functions of human communication: A theoretical approach**. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Daniele Bertolozzi-Caredioa, Isabel Bardajia, Isabeau Coopmansb, Barbara Sorianoa & Alberto Garrido. 2020. Key steps and dynamics of family farm succession in marginal extensive livestock farming. **Journal of Rural Studies**, 76 (May 2020), 131-141.
- Della Ayu Anandita & Kinanti Zukhrufijannah Patria. 2016. Agriculture Challenges: Decline of Farmers and Farmland Study from Indonesian Family Life Survey. **JIEP**, 16 (1 Maret 2016).
- European Parliament. 2019. **The EU farming employment: current challenges and future prospects**. Policy Department for Structural and Cohesion Policies: Directorate-General for Internal Policies.
- Ginzberg, E., Ginaberg, S.W., Axelrad, S. & Herma, J.L. 1951. **Occupational choice: An approach to a general theory**. New York: Columbia University. 271 pp.
- Griffiths, D.E. 1959. **Administrative theory**. New York, N.Y.: Appleton-Century Crofts.
- Herzberg, F., Maunser, B. & Snyderman, B. 1959. **The Motivation to work**. New York: John Wiley and Sons.
- Holland, John L. 1973. **Marketing Vocational Choices: atheory of careers**. Englewood Cliffs. NJ: Prentice-Hall.
- Jones, G. R. & George, J. M. 2014. **Contemporary Management**. Singapore. Me Graw Hill Education.
- Kaiser, H.F. & Rice, J. 1974. Little jiffy, mark IV. **Educational and psychological measurement**, 34 (1), 111-117.
- Likert, Rensis A. 1961. **New patterns of management**. Print book : EnglishView all

- editions and formats. New York: McGraw-Hill Book Company, Inc.
- Maejo University Phrae Campus. 2020. โลโก้มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.facebook.com/pages/category/Campus-Building/Maejo-University-Phrae-Campus-233207726709673/byadmin> (23 พฤษภาคม).
- McClelland, David C. 1962. Business David and Nation Achievement. **Harvard Business Review**, 22(4 July-August 1962), 99-122.
- Moody, Paul. 1995. **Decision Making: Provan Methods for Better Decision**. Singapore: McGraw-Hill Book Company.
- Myers, Isabel Briggs & Myers, Peter. 1990. **Gifts Differing**. Palo Alto, Calif: Consulting Psychologists Press.
- Onlinenewstime. 2019a. การจัดอันดับส่วนแบ่ง GDP ภาคการเกษตรในภูมิภาคทั่วโลก. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.onlinenewstime.com/จัดอันดับความสำคัญการ/world/> (4 พฤษภาคม).
- 2019b. ภาพ GDP ของประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.onlinenewstime.com/จัดอันดับความสำคัญการ/world/> (4 พฤษภาคม).
- 2019c. ภาพ GDP ของประเทศต่างๆ ในทวีปแอฟริกา. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.onlinenewstime.com/จัดอันดับความสำคัญการ/world/> (4 พฤษภาคม).
- 2019d. ภาพ GDP ของประเทศต่างๆ ในทวีปโอเชียเนีย. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.onlinenewstime.com/จัดอันดับความสำคัญการ/world/> (4 พฤษภาคม).
- 2019e. ภาพ GDP ของประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.onlinenewstime.com/จัดอันดับความสำคัญการ/world/> (4 พฤษภาคม).
- 2019f. ภาพ GDP ของประเทศต่างๆ ในทวีปอเมริกา. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.onlinenewstime.com/จัดอันดับความสำคัญการ/world/> (4 พฤษภาคม).
- Poung-ngamchuen J. & Namvises. K. 2012. People's Participation in Dong Na Tham Community Forest Management Project, Ubon Ratchathani, Thailand. **Kasetsart J. (Soc. Sci)**, 33 (3), 486-498.
- Reeder, William W. 1974. **Some Aspects of the Informal Social participation of Farm Families in New York State**. Cornell University.
- Roe, A. 1957. Early determinants of vocational choice. **Journal of Counseling Psychology**, 4 (3), 212-217.

- Rovinelli, R.J. & Hambleton, R.K. 1976. On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. **Paper presented at the annual meeting of the American Education Research Association**, April (19-23).
- Ruesch, J. & Bateson, G. 1951. **Communication: The social matrix of psychiatry**. New York: W. W. Norton.
- Rungkawat, N. 2012. **Communication process and adoption of sufficiency economy philosophy by farmers in Chiang Mai province**. Doctor of philosophy. Chiang Mai University.
- Schramm, Wilbur. 1949. The nature of news. **Journalism quarterly**, 26 (september), 259-269.
- Simom Michael R. 1996. **Consumer Behavior**. 3rd ed. Englewood Cliff. New Jersey: Prentice-Hall.
- Slovin, E. 1960. **Slovin's formula for sampling technique**. New York: Houghton-Mifflin.
- Steven Zahniser, J. Edward Taylor, Thomas Hertz & Diane Charlton. (2018). Farm Labor Markets in the United States and Mexico Pose Challenges for U.S. Agriculture. **A report summary from the Economic Research Service** (Vol. November 2018). United States: United States Department of Agriculture.
- Stonner, J.A. 1978. **Management**. Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- The WorldBank. 2019. **World Development Indicators: Structure of output**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://wdi.worldbank.org/table/4.2#>
- Tiedeman & O'Hara. 1963. **Career Development Theory**. AW. Rotterdam The Netherlands: Sense Publisher.
- Yamane, T. 1973. **Statistics: An introductory analysis**. New York: Harper International.
- Yong, A.G. & Pearce, S. 2013. A beginner's guide to factor analysis: Focusing on exploratory factor analysis. **Tutorials in Quantitative Methods for Psychology**, 9 (2), 79-94.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวสุนันทา ศรีรัตน
เกิดเมื่อ	16 ตุลาคม 2523
ประวัติการศึกษา	ปี 2547-2549: - บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปี 2542-2544: - ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) คณะกรรมการธุรกิจ (ธุรกิจอาหาร) วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา
ประวัติการทำงาน	ปี 2550-ปัจจุบัน: ผู้จัดการร้าน กรุงเทพฯ ก๊อปปี้ ปี 2562-2563: - คณะผู้ประเมินโครงการประเมินกึ่งกลางแผนแม่บทโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ระยะ 5 ปี หัวหน้าโครงการ รองศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ พวงงามชื่น ปี 2561-2562: - ผู้ประสานงานโครงการวิจัย เรื่อง การประเมินผลกระทบของผลานวิจัยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ต่อการตอบสนองประเด็นเร่งด่วนตามยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย หัวหน้าโครงการ รองศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ พวงงามชื่น - ผู้ประสานงานโครงการวิจัย เรื่องความสำเร็จและความล้มเหลวในการผลิตบัณฑิตสู่บุคลากรทางการเกษตรรุ่นใหม่ของมหาวิทยาลัยด้านการเกษตรไทย หัวหน้าโครงการ รองศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ พวงงามชื่น